

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS

2003 m. rugsėjo 26 d.

Vilnius

Valstybės kontrolė atliko Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos (toliau – Apyskaitos) valstybinį auditą bei 201 valstybės institucijos, kurios panaudojo 8 508 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų (arba 85 procentus visų panaudotų asignavimų), finansinių atskaitomybių valstybinius auditus, kurių tikslas – nustatyti, ar audituojama Apyskaita sudaryta remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais bei kitais teisės aktais.

Pagal Konstituciją ir Biudžeto sandaros įstatymą už Apyskaitos pateikimą Seimui yra atsakinga Vyriausybė, o už Apyskaitos parengimą – Finansų ministerija. Valstybės kontrolės pareiga pateikti Seimui išvadą dėl Apyskaitos nurodyta Konstitucijoje, Biudžeto sandaros bei Valstybės kontrolės įstatymuose.

Valstybės kontrolė valstybinius auditus atliko pagal Valstybės kontrolės įstatymą bei Valstybinio audito reikalavimus. Apyskaitos valstybinis auditas suplanuotas ir atliktas taip, kad būtų galima pateikti Seimui pakankamus, tinkamus ir patikimus įrodymus, jog Apyskaitoje nėra reikšmingų informacijos iškraipymų, išskyrus galimus apribojimus dėl to, kad buvo atlikti ne visų valstybės įstaigų 2002 metų finansinių atskaitomybių auditai, o – valstybės įstaigų, panaudojusių 85 procentų visų asignavimų.

Valstybinis auditas suteikia pagrindą nuomonei pareikšti.

Valstybės kontrolės nuomone, Apyskaita visais reikšmingais atvejais parengta pagal Biudžeto sandaros ir 2002 metų valstybės biudžeto bei savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą.

Valstybės kontrolės nuomonei dėl Apyskaitos išliekant teigiamai, atkreipiame dėmesį į šios Išvados priedo 2 dalies 1.3 poskyryje [nurodyta pastaba](#): Biudžeto sandaros

įstatymas nustato pagrindinius principus, koku būdu duomenys pateikiami Apyskaitoje¹. Pateikiant 2002 metų Apyskaitą, nebuvo patvirtinta Biudžeto sandaros įstatymą detalizuojanti tvarka². Dėl šios priežasties valstybės biudžeto būklė (kurią ir turėtų atspindėti Apyskaita) gali būti Apyskaitos rengėjų ir vartotojų skirtingai suprasta.

Asignavimų valdytojų valstybinio audito rezultatai apie paskirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą programose nustatytiems tikslams, jų naudojimą galimu efektyviausiu būdu, padarytus teisės aktų pažeidimus juos naudojant bei kiek pasiekti programose nustatyti tikslai, nurodyti šios Išvados priede.

Valstybės kontrolierius

Jonas Liaučius

¹ Biudžeto sandaros įstatymo 34 str.nustatyta:

1. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos parengiamos atsižvelgiant į atitinkamų metų patvirtinto valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo rodiklius, panaudotas Vyriausybės rezervo lėšas ir savivaldybės valdybos (mero) rezervo lėšas bei perkeltas viršplanines ir nepanaudotas įmokų į biudžetą, skirtų specialioms programoms finansuoti, sumas.

4. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos privalomas dokumentas – atitinkamo biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaita.

5. Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitoje pateikiama biudžetiniais metais valstybės pasiskolintų lėšų suma ir anksčiau perskolintų ūkio subjektams valstybės pasiskolintų lėšų grąžintina suma (ne balanso dalyje).

² Patvirtinta 2003-08-21.

IŠVADOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS PRIEDAS

TURINYS

Ivadas	4
Apžvalga	6
Rekomendacijų apibendrinimas	7
Seimo siūlymų įgyvendinimas	8

[1 dalis](#)

Bendros tendencijos

1. Vidaus kontrolės sistemos būklės vertinimas	11
2. Programų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, kriterijų vertinimas	15

[2 dalis](#)

Atskiros sritys

1. Biudžeto vykdymas ir atsiskaitymas už finansinius biudžeto vykdymo rezultatus	19
2. Europos Sąjungos paramos lėšų auditas	24
3. Viešųjų pirkimų organizavimas	26
4. Valstybės pajamų auditas	27
5. Valstybės lėšų, skirtų savivaldybėms, auditas	31
6. Biudžetinių įstaigų 2002 metų finansinės at- skaitomybės audito rezultatų apibendrinimas ..	33

[3 dalis](#)

Asignavimų valdytojų sritys

1. Aplinkos ministerijos	38
2. Finansų ministerijos	40
3. Krašto apsaugos ministerijos	41
4. Kultūros ministerijos	42
5. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	45
6. Susisiekimo ministerijos	47
7. Sveikatos apsaugos ministerijos	50
8. Švietimo ir mokslo ministerijos	50
9. Teisingumo ministerijos	55
10. Ūkio ministerijos	58
11. Užsienio reikalų ministerijos	60
12. Vidaus reikalų ministerijos	61
13. Žemės ūkio ministerijos	64
14. Aukštosios mokyklos	67
15. Apskričių viršininkų administracijos .	68
16. Teisėsaugos institucijos	68
17. Kiti asignavimų valdytojai	71

[4 dalis](#)

Valstybės biudžeto įvykdymo analizė .. 72

ĮVADAS

Išvados dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir šios Išvados priedo tikslai

Vykdydama Valstybės kontrolės įstatymo reikalavimą prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, Valstybės kontrolė atliko Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos (toliau – Apyskaitos) valstybinį auditą, kitus finansinius bei veiklos auditus ir jų pagrindu parengė Išvadą dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos bei Išvados dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos priedą (toliau – Išvados priedą). Valstybiniais auditais, Išvada dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir šiuo Išvados priedu siekiame:

- Pateikti Seimui nepriklausomą informaciją apie tai, kaip vykdomas valstybės biudžetas, ir ar efektyviai ir teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas (kiek tai susiję su valstybės biudžeto vykdymu), bei siūlymus šiais klausimais.

- Padėti audituotoms institucijoms gerinti veiklos rezultatus didinant veiklos efektyvumą, rezultatyvumą bei ekonomiškumą; akcentuojame ir parodome audituotoms institucijoms būdus, kaip jos galėtų patobulinti lėšų taupymą arba sąnaudų mažinimą; gerinti paslaugų kokybę, stiprinti valdymo, administracinius ir organizacinius procesus ir siekti savo tikslų užtikrinant didesnę kaštų rezultatyvumą.

- Pateikti mokesčių mokėtojams informaciją, ar valstybės lėšos ir ištekliai yra naudojami tinkamai ir efektyviai.

Išvados dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir Išvados priedo struktūra

Ruošdami išvadą, stengėmės, kad jos skaitytojas galėtų iš karto surasti jį dominantį klausimą ir nereikėtų skaityti visos išvados.

Išvadoje dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdomo apyskaitos pateikėme [mūsų nuomonę](#), ar 2002 metų valstybės biudžeto apyskaita visais reikšmingais atvejais parengta pagal Biudžeto sandaros ir 2001 metų valstybės biudžeto bei savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymus.

Iš karto po įvado esančioje Apžvalgoje trumpai pateikiame, mūsų manymu, [svarbiausias valstybės valdymo sritis, į kurias reikia atkreipti dėmesį](#), bei sritis, kuriose reikalingi nuoseklūs planai ir veiksmai. Po apžvalga pateikiame su šia išvada [svarstytinias rekomendacijas](#).

Seimo siūlymų, pateiktų tiek Vyriausybei, tiek Valstybės kontrolei svarstant praeitas Valstybės kontrolės išvadas, vykdymas aprašytas [.8–10 puslapiuose](#).

1 dalyje pateikiame bendras tendencijas [programinio biudžeto rengimo](#) srityje (sutelkiant dėmesį į programų kriterijų vertinimą) bei [vidaus kontrolės būklės](#) vertinimą.

2 dalyje pateikiame valstybinių auditų rezultatus valstybės veiklos srityse, kuriomis, mūsų manymu, Seimo nariai gali labiausiai domėtis: [Europos Sąjungos paramos lėšų, viešųjų pirkimų, valstybės pajamų, valstybės lėšų, skirtų savivaldybėms](#). Šios dalies 1 skyriuje pateikiame [biudžeto vykdymo ir atsiskaitymo už finansinius biudžeto vykdymo valstybinio audito, atlikto Finansų ministerijoje, rezultatus](#). Šios dalies 6 skyriuje pateikiame [biudžetinių įstaigų 2002 metų finansinės atskaitomybės audito rezultatų apibendrinimą](#).

Kas domisi [konkrečiu asignavimų valdytoju](#), informaciją apie jį gali rasti 3 dalyje. Čia daugiausia teikiama informacija pagal ministerijų valdymo sritis.

Pirma, nurodome pagal asignavimų valdytojus planuotą asignavimų sumą, įvykdymą, faktinį viršijimą bei neįvykdymą, jų palyginimą su bendru valstybės biudžetu. Trumpai pateikiame viršijimo ir neįvykdymo priežastis. Pateikta, kokios nuomonės (teigiamos, sąlyginės ar neigiamos) yra valstybiniai auditoriai apie audituotų valstybės institucijų, kurios nurodytos 2002 metų valstybės biudžeto įstatyme, finansinę atskaitomybę.

Antra, pateikiame priežastis, dėl kurių valstybiniai auditoriai pareiškė sąlygines ar neigiamas nuomones dėl audituotų valstybės institucijų, kurios nurodytos 2002 metų valstybės biudžeto įstatyme, finansinės atskaitomybės.

Trečia, pateikiame asignavimų valdytojų valstybinio audito rezultatus apie paskirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą programose nustatytiems tikslams, jų naudojimą galimu efektyviausiu būdu, bei kiek pasiekti programose nustatyti tikslai.

Atsižvelgdami į tai, kad valstybės ataskaitų (valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą) bei Valstybės kontrolės išvadų dėl šių ataskaitų svarstymo metu Seimo komitetuose kai kurie Seimo nariai išreiškė pageidavimą, kad valstybės ataskaitose būtų pateikta platesnė finansinių duomenų analizė, teikiame trumpą [valstybės biudžeto įvykdymo analizę](#) apie kai kurias tendencijas, į kurias, mūsų manymu, reiktų atkreipti dėmesį, vertinant visą biudžeto vykdymą. Tačiau atkreipiame dėmesį į tai, kad analizė nėra auditas, todėl pateiktos tendencijos, į kurias reiktų atkreipti dėmesį, nėra išvada.

Išvados dėl 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir Išvados priedo **apribojimais**

Pagal Konstituciją ir įstatymus Valstybės kontrolė įpareigota pateikti Seimui ne tik išvadą dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, bet ir atskiras išvadas dėl valstybės skolos ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą, valstybės biudžeto projektą. Todėl Valstybės kontrolės auditų rezultatų apibendrinimas ir siūlymai, kurie yra labiau susiję su valstybės skola, yra pateikiami išvadoje dėl valstybės skolos ataskaitos; kurie labiau susiję su valstybės turto naudojimu ir disponavimu – išvadoje dėl ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą; kurie labiau susiję su valstybės biudžeto projektu – išvadoje dėl valstybės biudžeto projekto.

Išvados priede **pateikiamos rekomendacijos**

[Rekomendacijų, svarstytinų su šia išvada](#), apibendrinimą pateikiame po Apžvalgos skyriaus.

Nuo šių metų Valstybės kontrolė svarbiausias valstybinio audito ataskaitas (paprastai daugumą veiklos ataskaitų) siunčia Seimo Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui. Todėl Išvados priede pateikiami tik apibendrinimai ir nurodoma, kada ataskaita buvo pateikta Audito pakomitečiui, o, mūsų manymu, svarbios rekomendacijos, kurios nėra atskirai teikiamos Seimo Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui, apibendrintos [po Apžvalga](#).

Be to, kiekvienoje valstybinio audito ataskaitoje audituojamiems subjektams ir kitoms suinteresuotoms institucijoms pateikiamos rekomendacijos, kaip taisyti trūkumus. Todėl jos Išvados priedo 3 dalyje neminimos.

APŽVALGA

Valstybės valdymo pažanga suteikia pagrįstą vilčių, kad valstybės biudžeto piniginiai ištekliai bus naudojami efektyviai. Pradėjęs nuo teiginio, kad, Valstybės kontrolės nuomone, Apyskaita visais reikšmingais atvejais parengta pagal Biudžeto sandaros ir 2002 metų valstybės biudžeto bei savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą, atkreipiame dėmesį į sritis, kuriose reikalingos papildomos pastangos.

Asmenų lygybė prieš įstatymą

Lietuvos Respublikos Konstitucija garantuoja asmenų (tarp jų ir juridinių) teisę į vienodą traktavimą esant panašioms ar tapačioms sąlygoms tiek privačiąjame, tiek viešajame sektoriuje.

Tačiau valstybės institucijų turima praktika tais pačiais klausimais yra nevienoda. Atskirais atvejais bendriausių procedūrų, nustatančių įstatymais suteiktų pasirenkamų teisių realizavimą, nebuvimas arba jų nepakankamumas sudaro sąlygas tiek privačius, tiek viešuosius asmenis traktuoti nevienodai nesant tam pakankamo pagrindo. Todėl yra rizika, kad asmenys gali sulaukti nevienodos apimties administracinio poveikio priemonių ir/ar suvaržymų.

Detalus reglamentavimas nėra būtinas, tačiau pagrindiniai kriterijai, gairės, principai valstybės institucijų veiklą konkrečiose srityse padarytų skaidresnę, lengviau vertinamą pagrįstumo požiūriu ir sumažintų asmenų nevienodo traktavimo taikant įstatymus riziką. Didžiausios rizikos grupę sudaro situacijos, kuriose reikalingas valstybės institucijos lankstumas arba siekiama individualizuoti taikomas procedūras. Tokiais atvejais įstatymas suteikia valstybės institucijoms pakankamai plačią diskrecijos teisę rinktis administracinio poveikio priemones ir jų taikymo mastą.

Dėl objektyvių priežasčių griežtas reglamentavimas negalimas, tačiau pačios institucijos ne visada yra nustačiusios pakankamas procedūras, skirtas mažinti ir kontroliuoti nelygias asmenų traktavimo taikant įstatymą riziką.

Panaši situacija susiklosčiusi ir valstybiniame sektoriuje, kiek tai susiję su valstybės (savivaldybės) institucijų, valstybės (savivaldybės) įstaigų tarpusavio santykiais.

Tačiau tai, kad valstybės institucijos supranta šio klausimo svarbą ir nori tobulinti nustatytas procedūras, leidžia tikėtis, kad esamos procedūros bus tobulinamos siekiant įgyvendinti lygybės taikant įstatymą principą, ir kad jos atitiks tiek šios dienos, tiek ateities poreikius.

Išmintingas ir rūpestingas valstybės lėšų ir turto valdymas ir naudojimas

Valstybė viešuosiuose santykiuose veikia per kitus viešuosius juridinius asmenis. Tačiau pastebėta, kad valstybės institucijoms siekiant organizacijos tikslų ir užtikrinant išmintingą valstybės lėšų ir turto naudojimą trūksta bendro valstybinio požiūrio – siekti bendrų valstybės tikslų.

Valstybės interesus ginant tik per vienos valstybės institucijos tikslų prizmę nėra visiškai užtikrinama valstybės, kaip juridinio asmens, finansinių interesų apsauga.

Valstybės institucijos, siekdamos organizacijos tikslų, turėtų skirti daugiau dėmesio rūpestingam elgesiui su valstybės turtu ir užtikrinti, kad valstybės turtas būtų valdomas ir naudojamas taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip elgtųsi „šeimininkas“.

Valstybės institucijų vadovai turėtų užtikrinti pakankamą bendradarbiavimą tarp institucijų, kad būtų išnaudojamos visos priemonės bendram valstybiniam interesui ginti, ir

skatinti kiekvieną valstybės tarnautoją elgtis su valstybės įsipareigojimais ir reikalavimais taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip su savo asmeniniais įsipareigojimais ir reikalavimais.

Parlamentinė kontrolė

Finansų ministerija yra parengusi planų tobulinti atsiskaitymą Seimui už biudžeto vykdymą. Numatyti planai turi būti įgyvendinti per realų laikotarpį.

Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis Apyskaitos vartotojas yra įstatymų leidėjas, mūsų manymu, pažangą užtikrintų įstatymų leidėjo aiškiai išsakyti principai dėl Apyskaitos sudarymo.

Seimas, kaip valstybės biudžeto vykdymą kontroliuojanti institucija, galėtų pasirinkti reikalingos informacijos apimtį, surinkimo ir pateikimo būdus bei formą, kad būtų užtikrinti vartotojo – Seimo, poreikiai atliekant kontrolės funkciją. Pagrindinių Apyskaitos sudarymo gairių numatymas ir įtvirtinimas įstatymo lygiu padėtų užtikrinti prižiūrinčio – Seimo – ir prižiūrimo asmens – vykdomosios valdžios – funkcijų atskyrimą, nes šiuo metu prižiūrimasis asmuo daugeliu atveju iš esmės sprendžia, kokia apimtimi, forma ir būdais jis bus kontroliuojamas, ir kokie duomenys teiktini kontroliuojančiam asmeniui. Tokia padėtis gali parlamentinę kontrolę padaryti nepakankamą.

REKOMENDACIJŲ, SVARSTYTINŲ SU ŠIA IŠVADA, APIBENDRINIMAS

1. Valstybės institucijos turėtų atkreipti dėmesį į viešojo ir privataus intereso pusiausvyros faktinį išlaikymą. Administracinės procedūros turėtų būti aiškios ir skaidrios, kad iki minimumo būtų sumažinta galimybė valstybės vardu asmenis traktuoti skirtingai nesant tam pagrindo. Asmenų lygybės taikant įstatymus principo faktinis įgyvendinimas turėtų būti prioritetinga ilgalaikė valstybės institucijų veiklos sritis. Taip būtų užtikrinamas ne tik teisinės valstybės principas, bet ir valstybės funkcijų vykdymo skaidrumas.

2. Valstybės institucijos turėtų skirti daugiau dėmesio rūpestingam elgesiui su valstybės turtu ir užtikrinti, kad valstybės turtas būtų valdomas ir naudojamas taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip elgtųsi „šeimininkas“. Valstybės institucijų vadovai turėtų užtikrinti pakankamą bendradarbiavimą tarp institucijų, kad būtų sukuriamos ir išnaudojamos visos priemonės bendram valstybiniam interesui ginti, ir skatinti kiekvieną valstybės tarnautoją elgtis su valstybės įsipareigojimais ir reikalavimais taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip su savo asmeniniais įsipareigojimais ir reikalavimais. Koordinuoti ir rūpestingi veiksmai turėtų tapti prioritetinga ilgalaikė valstybės institucijų veiklos sritis.

3. Mūsų manymu, priimant 2004 metų valstybės biudžeto įstatymą (ar keičiant Biudžeto sandaros įstatymą ar kitus teisės aktus), vertėtų atkreipti dėmesį į tai, kad suteikiamų teisių sąvokas vienodai apibrėžtų ir suprastų tiek vykdomoji, tiek įstatymų leidžiamoji valdžia.

Atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis Apyskaitos vartotojas yra įstatymų leidėjas, mūsų manymu, pažangą užtikrintų įstatymų leidėjo aiškiai išsakyti principai dėl Apyskaitos sudarymo. Daugiau [20 psl.](#), [22 psl.](#)

SEIMO SIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS

Vyriausybės

Seimas 2002-10-31 priėmė protokolinį nutarimą Nr. 28(304) „Dėl Lietuvos Respublikos 2001 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ ir pasiūlė Vyriausybei atsižvelgti į Valstybės kontrolieriaus išvadoje dėl 2001 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir skolos ataskaitos pateiktus siūlymus.

Siūlymai	Vykdymas
1. Iki 2003 m. liepos 1 d. parengti Valstybės konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategiją. Šioje strategijoje numatyti įgyvendinimo terminus, kada bus pradėta rengti konsoliduota finansinė atskaitomybė. Konsoliduota finansinė atskaitomybė turi būti sudaryta taip, kad teisingai atspindėtų valstybės finansinę būklę (turtą, valstybės skolą ir kitus turtinius išsipareigojimus bei išsiskolinimus) ir finansinius rezultatus.	Finansų ministro 2003-08-21 įsakymu Nr. 1K-216 „Dėl valstybės konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategijos patvirtinimo“ parengta ir patvirtinta valstybės konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategija ir valstybės sektoriaus konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategijos veiksmų ir priemonių planas 2003–2006 metams.
2. Iki 2003 m. liepos 1 d. parengti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos sudarymo tvarką.	Finansų ministro 2003-08-21 įsakymu Nr. 1K-217 „Dėl valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos sudarymo tvarkos patvirtinimo“ parengta ir patvirtinta valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos sudarymo tvarka.
3. Apsvarstyti galimybę parengti ir pateikti Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 28 straipsnio 1 dalies pakeitimo įstatymo projektą, kuriame būtų nustatyta, kad į konkrečių metų biudžeto pajamas įskaitomos įmokos, kurios į Valstybinės mokesčių inspekcijos surenkamąsias sąskaitas patenka iki gruodžio 31 d. (įskaitytinai).	Finansų ministerija pranešė, kad rengiamas Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo projektas, kuriame, be kita ko, bus atsižvelgta ir į šį pasiūlymą. Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Finansų ministerija numato pateikti Vyriausybei iki 2003-10-31.
4. Parengti ir patvirtinti valstybės biudžetinėms įstaigoms programų vykdytojų (viešųjų įstaigų, nevyriausybinių, visuomeninių organizacijų bei įmonių) parinkimo tvarką.	Vyriausybė 2003-05-29 nutarimu Nr. 674 patikslino Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos 93 punktą, kuriame numatė, kad „asignavimų valdytojai organizuodami programų finansuojamų iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų, vykdymą turi teisę Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pirkti paslaugas ir darbus iš įmonių, įstaigų ir organizacijų, jeigu tokiu būdu bus sutaupyti šioms programoms vykdyti patvirtinti asignavimai , palyginti su tais asignavimais, kuriuos panaudotų pats asignavimų valdytojas vykdydamas šią programą“.

<p>5. Nustatyti specialiųjų programų finansavimo tvarką, asignavimų perdavimo eiliškumą, išskiriant valstybės biudžeto asignavimus ir valstybės institucijų įmokėtas lėšas.</p>	<p>Pirmiau minėtos tvarkos 28 punktu nustatyta specialiųjų programų, finansuojamų iš biudžeto asignavimų ir įstaigų pajamų, asignavimų perdavimo eiliškumas, t. y. sujungtų programų išlaidoms dengti pirmiausia naudojami asignavimai, gauti iš į biudžetą įmokėtų einamaisiais metais pajamų neviršijant plano.</p>
<p>6. Tobulinti sutaupyto asignavimų paprastosios išlaidoms lėšų naudojimo tvarką bei išspręsti teisės aktų tarpusavio prieštaravimus. Teisės aktais vienareikšmiškai nustatyti, kad sutaupyto asignavimų paprastosios išlaidoms lėšomis pirmiausia turi būti dengiamas kreditorinis įsiskolinimas (suėjus sumokėjimo terminui). Patikslinti tvarką, kad asignavimų valdytojai turėtų teisę sutaupyto asignavimų paprastosios išlaidoms lėšas naudoti tik baigiamiesiems investiciniams projektams finansuoti.</p>	<p>Minėtos tvarkos 91 punkte nustatyta, kad iš sutaupyto paprastųjų išlaidų asignavimų pirmiausia turi būti dengiamas kreditorinis įsiskolinimas (suėjus sumokėjimo terminui). Neturint įsiskolinimų, paprastųjų išlaidų ekonomija gali būti naudojama ilgalaikiam turtui įsigyti bei iš valstybės lėšų įgyvendinamiems (įtrauktiems į valstybės investicijų programą) investicijų projektams finansuoti.</p>
<p>7. Tobulinti viešųjų įstaigų finansavimo tvarką bei teisinę bazę. Iš valstybės biudžeto asignavimų viešųjų įstaigų įsigytą turtą laikyti valstybės nuosavybe ir jo naudojimą įteisinti panaudos pagrindais.</p>	<p>Nepateikta</p>
<p>8. Rengiant ir teikiant Seimui tvirtinti atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitą, kartu pateikti informaciją apie asignavimų valdytojų programų vykdymą (ar buvo pasiekti programoje nustatyti tikslai), programų vykdymo vertinimo rezultatus.</p>	<p>Informacija apie asignavimų valdytojų programų vykdymą (ar buvo pasiekti programoje nustatyti tikslai) Seimui pateikta kartu su 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita. Finansų ministerija nurodė, kad tokia informacija bus teikiama kasmet.</p>
<p>9. Parengti ir iki 2003 m. rugpjūčio 1 d. pateikti Seimui informaciją apie tai, kas nuveikta įgyvendinant Valstybės kontrolės išvadose „Dėl 2001 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“, „Dėl 2001 metų valstybės skolos ataskaitos“ pateiktas rekomendacijas.</p>	<p>Vyriausybė 2003-08-14 nutarimu Nr. 1038 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo 2002-10-31 plenarinio posėdžio protokolinio nutarimo Nr. 28 (304) nuostatų įgyvendinimo“ pritarė Finansų ministerijos parengtai informacijai ir pateikė ją Seimui.</p>

Valstybės kontrolės

Seimas 2002-11-05 nutarimo Nr. IX-1179 „Dėl Valstybės kontrolės 2001 metų veiklos ataskaitos“ 2 straipsniu pasiūlė Valstybės kontrolei teikiant išvadą dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos nurodyti, kaip Valstybės kontrolė įvertino valstybės biudžeto asignavimų valdytojų konkrečių programų vykdymą ir 3 straipsniu įpareigojo iki 2003-04-01 pateikti Seimui valstybės įmonės Valstybės turto fondo valdymo tobulinimo koncepciją.

1. Dėl asignavimų valdytojų programų vykdymo

Panoraminius programų vykdymo vaizdas pateiktas Išvados priedo 1 dalyje: [programinio biudžeto rengimo](#) tendencijos (akcentuojant dėmesį į programų kriterijų vertinimą) bei [vidaus kontrolės būklės](#) vertinimas. Kas domisi [konkrečių asignavimų valdytoju](#) programų vykdymu, informaciją apie tai gali rasti 3 dalyje. Čia pateikiame asignavimų valdytojų sričių auditų rezultatus pagal ministerijas. Pateikiame asignavimų valdytojų valstybinio audito rezultatus apie paskirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą programose nustatytiems tikslams, jų naudojimą galimu efektyviausiu būdu, bei kiek pasiekti programose nustatyti tikslai.

2. Valstybės turto fondo valdymo tobulinimo koncepcija

Valstybės kontrolė parengė Valstybės turto fondo valdymo tobulinimo veiklos koncepciją ir **2003-03-28 raštu Nr. S-(2030-1.9.1.)-513 pateikė Seimo Pirmininkui, Seimo Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui, Vyriausybei ir Privatizavimo komisijos pirmininkui.**

Koncepcijoje rekomenduota:

- Seimui:

1. Svarstyti klausimą dėl Privatizavimo komisijos kompetencijos tikslinimo palikti jai svarbių (strateginių) privatizuojamų objektų privatizavimo priežiūrą.
2. Valstybės turto fondo įstatyme reglamentuoti administracijos vadovo balsavimo priimant sprendimus, dėl kurių kilo viešųjų ir privačių interesų konfliktas, teisinės pasekmės.

- Vyriausybei:

1. Naikinti Turto fondo įstatų nuostatą, kad Turto fondo valdyba aprobuoja privatizavimo sąrašus, objektų privatizavimo programų ir privatizavimo sandorių projektus, kuriuos numachiusi tvirtinti Vyriausybė.
2. Reglamentuoti pirkėjų (investuotojų) patikimumo nustatymo kriterijus.
3. Reglamentuoti objekto privatizavimo terminus.
4. Reglamentuoti Turto fondui patikėjimo teise perduoto valstybės turto, kuris nesudaro įmonės įstatinio kapitalo, apskaitos tvarką.
5. Turto fonde įsteigti vidaus audito tarnybą.
6. Svarstyti galimybę perduoti Turto fondui visų valstybės institucijų valdomų akcinių ir uždarųjų akcinių bendrovių valstybei nuosavybės teise priklausančias akcijas, nesvarbu, ar jos įtrauktos į Privatizuojamų objektų sąrašą.

Kartu pareikšta Valstybės kontrolės nuomonė dėl Turto fondo veiklos perspektyvų.

1 DALIS

BENDROS TENDENCIJOS

Siekdami turėti tam tikrą atskaitos tašką ir ateityje vertinti vidaus kontrolės ir programinio biudžeto pažangą, atlikome valstybinius auditus ir šiame Išvados priede apžvelgiame vidaus kontrolės būklę ir programų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, kriterijų taikymą.

Mūsų tikslas – konstruktyvus procesas, kuris užtikrintų stabilią pažangą.

1. VIDAUS KONTROLĖS SISTEMOS BŪKLĖS VERTINIMAS

Vidaus kontrolę sudaro finansinė kontrolė ir kitos kontrolės priemonės, kurias taiko ir už kurias atsako organizacijos vadovybė.

Gerai vidaus kontrolei užtikrinti nepakanka atskirų epizodiškų kontrolės veiksmų ir priemonių.

Tik veiksmingas valdymas gali užtikrinti Seimą, kad valstybės biudžeto lėšos, kaip ir Europos Sąjungos paramos lėšos, naudojamas efektyviai.

2002 m. gruodžio mėnesį buvo priimtas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas. Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo vykdymas jau prasidėjo. Visos suinteresuotos šalys turi siekti, kad šio įstatymo įgyvendinimas vyktų kuo greičiau ir sklandžiau, ir viešųjų juridinių asmenų vadovai galėtų reguliariai įvertinti ir koreguoti kontrolės priemonių tinkamumą ir veiksmingumą.

Vidaus kontrolės būklės įvertinimą pateikėme pagal šešias audituojamų subjektų grupes. Įstaigas pagal vadovų supratimą apie vidaus kontrolę ir esamą padėtį vertinome balais ir suskirstėme į tris grupes:

Vertinimas

gerai

tobulintina

blogai

Rekomendacija

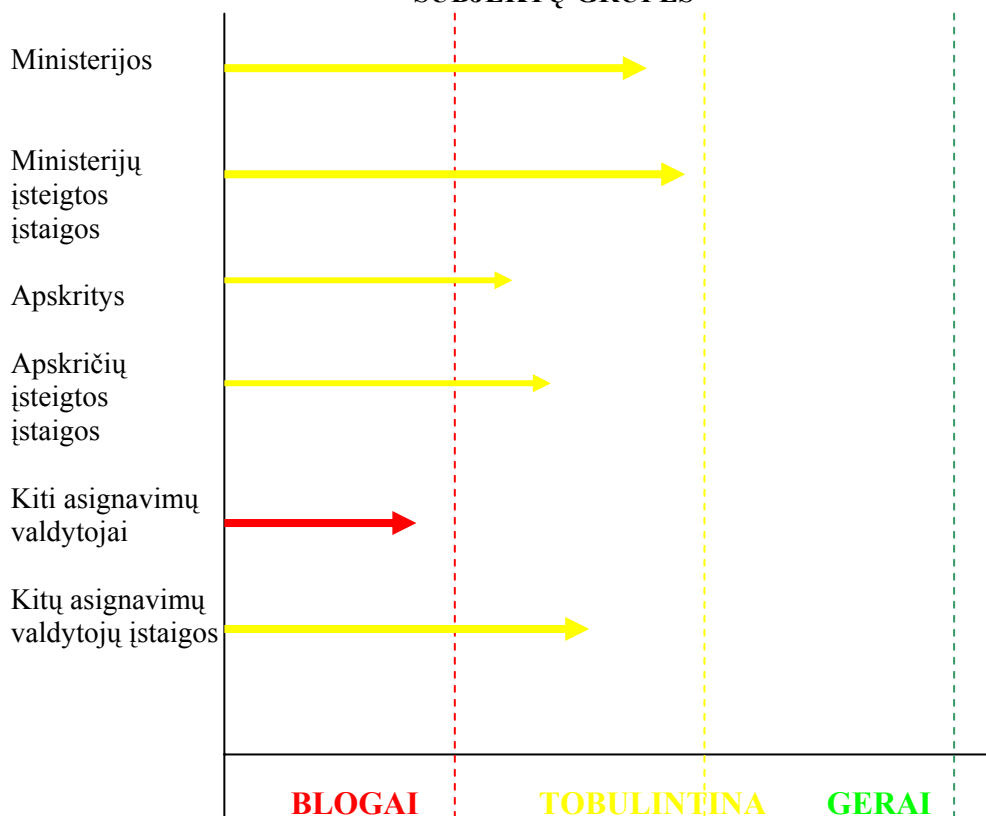
Visos organizacijos turėtų per realų laikotarpį pasiekti ir išlaikyti šį lygį bei siekti aukščiausio lygio, įmanomo atsižvelgiant į esamus apribojimus.

Rodo organizacijos pažangą įgyvendinant Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatas.

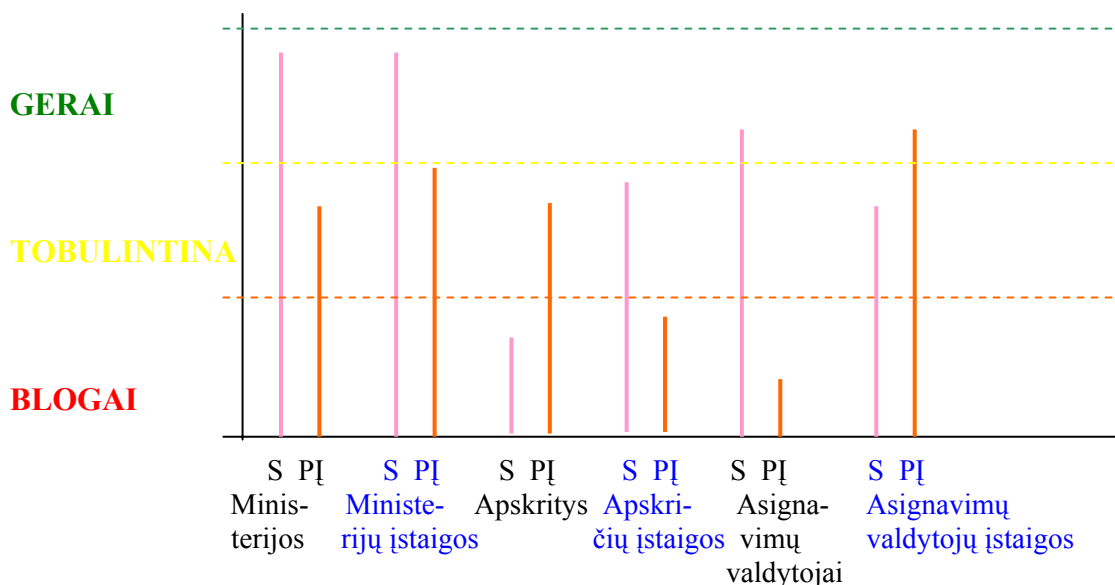
Subjektų vadovai turėtų parengti „gero“ lygio pasiekimo planus ir grafikus.

Reikalingas skubus vadovybės dėmesys. Organizacijos vidaus kontrolės sistema neatitinka Seimo lūkesčių ir Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo reikalavimų.

**1 diagrama: BENDRO VIDAUS KONTROLĖS LYGIO VERTINIMAS PAGAL
SUBJEKTŲ GRUPES³**

**2 diagrama: VIDAUS KONTROLĖS SUPRATIMO (toliau – S) IR PRAKTINIO
ĮGYVENDINIMO (toliau – PĮ) SANTYKIS PAGAL SUBJEKTŲ GRUPES⁴**

Šias abi diagramas reikia vertinti kartu. Toliau pateikiami šių diagramų komentarai:

³ Šaltinis: Valstybės kontrolės atliktas vidaus kontrolės tyrimas.

⁴ Šaltinis: Valstybės kontrolės atliktas vidaus kontrolės tyrimas.

– Šiuo metu nė viena grupė dar nepasiekė bendro įvertinimo „gerai“, nors ministerijos ir joms pavaldžios įstaigos prie jo priartėjo.

– Visos subjektų grupės, išskyrus vieną (asignavimų valdytojai), bendrai įvertintos „tobulinimo“ lygiu, tai rodo, kad Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo įgyvendinimui skiriamas dėmesys. Tačiau visoms grupėms reikia pasiekti „gerą“ įvertinimą, kuris užtikrintų Seimą, kad valstybinio sektoriaus įstaigos ir organizacijos valdomos gerai.

– Nepateisinama, kad kai kurių asignavimų valdytojų vidaus kontrolė įvertinta „blogai“. Tokia padėtis reikalauja skubaus dėmesio. Audito metu nustatytas vidaus kontrolės lygis buvo labai žemas. Tačiau neblogas vidaus kontrolės esmės ir reikšmės suvokimas gali būti kompensuojantis veiksnys, nes audito metu subjektų vadovai įgijo daugiau žinių apie vidaus kontrolę. Todėl turime pagrindo tikėtis, kad netrukus stebėsime žymią vidaus kontrolės pažangą.

– Tos subjektų grupės, kuriose apie vidaus kontrolę žinoma daugiau, negu tai pasireiškia praktiškai, turi gerą tobulėjimo potencialą. Norint efektyviai įgyvendinti vidaus kontrolę reikia gerai suvokti sistemą, nes pagrindiniai jos principai turi būti pritaikyti kiekvienai organizacijai atsižvelgiant į jos veiklos pobūdį ir konkrečius rizikos veiksnius. Todėl vidaus kontrolės sistemos suvokimas ir toliau turėtų būti tobulinamas.

– Anomaliją sudaro apskričių administracijos ir asignavimų valdytojų įsteigtos įstaigos, kuriose realus vidaus kontrolės lygis aukštesnis už vidaus kontrolės suvokimą. Tai verčia abejoti esamos vidaus kontrolės veiksmingumu ir skatinti šias dvi subjektų grupes ateityje keisti vadovybės prioritetus. Planinį auditą atliekantys auditoriai į šiuos klausimus turi atkreipti reikiamą dėmesį ir skatinti šių organizacijų vadovų tobulėjimą.

Taip pat norime pabrėžti tuos dalykus, kurie konkrečiais klausimais būdingi visiems subjektams.

Vadovų žinios apie vidaus kontrolę

Tai ypatingai svarbu kiekvienos organizacijos darbo atmosferai. Vadovai savo organizacijose „duoda toną“ kurdami vidaus kontrolės aplinką ir jai vadovaudami. Jų nuostatos ir veiksmai persmelkia visą organizaciją, darydami įtaką kiekvienam darbuotojui. Todėl ypatingai svarbu, kad vadovai įdiegtų ir palaikytų aukštus standartus.

Vidaus kontrolės vertinimas

Vidaus kontrolės tikslas – padėti organizacijai pasiekti savo tikslus identifikuojant ir valdant rizikos veiksnius bei silpnybes. Vidaus kontrolė turi aktyviai prisitaikyti prie besikeičiančių aplinkybių ir jos veiksmingumas turi būti vertinamas pagal konkrečius kriterijus. Politiniai, ekonominiai, socialiniai ir technologiniai veiksniai nuolat keičiasi, tad ir vidaus kontrolė turi prie jų taikytis – tai, kas kažkada buvo pakankama, pasikeitus aplinkybėms gali pasidaryti netinkama arba neveiksminga.

Vadovų požiūris į vidaus auditą

Vidaus auditas yra unikali vidaus kontrolės forma. Jo paskirtis – padėti ir patarti vadovams, juos informuoti. Tam būtinas vidaus audito objektyvumas, nepriklausomumas, pakankamos apimtys, kvalifikacija ir išteklių – visa tai, kas stiprina, o ne silpnina vadovybės pozicijas. Mes sieksime, kad pasitikėjimas vidaus audito darbu augtų, o trukdymus jam audito išvadose ir ataskaitose vertinsime neigiamai.

Vadovų požiūris į etikos kodeksą ir etinės aplinkos užtikrinimą

Atkreipiame dėmesį į tai, kad visos grupės nurodė, jog vadovaujasi (*Valstybės tarnybos*) įstatymu. Tokio požiūrio veiksmingumas mums kelia abejonių, mes manome, kad remiantis įstatymo nuostatomis turėtų būti parengtas ir įdiegtas kiekvienos organizacijos specifika atitinkantis etikos kodeksas. Tai paskatintų vadovus priimti atsakomybę už etiką – esminį kontrolės aplinkos elementą; taip pat glaudžiau susieti etikos reikalavimus su savo organizacijos darbuotojų veikla. Be etinės aplinkos Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas negali būti sėkmingai įgyvendintas. Be to, etika tiesiogiai susijusi su sukčiavimo ir korupcijos prevencija.

Nors audituojamų subjektų požiūris į etinę aplinką sukėlė mūsų susirūpinimą, tačiau galima konstatuoti, kad audito pabaigoje šis požiūris pagerėjo. Yra tik viena rimtą susirūpinimą kelianti išimtis – apskritys. Manytume, kad šioje srityje reikalingas skubus tyrimas.

Geras biudžeto planavimas ir išlaidos pagal sąmatą

Tai viena iš pagrindinių kasmetinių finansinio audito temų. Auditoriai jai skiria didelį dėmesį ir nedvejodami pareiškia neigiamą nuomonę, jei nebus laikomasi Seimo patvirtintų reikalavimų.

Pakankamas dėmesys pokyčių valdymui

Šiuo metu valstybinis sektorius sparčiai plėtojasi ir keičiasi. Efektyvus šių procesų valdymas ypač svarbus atsižvelgiant į ribotus išteklius. Mums kelia susirūpinimą tai, kad bendras pasirengimo lygis visose grupėse buvo žemesnis, negu auditoriai tikėjosi.

Vadovybės požiūris į sukčiavimo ir korupcijos prevenciją

Atsižvelgdami į Seimo ir Vyriausybės skiriamą dėmesį bei stojimo į Europos Sąjungos keliamus reikalavimus, mes nusivylėme audito metu nustatytu bendru lygiu. Tiesa, trečdalis ministerijų įvertintos gerai, tai sveikintina. Tačiau, kita vertus, tai reiškia, kad du trečdaliai šiam klausimui skiria nepakankamą dėmesį. Norėtume atkreipti apskričių viršininkų ir asignavimų valdytojų įsteigtų įstaigų vadovų dėmesį į labai žemą šios veiklos lygį. Į šį klausimą reikia žiūrėti labai rimtai. Tai ypatingai svarbi tema, galinti tiesiogiai daryti įtaką pasitikėjimui valstybinio sektoriaus vadovais tiek Lietuvoje, tiek ir už jos ribų. Norint užtikrinti bent patenkinamą prevencinės veiklos lygį, būtina išskirti šią sritį kaip ilgalaikį prioritetą.

2. PROGRAMŲ, FINANSUOJAMŲ IŠ VALSTYBĖS BIUDŽETO, KRITERIJŲ VERTINIMAS

Pastaraisiais metais viešųjų finansų valdymo srityje vyko daug diskusijų dėl programinio biudžeto. Įvedant programinį biudžetą Lietuvoje buvo tikimasi, kad valstybės institucijos aiškiau išdėstys savo tikslus ir strategijas, sieks jų įgyvendinimo, pagerės organizacijų atskaitingumas visuomenei. Programinis biudžetas turėtų leisti remiantis vertinimo kriterijais stebėti valstybės institucijos veiklą.

Kelios priemonės padėjo pagrindus tolesnei potencialiai programinio biudžeto pažangai. Tarp kitų verta išskirti šias:

- Seimo 2000-07-11 priimtas Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimas,
- Vyriausybės 2002-06-06 patvirtinta Strateginio planavimo metodika.

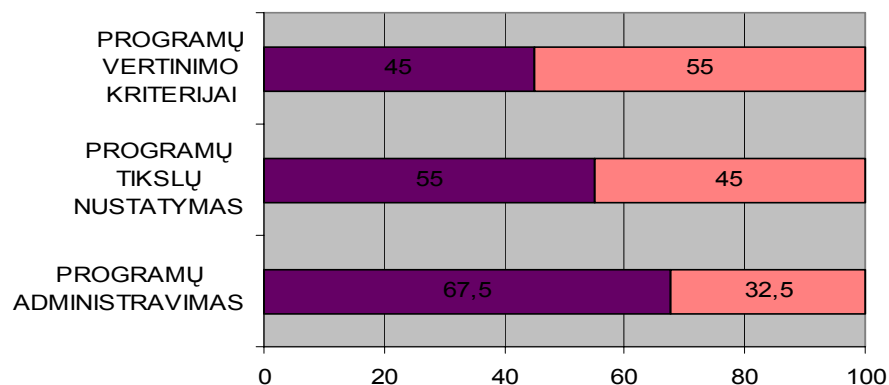
Prasidėjo praktinis programinio biudžeto įgyvendinimas.

Valstybinių auditų rezultatai parodė būtinybę giliau suvokti efektyvaus biudžeto programų sudarymą. Šioje studijoje mes galime konstatuoti, kad dabartinė kryptis ir ryžtas turi būti sustiprinti, kad programinio biudžeto įgyvendinimas būtų sėkmingas.

Valstybiniai auditoriai atlikto Valstybės kontrolės 2003 metais audituojamose programose nustatytų kriterijų kokybiškumo ir pritaikomumo vertinimą. Buvo išanalizuotos trylika 2002 m. vykdytų programų, kurių finansavimas siekė 2 321 968 tūkst. Lt (apie 20 % metinio valstybės biudžeto).

Pagal sudarytą klausimyną programos buvo analizuotos trimis aspektais:

- programų administravimas,
- programų tikslų nustatymas,
- programų vykdymo vertinimo kriterijų (rodiklių) nustatymas.

3 diagrama. Apklauso rezultatų pasiskirstymas pagal tyrimo aspektus.

■ Klausimų patvirtinimas (proc.); ■ Klausimų paneigimas (proc.)

Tyrimo rezultatų pasiskirstymas rodo, kad blogiausia situacija yra įdiegiant vertinimo kriterijų sistemą (žr. 3 diagramą). Kiek geresnė situacija yra nustatant tikslus, tačiau ją veikia skiriamų asignavimų koregavimas.

Nors programų administravimas iš esmės vykdomas pagal reglamentuotus reikalavimus, tačiau dalyje programų pastebimas šių reikalavimų nepaisymas.

Analizuojant esamą situaciją pagal atskiras programas, pastebimas nevienodas programų vertinimo kriterijų paruošimo lygis. Dviejose iš trylikos analizuotų programų vertinimo kriterijai nustatyti pagrįstai. Tačiau kitų audituotų programų vertinimo kriterijų nustatymo kokybė labai skyrėsi.

Analizuotose programose vertinimo kriterijai nepritaikyti kompleksiniam pokyčių vertinimui. Dažniausiai programų vertinimo kriterijai nustatomi tik numatytų uždavinių pasiekimui įvertinti. Tikslų pasiekimas ir asignavimų panaudojimo poveikis dažnai yra nevertinamas. Programose dažnai vertinamas tik kiekybinis rezultatas, bet nevertinamas efektyvumas. Pasitaiko atvejų, kai uždavinio vertinimo kriterijus neatspindi finansuojamos veiklos esmės.

Programų taupumo ir efektyvumo vertinimo kriterijai nustatyti tik 35 % atvejų. 69 % atvejų ne visi kriterijai suteikia naudingos informacijos. Ši situacija sudaro galimybę tik 10–30 % atspindėti programų vykdymo rezultatus.

1 lentelė. Programų vertinimo kriterijų sistemos vertinimas

Eil. Nr.	Situacijos vertinimo požymiai	Dalis imtyje (%)
1	Nenustatyti programos tikslų pasiekimo kriterijai (rodikliai)	42
2	Nenustatyti efektyvumo kriterijai programos uždavinių pasiekimui įvertinti	58
3	Nenustatyti taupumo vertinimo kriterijai	65
4	Ne visi nustatyti vertinimo kriterijai suteikia naudingos informacijos	69
5	Nenustatytas vertinimo kriterijaus apibrėžimas (sąvoka)	62
6	Nenustatyta programos vykdymo informacijos priežiūra	15
7	Vykdymo eigoje neatliekama vertinimo kriterijų reikšmių analizė	62
8	Nėra vertinimo kriterijų siekiamų reikšmių pagrįstumo	57
9	Vertinimo kriterijų reikšmės neturi aiškios dokumentacijos, kad duomenų rinkimo procesai galėtų būti patikrinti	45
10	Veiklos ataskaitoje nepateikiama vertinimo kriterijų reikšmių analizė	38

Asignavimų valdytojai veiklos ataskaitoje 38 % atvejų nepateikia vertinimo kriterijų reikšmių analizės. 45 % atvejų neturi vertinimo kriterijų reikšmių aiškios dokumentacijos, kad duomenų rinkimo procesus būtų galimi patikrinti.

Vienas iš svarbiausių teisės aktų biudžeto programų valdymo srityje yra Strateginio planavimo metodika⁵. Ji nustato strateginio planavimo sistemą, biudžeto pagal programas sudarymo principus, taip pat institucijų strateginių veiklos planų rengimo ir ūkio šakos (sektoriaus) plėtros strategijos rengimo tvarkas.

Siekiant objektyviai įvertinti programų sudarymo problemas: strateginio planavimo metodikos taikymo privalumus, trūkumus, grėsmes ir galimybes⁶, audito metu apklausti 28 asignavimų valdytojai (ministerijos, apskričių viršininkų administracijos bei kai kurios Vyriausybės įstaigos).

Išnagrinėjus ministerijų pateiktus pagrindinius strateginio planavimo privalumus, nemaža jų dalis sutapo. 2 lentelėje pateikti pagrindiniai strateginio planavimo privalumai:

⁵ Patvirtinta Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827.

⁶ Ministerijų, apskričių bei kai kurių įstaigų prie Vyriausybės buvo paprašyta įvardinti strateginio planavimo metodikos taikymo privalumus, trūkumus, galimybes ir grėsmes.

2 lentelė. Ministerijų pateikti strateginio planavimo metodikos taikymo privalumai		
Eil. Nr.	Privalumai	Nurodžiusiųjų skaičius
1	Metodika padeda geriau parengti institucijos strateginį veiklos planą	8
2	Aiškesnis skirtingos trukmės strateginių dokumentų tarpusavio santykis	5
3	Leidžia geriau kontroliuoti ir koordinuoti struktūrinių padalinių veiklą	4
4	Veikla nukreipiama tikslų pasiekimo link	4
5	Padeda efektyviau naudoti išteklius	3
6	Viešai skelbiami veiklos planai didina lėšų panaudojimo skaidrumą bei įstaigos atsakomybę už veiklą	2
7	Aiški trumpalaikio planavimo dokumentų (strateginio veiklos plano) rengimo tvarka	2
8	Auga susidomėjimas strateginiu planavimu ir analize	2
9	Suvienodinti strateginio planavimo dokumentų ruošimo principai	2
10	Strateginiame veiklos plane koncentruota ir visapusiška informacija	2
11	Į planavimą įtraukiama daug darbuotojų, todėl planas tampa labiau suprantamas ir artimas įstaigos darbuotojams.	2

Apklausus asignavimų valdytojus dėl strateginio planavimo metodikos taikymo, buvo išsakytos šios bendros pastabos dėl vertinimo kriterijų nustatymo:

- trūksta metodinių nurodymų bei pavyzdžių, kaip galėtų būti atrinkti svarbiausi uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai;
- vertinant uždavinių įgyvendinimą, sudėtinga pritaikyti išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijus;
- sudėtinga suformuluoti vertinimo kriterijus, ypač kokybinius ir išlaidų efektyvumo;
- ne visuomet pavyksta parinkti tinkamus uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijus;
- kai kuriais atvejais yra sudėtinga nustatyti atskirų uždavinių vertinimo kriterijus.

Metodikoje nurodyti konkretūs analizės metodai. Tai kenkia kūrybiškumui, kuris yra reikalingas kuriant institucijos strategiją. Be to, atskirų metodų taikymo teikiami privalumai skiriasi skirtingose institucijose, todėl joms neturėtų būti taikomi griežtai nustatyti reikalavimai taikyti vienokius ar kitokius metodus. Žinoma, griežtas reglamentavimas teikia ir privalumų – asignavimų valdytojų strateginiai planai yra labiau standartizuoti. Tuomet visoms suinteresuotoms pusėms lengviau stebėti tiek strateginį planavimą, tiek biudžeto programų įgyvendinimą.

Valstybiniai auditoriai atkreipė dėmesį į tai, kad:

1. Ministerijų, įstaigų prie ministerijų, Vyriausybės įstaigų, apskričių viršinių administracijų veiklos ataskaitose nepateikiama informacija apie institucijos veiklos rezultatyvumą, t. y. apie programų tikslų bei institucijos strateginių tikslų pasiekimą. Ataskaitose nurodomos tik uždavinių vertinimo kriterijų, atspindinčių institucijų teikiamas paslaugas, laukiamos reikšmės. Nors ši informacija ir yra reikšminga, tačiau ji yra per daug detali ir mažai naudinga Seimui ir visuomenei.

2. Lietuvos programų veikimo loginė struktūra iš esmės yra panaši į Europos Sąjungos išlaidų programų struktūrą. Tačiau Lietuvos atveju programos poveikis visuomenei turėtų būti suskirstytas į pradinį (trumpalaikį) bei ilgalaikį.

3. Dabartinė vertinimo kriterijų sistema programos rezultatams įvertinti yra neišbaigta, nes, planuojant biudžeto programas, iš esmės apsiribojama tik uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijų ir jų laukiamų reikšmių nustatymu institucijų teikiamoms paslaugoms įvertinti.

4. Nesant tarpinstitucinių programų registro, tarpinstitucinių programų sudarymo kontrolė veikia nesistemiškai.

5. Dalis institucijų savo strateginiuose planuose nepateikia informacijos apie planuojamą tarpinstitucinių programų įgyvendinimą pagal Strateginio planavimo metodikos reikalavimus, todėl neužtikrinamas tinkamas atskaitingumas visuomenei.

6. Strateginio planavimo metodikoje turėtų būti tobulinamas tarpinstitucinių programų sudarymas ir atsiskaitymas už jas.

7. Neaiški laukiamų rezultatų derinimo tvarka tarp koordinuojančios ir programoje dalyvaujančios institucijos.

8. Nereglamentuota, kaip turėtų būti paskirstomos planuojamos išlaidos pagal tas priemones/projektus, kurie padeda pasiekti keletą programos uždavinių, tikslų ar net įgyvendinti skirtingas programas. Strateginio planavimo metodikoje pateikiamos formos nėra pritaikytos netiesioginėms išlaidoms planuoti.

Tai, kaip nauja metodologija paskleidžiama, yra nemažiau svarbu už pačią metodologiją.

Valstybinis auditas parodė, kad asignavimų valdytojams yra sunku gauti metodikos taikymo paaiškinimus ir praktinius pavyzdžius. Nors geroji praktika strateginio planavimo srityje ir yra identifikuojama, tačiau nepakankamai paskleidžiama metodikos taikytojams. Atliktos apklausos rezultatai rodo, kad darbuotojų kvalifikacijos kėlimas strateginio planavimo srityje ypač reikalingas apskrityse. Turėtų būti aktyviau rengiami mokymai, tačiau apskričių administracijos dažnai neišgali finansuoti savo darbuotojų kvalifikacijos kėlimo išlaidų. Tokiu atveju reikalingi alternatyvūs žinių sklaidimo būdai. Vienas tokių – informacijos sklaidimas internete.

2 DALIS

ATSKIROS SRITYS

1. BIUDŽETO VYKDYMAS IR ATSISKAITYMAS UŽ FINANSINIUS BIUDŽETO VYKDYMO REZULTATUS

Šiais metais valstybinio audito metu Finansų ministerijoje, kuri atsakinga už valstybės biudžeto kasos operacijų vykdymą ir valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos parengimą, pagrindinį dėmesį kreipėme į:

- asignavimų perdavimo asignavimų valdytojams sistemą,
- naudojimąsi Seimo suteiktomis teisėmis vykdant biudžetą,
- atsiskaitymą Seimui už valstybės biudžeto vykdymą.

1.1. ASIGNAVIMŲ PERDAVIMAS ASIGNAVIMŲ VALDYTOJAMS

Pagrindinis naujas veiksnys, pagerinęs asignavimų perdavimą asignavimų valdytojams – biudžetinių įstaigų finansavimo iš valstybės biudžeto taikant tiesioginį apmokėjimą tiekėjams sistema. 2003-07-01 692 biudžetinėms įstaigoms, arba 67 proc. visų biudžetinių įstaigų, asignavimai perduodami naudojantis šia sistema. Nuo 2004-01-01 numatoma, kad 847 biudžetinėse įstaigose, arba 82 proc. visų biudžetinių įstaigų, bus taikomas tiesioginis apmokėjimas. Minėta sistema leidžia taupyti laiką pervedant lėšas, taip pat ir biudžetinius išteklius. Sudaromos sąlygos biudžetinius išteklius pervesti panašioms asignavimų valdytojams panašiomis sąlygomis, sustiprinti vidaus kontrolę.

Mūsų nuomone, kuriama sistema galima pasinaudoti efektyviau surenkant valstybės pajamas. Valstybinių auditų metu Finansų ministerijoje ir pas mokesčių administratorius nustatėme, kad Finansų ministerijos Valstybės išdo sąskaitos išmokėtomis sumomis buvo galima sumažinti Vilniaus, Kauno, Klaipėdos apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų skolininkų mokestinę nepriemoką. Be to, Finansų ministerijos Valstybės išdo išmokamų lėšų sąskaita nėra padengiama Finansų ministerijos kontroliuojamų (AB Turto banko administruojamų) skolininkų skola. **Vykdant išieškojimą iš kito skolininko turto, o ne iš valstybės institucijų išmokamų lėšų, išieškojimo procesas yra ilgesnis ir reikalauja didesnių išlaidų.**

Mes nematome jokių teisinių kliūčių valstybės institucijoms sukurti sistemą, kuri užtikrintų skolų valstybei išieškojimą iš valstybės institucijų pervedamų lėšų valstybės skolininkams.

Valstybė, dalyvaudama teisiniuose santykiuose (tiek civiliniuose, tiek administraciniuose), įgyja reikalavimo teises, kaip ir kiti subjektai įgyja reikalavimo teises valstybės atžvilgiu. Tačiau priešpriešinių reikalavimų įskaitymui skirtinga piniginių prievolių rūšis neturi esminės įtakos. *Sąvoka „vienarūšiai reikalavimai“ yra taikytina ne prievolės rūšiai, o prievolės objektui. Todėl nėra jokių kliūčių įskaityti piniginių reikalavimų, kurie atsirado iš skirtingų sutarčių, arba iš sutarties, iš vienos pusės, ir nesutartinės prievolės, iš kitos⁷.* Esant prievoliniams santykiams valstybė, taikydama priešpriešinių vienarūšių reikalavimų įskaitymą, elgtųsi taip, kad privatūs asmenys patirtų kuo mažiau nuostolių. Tos

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2002-05-08 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-699/2002.

pačios normos numatymas ir taikymas mokestiniuose santykiuose atitiktų abipusius šių santykių dalyvių interesus.

Išvados

Finansų ministerija rodo pažangą kuriant efektyvią asignavimų perdavimo asignavimų valdytojams sistemą. Tačiau reikalingas vadovybės dėmesys siekiant aukštesnio lygio sistemos, užtikrinant, kad panašiomis sąlygomis asignavimai asignavimų valdytojams būtų perduodami panašiai, sustiprinant vidaus kontrolę bei užtikrinant efektyvų skolų valstybei išieškojimą.

Valstybės institucijų veiksmai ir mūsų rekomendacijos

1. Atsižvelgdami į mūsų pastebėjimus valstybinio audito metu, Finansų ministerijos atstovai pasiūlė inicijuoti sistemos sukūrimą. Ji remtųsi bendru valstybės skolininkų registru bei informacijos iš valstybės institucijų, išmokančių lėšas, perdavimu valstybės institucijoms, vykdančioms skolų valstybei išieškojimą. Šios sistemos pagrindu galėtų tapti jos kuriama Tarpžinybinė mokestinių duomenų saugykla.

Mes tikime, kad Finansų ministerijos atstovų pozityvus požiūris ir noras spręsti problemas užtikrins sistemos sukūrimą, valstybės finansinių interesų apsaugą bei Valstybės kontrolės rekomendacijos įgyvendinimą.

Mes pasiruošę padėti audituojamųjų subjektų vadovams patarimais šioje srityje, taip padėdami jiems geriau atlikti savo pareigas.

Rekomenduojame įvertinti, ar būtų tikslinga į kuriamą sistemą įtraukti kitas valstybės institucijas (pavyzdžiui, Valstybinį socialinio draudimo fondą, Žemės ūkio ministeriją (išmokamos subsidijos ir pan.) ir kt.).

2. Finansų ministerijos atstovai užtikrino, kad bus patobulinta asignavimų perdavimo vidaus kontrolė, taip pat panašus asignavimų perdavimas asignavimų valdytojams panašiomis sąlygomis. Šiam tikslui tobulinama kompiuterinė programa „Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemoje“ (VBAMS) bei Biudžetinių įstaigų finansavimo iš valstybės biudžeto taikant tiesioginį apmokėjimą tiekėjams tvarka.

1.2. NAUDOJIMASIS SEIMO SUTEIKTOMIS TEISĖMIS VYKDANT BIUDŽETĄ

Vyriausybės teisės biudžeto vykdyme apribotos Biudžeto sandaros ir atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymu.

Valstybinio audito metu mes pastebėjome, kad dalis Seimo suteiktų Vyriausybei teisių (kurios yra susijusios su parlamentine kontrole) gali būti aiškinamos skirtingai. Pavyzdžiui:

- 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymu buvo patvirtinta 8 924 943 tūkst. Lt pajamų užduotis. Apskaitos duomenimis, 2002 metų valstybės biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 8 900 299 tūkst. Lt arba 99,7 proc. Apskaitos duomenimis, nesurinkta 24 644 tūkst. Lt arba 0,3 proc. patvirtintų pajamų. **Valstybės biudžeto 2002 metų pajamų užduoties įvykdymui didelę įtaką turėjo biudžetinių įstaigų pajamos už teikiamas paslaugas, kurių gauta 47 651 tūkst. Lt daugiau negu planuota**, arba įvykdyta 113,4 proc., **ir asignavimų valdytojų administruojamos pajamos, kurių gauta 74 064 tūkst. Lt daugiau negu planuota**, arba įvykdyta 117,1 proc. 2002 metais likusios nepanaudotos minėtos pajamos turės būti atiduotos įstaigoms

Vyriausybės patvirtintoms specialiosioms programoms finansuoti kitais biudžetinais metais. Taigi be biudžetinių įstaigų gautų pajamų už teikiamas paslaugas ir administruojamų pajamų, faktiškai valstybės biudžetas 2002 metais negavo 146 359 tūkst. Lt pajamų Vyriausybės patvirtintoms ne specialiosioms programoms finansuoti.

- Apyskaitoje ir Valstybės biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaitoje nurodytas valstybės biudžeto faktinis deficitas apskaičiuotas valstybės biudžeto panaudotus asignavimus lyginant su gautomis į valstybės biudžetą pajamomis.

- Atsižvelgiant į tai, kad valstybės biudžete visos tvirtinamos biudžetinių įstaigų pajamos, gautos už teikiamas paslaugas, ir biudžetinių įstaigų administruojamos pajamos skiriamos asignavimų valdytojų specialiosioms programoms finansuoti, ir į tai, kad gautos viršplaninės ir ankstesniais metais likusios nepanaudotos pajamos gali būti naudojamos viršijant Seimo patvirtintus asignavimus, toks faktinio valstybės biudžeto deficito skaičiavimas gali suklaidinti skaitytojus.

Valstybės biudžeto faktinio deficito skaičiavimas: (tūkst. Lt)

	Pajamos	Išlaidos	Deficitas	Skirtumas
Patvirtinta įstatymu	8 924 943	10 060 331	-1 135 388	
Iš jų:				
Valst. biudžetas	8 174 455	9 309 843	-1 135 388	
Spec. lėšos ir spec. programos	750 488	750 488		
Įvykdymas	8 900 299	10 011 700,3	-1 111 401,3	-23 986,7
Iš jų:				
Valst. biudžetas	8 028 055	9 199 878,3	-1 171 823,3	36 435,3
Spec. lėšos ir spec. programos	872 244	811 822	60 422	

- Taigi šiuo metu gautomis pajamomis, kurios turi tikslinį asignavimų valdytoją ir kurias šis asignavimų valdytojas turės teisę naudoti kitais biudžetinais metais (pavyzdžiui, biudžetinių įstaigų gautos pajamos už teikiamas paslaugas ir administruojamos pajamos), iš dalies finansuojamos kitų asignavimų valdytojų išlaidos (kadangi mokestinių pajamų planas nėra vykdomas). Aiškinant dabar galiojančius teisės aktus, galima daryti išvadą, kad tokią teisę Finansų ministerija turi. Tačiau dėmesį reikia atkreipti į tai, kad tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą, šios lėšos (jų prognozė metų pabaigai) valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatyme nenurodomos. Skirtingas deficito aiškinimas yra susijęs ne tik su atskaitomybės klausimu (deficito nustatymu), bet ir naudojimosi teisėmis – kaip skaičiuoti deficitą skolinantis lėšas. Be to, pagal dabartinę praktiką, gali susidaryti situacija, kai asignavimų valdytojai, turintys teisę į ankstesnių metų lėšas, paprašys jų ne tik už einamus metus, bet ir už praeitus. Šiuo atveju būtų viršytas deficitas, arba reiktų nefinansuoti kitų asignavimų valdytojų net ir tuo atveju, jei mokestinių pajamų planas būtų įvykdytas.

- Finansų ministerija 2002 metais biudžetines įstaigas finansavo specialiosioms programoms skirtų lėšų sąskaita ir baigė biudžetinius metus, turėdama 89 305,3 tūkst. Lt taip vadinamų grąžintinų valstybės piniginių išteklių. Šios lėšos – tai biudžetinių įstaigų pajamos, gautos už teikiamas paslaugas, ir administruojamos pajamos, kurios bus naudojamos 2003 ar vėlesniais metais specialiosioms programoms finansuoti.

- Pagal 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 13 str. 4 dalį Vyriausybei arba jos įgaliotai institucijai (Finansų ministerijai) buvo suteikta teisė skolintis lėšas valstybės biudžeto deficitui iki 1 135 388 tūkst. Lt dengti. Finansų ministerija jam dengti pasiskolino maksimalią leistiną valstybės biudžeto deficitui finansuoti lėšų sumą – 1 135 388 tūkst. Lt. Apyskaitoje nurodytas faktinis valstybės biudžeto deficitas – 1 111 401,3 tūkst. Lt. [Nors perskaičiavę deficitą \(žr. aukščiau\)](#), gautume 1 171 823 tūkst. Lt faktinį deficitą.

• 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyta Seimo teisė Vyriausybei vykdant biudžetą skolinis lėšas atitinkamiems tikslams gali būti aiškinama skirtingai: vienu atveju – kaip speciali norma, kitu atveju – kaip bendra norma.

Valstybės institucijų veiksmai ir mūsų rekomendacijos

Atsižvelgiant į tai, kad minimos Seimo Vyriausybei suteikiamos teisės vykdant biudžetą yra labiau susiję su parlamentine kontrole (o ne tiesiogiai su efektyviu valstybės lėšų panaudojimu), todėl, mūsų manymu, priimant 2004 metų valstybės biudžeto įstatymą (ar keičiant Biudžeto sandaros įstatymą ar kitus teisės aktus), vertėtų atkreipti dėmesį į tai, kad suteikiamų teisių vienodas sąvokas apibrėžtų ir suprastų tiek vykdomoji, tiek įstatymų leidžiamoji valdžia.

1.3. ATSISKAITYMAS UŽ VALSTYBĖS BIUDŽETO VYKDYMĄ (FINANSINĖ DALIS)

Pagrindinė atsiskaitymo už valstybės biudžeto vykdymą (finansinę dalį) forma yra Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita (toliau – Apyskaita). Apyskaita per pastaruosius metus išsamiau atspindi valstybės biudžeto įvykdymą. Kartu su valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitomis pateikiamos ir kai kurių valstybės pinigų fondų įvykdymo apyskaitos (ataskaitos), taip pat sudaroma valstybės biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaita.

Pagal [Seimo rekomendaciją](#) Finansų ministerija parengė ir 2003-08-21 patvirtino Valstybės konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategiją ir Valstybės sektoriaus konsoliduotos finansinės atskaitomybės rengimo strategijos veiksmų ir priemonių planą 2003–2006 metams. Taip pat parengta ir 2003-08-21 patvirtinta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo apyskaitos sudarymo tvarka.

[Mes pareiškėme](#), kad, mūsų nuomone, 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita visais reikšmingais atvejais parengta pagal Biudžeto sandaros ir 2002 metų valstybės biudžeto bei savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą.

Tačiau norime atkreipti dėmesį į tai, kad aiškinant Biudžeto sandaros įstatymą susiduriama su skirtingu jo interpretavimu aiškinant, kas turėtų būti atspindima Apyskaitoje, koku būdu, koku tikslu ir pan. Dėl šios priežasties valstybės biudžeto įvykdymo būklė (kuria ir turėtų atspindėti Apyskaita) gali būti Apyskaitos rengėjų ir vartotojų skirtingai suprasta. Tai gali turėti neigiamos įtakos valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitų duomenų vartotojų priimamiems sprendimams. Pateikiame pavyzdžius:

• *Perkelti asignavimai*

2002 m. Apyskaitos formoje Nr.1 planuojami (patvirtinti arba patikslinti) asignavimai nurodyti be gautų viršplaninių pajamų ir nepanaudotų 2001 metų asignavimų likučių, kurie galėjo būti panaudoti 2002 metais viršijant Seimo patvirtintus asignavimus (pavyzdžiui, specialiosioms programoms finansuoti nepanaudotos įmokos ir nepanaudoti asignavimai baigiamiems statybos objektams finansuoti). Tokia tvarka Apyskaitą padaro sunkiau palyginamą su patvirtintu biudžetu. Pažymėtina, kad Vyriausybei siunčiamoje Apyskaitoje papildomai nurodomas patikslintas asignavimų planas pagal asignavimų valdytojus, atsižvelgiant į gaunamas suteiktų paslaugų viršplanines pajamas ir nepanaudotus praėjusių metų asignavimų likučius.

• *Nustatyta tvarka perskaičiuotas biudžetinių įstaigų kreditorinis išskolinimas*

Nevisiškai aišku, kokiais principais faktiškai buvo vadovaujama pateikiant Apyskaitos Valstybės biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaitoje duomenis apie nustatyta tvarka perskaičiuotą biudžetinių įstaigų kreditorinį išskolinimą. Apyskaita buvo sudaryta

konsoliduojant valstybino sektoriaus tarpusavio operacijas, tačiau valstybinio audito metu nustatyta, kad kai kurių įstaigų finansinėje atskaitomybėje dalis šių įsiskolinimų yra ne valstybinio sektoriaus subjektams.

- Dar skirtingiau interpretuojama, kokie duomenys apie valstybės turtą ir įsipareigojimus turi būti pateikti Apyskaitoje. Pati Apyskaita visų pirma yra skirta atspindėti valstybės biudžeto pajamas ir išlaidas. Tačiau valstybės turtas ir daugelis įsipareigojimų yra tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su valstybės biudžeto vykdymu. Dalis informacijos apie valstybės turtą ir įsipareigojimus Apyskaitoje pateikiama, pavyzdžiui, mokesčių nepriemokos, o dalis – nepateikiama, pavyzdžiui, kai kurios mokesčių permokos, piniginių lėšų likučiai. Savo ruožtu Vyriausybė teikia Seimui Ataskaitą apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą.

Biudžeto sandaros įstatymo 35 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Apyskaitoje turi būti pateikiama biudžetinėmis metais valstybės pasiskolintų lėšų suma ir anksčiau perskolintų ūkio subjektams valstybės pasiskolintų lėšų gražintina suma (ne balanso dalyje). Apyskaitos aiškinamajame rašte pateiktas valstybės skolintų lėšų apimties pasikeitimas, t. y. kiek per metus padidėjo skolintų lėšų apimtis, tačiau anksčiau perskolintų ūkio subjektams valstybės pasiskolintų lėšų gražintina suma nenurodyta. Skirtingai suprantant Įstatymo nuostatą nurodoma per metus surinkta iš ūkio subjektų anksčiau perskolintų lėšų suma, tačiau ne gražintina suma.

- Tarpusavio operacijos, susijusios su valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų ar kitomis nebiudžetinėmis operacijomis (Valstybinės investicijų programos nebiudžetinė dalis) taip pat gali būti skirtingai interpretuojamos bei apsunkinti duomenų palyginimą, pavyzdžiui, Valstybės investicijų programoje vienodos išlaidos, tačiau finansuojamos iš skirtingų šaltinių, į valstybės biudžeto išlaidų dalį įtraukiamos skirtingu laiku.

- Skirtingai aiškinama, kokius rodiklius, paminėtus Biudžeto sandaros įstatymo 19 str. (tarp jų ir – valstybės pinigų fondus), reikia įtraukti į Apyskaitą. Biudžeto sandaros įstatymo 34 str. 1 dalyje nustatyta, kad Apyskaita parengiama atsižvelgiant į atitinkamų metų patvirtinto valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo rodiklius.

Biudžeto sandaros įstatymo 18 str. numatyta, kas nustatoma valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu. Papildomai Biudžeto sandaros įstatymo 19 str. numatyta, kokius dokumentus Vyriausybė teikia Seimui kartu su valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu.

Biudžeto sandaros įstatymo 35 str. 2 dalyje Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita tvirtinama pagal šio įstatymo 18 str. 2 dalies 1–9 punktuose nurodytus rodiklius.

Todėl lieka neaišku, ar rodikliai, kurie nėra tvirtinami, bet numatyti pateikti Seimui kartu su valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu, turi būti pateikti Apyskaitoje.

Valstybės institucijų veiksmai ir mūsų rekomendacijos

Finansų ministerija tobulina atsiskaitymą Seimui už biudžeto vykdymą. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pagrindinis Apyskaitos vartotojas yra įstatymų leidėjas, mūsų manymu, pažangą užtikrintų įstatymų leidėjo aiškiai išsakyti principai dėl parlamentinei kontrolei reikalingos informacijos ir pakankamai vartotojo poreikius tenkinančios Apyskaitos sudarymo.

2. EUROPOS SAJUNGOS PARAMOS LĖŠŲ AUDITAS

Valstybės kontrolės įstatymo 9 str. 4 dalyje nustatyta, kad Valstybės kontrolė Lietuvos tarptautinių sutarčių, kitų teisės aktų nustatyta tvarka atlieka šalyje gaunamos Europos Sąjungos finansinės paramos auditus.

Numatoma, kad į valstybės biudžeto 2004 metų projektą bus įtraukta Europos Sąjungos parama. Finansinė parama bus įtraukta į valstybės biudžeto pajamas ir įskaitant bendro finansavimo sumas bus paskirstyta per valstybės biudžeto asignavimus. Todėl manome, kad tikslinga Išvadoje dėl 2002 metų valstybės biudžeto apyskaitos jau dabar pateikti Valstybės kontrolės auditų rezultatus.

2.1. SAPARD 9 mėnesių išlaidų deklaracijos finansinio audito rezultatai

Audito metu nustatyta, kad Nacionalinėje mokėjimo agentūroje taikomos SAPARD lėšų kontrolės procedūros kai kuriais atvejais neužtikrina teisėto ES ir bendro finansavimo (valstybės biudžeto) lėšų naudojimo. Įvertinę paraiškų paramai gauti ir mokėjimo prašymų vertinimo, mokėjimų vykdymo ir mokėjimų apskaitos procedūras ir kontrolės priemones, galime teigti, kad šiose SAPARD programos administravimo srityse taikomos procedūros neužtikrina Daugiametės finansavimo sutarties sąlygų laikymosi ir nevisiškai atitinka akreditavimo kriterijus (kai kuriais atvejais neatliekamos rašytinės procedūros arba nenustatytos reikalingos rašytinės procedūros). Dėl vieno audito metu nustatyto pažeidimo (nustatytas mokėjimas paramos gavėjui, pažeidžiantis Daugiametės finansavimo sutarties nuostatas, pažeidimo suma – 2 018 tūkst. Lt – viršijo nustatytą reikšmingumo sumą) valstybinio audito išvadoje apie 2002 m. 9 mėnesių SAPARD išlaidų deklaraciją pateikta neigiama nuomonė.

Audito metu pateiktos 24 rekomendacijos, kurių dauguma susiję su SAPARD administravimo procedūrų ir kontrolės priemonių tobulinimu. Įgyvendinta 15, arba 63 % teiktų rekomendacijų, iš jų 9 rekomendacijos įgyvendintos audito metu. Audito rekomendacijų įvykdymas bus įvertintas atliekant 2003 m. SAPARD programos išlaidų deklaracijos auditą.

Audito ataskaita ir valstybinio audito išvada perduota Finansų ir Žemės ūkio ministerijoms, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos, Seimui ir Europos Komisijai. Audito rekomendacijų vykdymas kartu su Nacionalinės mokėjimo agentūros vadovais aptartas bendrame Seimo Antikorupcijos komisijos ir Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečio posėdyje.

2.2. PHARE ekonominės ir socialinės sanglaudos programų veiklos audito rezultatai

2002 metais kartu su Europos Audito Rūmais pradėtas vykdyti PHARE ekonominės ir socialinės sanglaudos (ESS) programų bendras sisteminis veiklos auditas, siekiant įvertinti šių programų ir ES bei Lietuvos strateginių tikslų, prioritetų, strategijų atitikimą bei per šią programą finansuojamų projektų efektyvumą, t. y. įvertinti tiek Komisijos, tiek Lietuvos institucijų veiksmus vykdant minėtas programas, Lietuvos Respublikos pasirengimą administruoti būsimas ES struktūrinių fondų lėšas.

Audito metu nustatyti bendri PHARE lėšomis finansuojamų programų/projektų administravimo trūkumai (atsakomybės, funkcijų paskirstymo bei koordinavimo mechanizmo tarp institucijų) visuose programų/projektų įgyvendinimo etapuose, t. y. nėra

parengta bendra, tinkamą finansinį valdymą užtikrinanti ES paramos valdymo sistema. Iš viso pateiktos 26 išvados, apimančios tiek bendrus ES paramos administravimo trūkumus, tiek atskirų PHARE ESS programų ir projektų vertinimą.

PHARE ESS programų audito metu pastebėti trūkumai, susiję su ES teikiamos paramos lėšomis finansuojamų projektų administravimu, kurių įvairiuose projektų įgyvendinimo etapuose vykdo daug valstybės institucijų ir įstaigų. Bendra atsakomybė už ES teikiamos finansinės paramos programų sudarymą, koordinavimą ir priežiūrą tenka nacionaliniam pagalbos koordinatoriui – Finansų ministerijai. Todėl, atsižvelgiant į numatomą perėjimą prie išplėstinės decentralizuotos projektų įgyvendinimo sistemos (EDIS), visos ES finansinės paramos valdymui ir koordinavimui tobulinti skirtos rekomendacijos pateiktos Finansų ministerijai. Iš viso pateikta 12 rekomendacijų. Kadangi audito rekomendacijos siejasi su šiuo metu kuriama ES struktūrinių fondų valdymo sistema, jos aprašymu, atsakomybių ir funkcijų paskirstymu, audito rekomendacijos negali būti įgyvendintos greitai, o informaciją apie jų įgyvendinimą teikia Finansų ministerija – dalis jų jau įgyvendinta, kitą dalį Finansų ministerija įsipareigojo įgyvendinti iki 2003 m. pabaigos.

Audito ataskaita pateikta Finansų ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai (pagal Valstybės kontrolės ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos bendradarbiavimo susitarimą) ir Europos Audito Rūmams.

3. VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ORGANIZAVIMAS

Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas valstybinėse institucijose ypač aktualus ir svarbus dabarties klausimas. Ši problema aktuali ir visuomenei.

Kai kuriose valstybės institucijose valstybiniai auditai buvo atlikti 2002 metais ir š. m. pirmajame pusmetyje.

Dabartiniu metu Valstybės kontrolė atlieka valstybinį auditą Viešųjų pirkimų tarnyboje. Audito tikslas – įvertinti institucijos veiklos efektyvumą. Siekdami surinkti daugiau informacijos apie Viešųjų pirkimų tarnybą, valstybiniai auditoriai platino anketas valstybės institucijose, kurios rengia viešųjų pirkimų konkursus ir ūkio subjektuose, kurie viešųjų pirkimų konkursuose siūlo pirkti savo prekes, darbus ir paslaugas. Taip tikimasi surinkti daugiau informacijos apie viešųjų pirkimų valstybinę priežiūrą ir su ja susijusias problemas. Viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo auditai atliekami valstybės valdomose energetikos ir transporto akcinėse bendrovėse ir pasirinktinai kituose ūkio subjektuose

Kompiuterinės informacinės sistemos SVEIDRA priežiūros paslaugų įsigijimo ir vykdymo Valstybinėje ligonių kasoje veiklos audito metu nustatyti Viešųjų pirkimų įstatymo, organizuojant informacinių technologijų paslaugų įsigijimo konkursus, pažeidimai, taip pat nustatyta, kad pasirašyta ekonomiškai nepagrįsta paslaugų įsigijimo sutartis. Įstaigos sąnaudų padidėjimas gali viršyti 2,3 mln. Lt. Valstybinio audito ataskaitoje pateikti siūlymai Valstybinei ligonių kasai dėl kompiuterizavimo proceso gerinimo.

Informacinių sistemų taikomosios programinės įrangos priežiūros paslaugų įsigijimo ir vykdymo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje veiklos audito metu nustatyta, kad, pažeidžiant Viešųjų pirkimų įstatymą, parinkus konkurso nugalėtoją UAB „Etnomedijos intercentras“ ir su ja sudarius programinės įrangos priežiūros sutartį, neefektyviai panaudotos įstaigos lėšos. Sąnaudos padidėjo 61 proc. arba per metus daugiau nei puse milijono litų, o per penkis metus – 2,6 mln. Lt, nors taikomųjų sistemų priežiūros darbų užsakymų apimtys nebuvo didinamos. Nėra aiškiai nustatyto darbų ir atsakomybės pasidalinimo tarp Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos specialistų ir UAB „Etnomedijos intercentras“ vykdančią sutartį.

Valstybinio audito Valstybinėje ligonių kasoje ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje medžiaga ir ataskaita perduotos Generalinei prokuratūrai bei Specialiųjų tyrimų tarnybai, apie audito rezultatus informuota Vyriausybė.

4. VALSTYBĖS PAJAMŲ AUDITAS

2003 metais audituodami biudžeto pajamų surinkimą, pagrindinį dėmesį skyrėme mokestinių ir kitų skolų valstybei išieškojimo problemai.

Audituota problema

Valstybė susidūrė su rimta problema – skolų valstybei susidarymu bei jų išieškojimu. 2003 metų pradžioje skola valstybei buvo reikšminga suma. Bendra mokestinė nepriemoka valstybės biudžetui 2003-01-01 buvo 1 571 mln. Lt. Mokestinė nepriemoka valstybės biudžetui sudarė 18 proc. 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu patvirtintų pajamų.

Susirūpinimą kelia ir tai, kad, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM skaičiavimais, realiai išieškotina mokestinė nepriemoka 2003-01-01 sudaro 75 mln. Lt (tik apie 3 % bendros mokestinės nepriemokos).

Be to, didelės skolų sumas administruoja ir kitos valstybės institucijos: Valstybinis socialinio draudimo fondas, akcinė bendrovė Turto bankas (2003-01-01 valdė ir administravo per 3 mlrd. Lt finansinių aktyvų, kuriuos išieškojus įplaukos, atskaičius išlaidas, pervedamos į valstybės biudžetą) ir kitos.

Nė viena sistema negali užtikrinti, kad visi mokesčių mokėtojai ar valstybės skolininkai vykdytų savo įsipareigojimus. Tačiau susidaranti skola reiškia nesurinktas valstybės pajamas, o tai sąlygoja neperduotus asignavimus valstybės funkcijoms įgyvendinti ar didėjančią valstybės įsiskolinimą.

Valstybinio audito tikslas

Valstybinio audito tikslas – padėti išspręsti problemą, su kuria susiduria valstybė – didelė skola valstybei – nustatant, ar ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai mokesčių administratoriai ir kitos valstybės institucijos, atsakingos už mokestinių nepriemokų ir kitų skolų valstybei išieškojimą, vykdo pareigas bei naudoja savo išteklius išieškodamos mokestines nepriemokas ir kitas skolas valstybei.

Siekdami audito tikslo, pagrindinį dėmesį sutelkėme į šiuos klausimus:

- ar mokesčių mokėtojai skatinami mokėti mokesčius,
- ar valstybės institucijos bendradarbiauja išieškodamos skolas valstybei,
- ar teismų antstolių institucinė reforma padidino skolų valstybei išieškojimo efektyvumą,
- ar mokesčių administratoriai efektyviai naudoja turimas išieškojimo priemones.

Svarbiausios išvados, rekomendacijos, valstybės institucijų veiksmai

Savanorišką mokesčių mokėjimą skatinančios priemonės

Valstybiniai auditoriai padarė išvadą, kad dabar egzistuojanti mokesčių sistema neturi pakankamų ekonominio poveikio priemonių, skatinančių mokesčių mokėtojus savanoriškai mokėti mokesčius. Ribota teisinė atsakomybė (delspinigiai) už mokesčių mokėjimą ne laiku ir delspinigių „amnestijos“ neskatina mokesčių mokėtojų tinkamai ir savanoriškai vykdyti mokestines prievoles. Skolininkai iš esmės neapmoka jų nesumokėtų mokesčių išieškojimo kaštų, kurių valstybė nepatirtų pastariesiems tinkamai vykdant konstitucinę pareigą. Mokesčių mokėtojui pigiau laukti, kol mokesčių administratorius

savarankiškai priverstinai išieškos nesumokėtus mokesčius, nei pačiam dėti pastangas siekiant laiku ar per trumpą laikotarpį sumokėti mokesčius ir delspinigius.

Finansų ministerija iš dalies sutiko su rekomendacijomis dėl ekonominių skatinimo priemonių sistemos sukūrimo, taip pat ruošiasi svarstyti auditorių rekomendaciją dėl skolininko įpareigojimo padengti mokesčių administratoriaus taikomų „sunkiųjų išieškojimo priemonių“ kaštus.

Rekomendacijai atsisakyti 180 dienų termino skaičiuojant delspinigius Finansų ministerija nepritarė, nes, jos nuomone, praėjus 180 dienų itin mažėja tikimybė išieškoti ne tik delspinigius, bet ir mokestį. Pateiktoms rekomendacijoms dėl delspinigių „amnestijų“ Finansų ministerija pritarė.

Taip pat auditoriai rekomendavo tobulinti valstybės tarnautojų, išieškojusių sunkiai išieškomas skolas, skatinimo sistemą.

Valstybės institucijų bendradarbiavimas išieškant skolas

Valstybiniai auditoriai padarė išvadą, kad valstybės institucijų tarpinstitucinis bendradarbiavimas orientuotas į finansinių teisės pažeidimų nustatymą, bet nepakankamas vykdant mokestinių nepriemokų išieškojimą. Valstybės institucijos turi rasti ir naudoti maksimaliai veiksmingas priemones skoloms išieškoti. Turi būti nustatyta taikytinų išieškojimo priemonių neveiksmingumo rizika bei rasti būdai ir formos šiai rizikai pašalinti arba sumažinti. Viena iš tokių priemonių yra valstybės institucijų tarpusavio bendradarbiavimas. Valstybės institucijoms yra suteikta pakankama diskrecijos teisė tiek pasirinkti bendradarbiavimo būdus ir formas, tiek esant reikalui inicijuoti naujų bendradarbiavimo būdų ir formų reglamentavimą. Tai patvirtina ir faktas, kad atskirais atvejais valstybės institucijos bendrais įsakymais nustato bendradarbiavimo atvejus, būdus ir formas. Todėl būtina, kad valstybės institucijos raštiškai identifikuotų bendradarbiavimo ir jo intensyvumo poreikį ir pagal kompetenciją imtųsi priemonių tam poreikiui patenkinti. Kiekviena ekonominės bei finansinės kontrolės ir teisėsaugos institucija turėtų turėti tikslą ne tik nustatyti teisės pažeidimą finansų srityje, bet ir užtikrinti skolų valstybei išieškojimą.

Valstybės institucijos išmoka valstybės skolininkams pinigines lėšas ir nesikeičia informacija su iš skolininko turto išieškojimą vykdančiu viešojo administravimo subjektu. Todėl kai kuriais atvejais valstybė savo įsipareigojimus skolininkui įvykdo, o skolininkas – ne. Taigi kiekvienai valstybės institucijai siekiant savo organizacijos tikslų, atskirais atvejais nepaisoma bendravaltystybinio finansinio intereso, todėl nukenčia valstybės, kaip savarankiško juridinio asmens, interesai.

Valstybinių auditorių nuomone, tikslingiausia būtų valstybei taikyti vienerūšių priešpriešinių reikalavimų įskaitymą (plačiau [žiūrėti 2 dalies 1 skyrių](#)). Finansų ministerijos atstovai pasiūlė inicijuoti sistemos sukūrimą, kuri užtikrintų skolų valstybei išieškojimą iš valstybės institucijų išmokamų lėšų valstybės skolininkams bei valstybės skolininkų reikalavimo teisių tokias lėšas gauti. Ji remtųsi bendru valstybės skolininkų registru bei informacijos iš valstybės institucijų, išmokančių lėšas, perdavimu valstybės institucijoms, vykdančioms skolų valstybei išieškojimą. Mes tikime, kad Finansų ministerijos atstovų pozityvus požiūris ir noras spręsti problemas užtikrins sistemos sukūrimą, valstybės finansinių interesų apsaugą bei Valstybės kontrolės rekomendacijos įgyvendinimą – užtikrinti, kad būtų išvengiama tokių situacijų, kai valstybė įsipareigojimus skolininkui įvykdo, o skolininkas – ne.

Rekomendavome Vyriausybei/Finansų ministerijai įvertinti, ar būtų tikslinga į kuriamą sistemą įtraukti kitas valstybės institucijas (pavyzdžiui, Valstybinį socialinio draudimo fondą, Žemės ūkio ministeriją (išmokamos subsidijos ir pan.) ir kt.).

Dėl išieškų iš reikalavimo teisių gauti lėšas iš valstybės institucijų Finansų ministerijos atstovai pasiūlė Mokesčių administravimo įstatymo rengiamame projekte numatyti nuostatas, leidžiančias įskaityti mokesčio permoką skolai muitinei padengti ir be mokesčio mokėtojo prašymo.

Teismų antstolių institucinės reformos įtaka skolų valstybei išieškojimui

Valstybinio audito metu nustatyta, kad įvykdžius teismo antstolių institucinę reformą valstybės institucijos susiduria su naujomis problemomis (plačiau [žiūrėti 3 dalies 9 skyrių](#)).

Atsižvelgdami į mūsų pastebėjimus valstybinio audito metu apie institucinės teismų antstolių reformos eigą, Valstybės kontrolėje įvykusio Teisingumo, Finansų ministerijų, Antstolių rūmų, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM ir Valstybės kontrolės atstovų susitikimo metu suinteresuotų institucijų atstovai bendrai susitarė, kad geriausias sprendimas tobulinti antstolių reformą ir užtikrinti valstybės skolų išieškojimą būtų sudaryti teisinės sąlygos valstybės institucijoms ir antstoliams susitarti dėl sprendimų vykdymo išlaidų apmokėjimo, pastariesiems atsisakant išlaidų padengimo iš kreditoriaus už skolų išieškojimą valstybės (savivaldybių biudžetų) naudai.

Skolų išieškojimo priemonių taikymo efektyvumas

Muitinėje

Valstybiniai auditoriai pastebėjo, kad garantijomis užtikrintų įsipareigojimų (skolų) muitinei išieškojimo sistema (užtikrinanti pagrindinės skolų dalies surinkimą) veikia su nedideliais trūkumais (prižiūrint patikimus ūkio subjektus bei registruojant skolas). Muitinė turėtų išlaikyti šį lygį bei siekti aukščiausio garantijų sistemos lygio, įmanomo atsižvelgiant į esamus apribojimus.

Tačiau garantijomis neužtikrintų ir inkaso būdu neišieškotų skolų administravimo sistema praktiškai neveikia. Reikalingas skubus vadovybės dėmesys, nes sistema neatitinka valstybės finansinių interesų. Teritorinės muitinės praktiškai netaiko skolininko turto arešto. Metodinis Muitinės departamento vadovavimas ir pagalba teritorinėms muitinėms turto arešto klausimais yra minimalūs.

Valstybinėje mokesčių inspekcijoje

Valstybinė mokesčių inspekcija, kaip ir muitinė, pakankamai efektyviai naudoja išieškojimo iš banko sąskaitų priemonę, kai nustato sąskaitas, kuriose vyksta piniginių lėšų judėjimas. Palyginti su muitine, Valstybinėje mokesčių inspekcijoje žymiai geriau veikia turto arešto sistema. Tai geras pagrindas tolesniam tobulėjimui. Kita vertus, negalima nusiraminti, nes ne visos išieškojimo priemonės yra išnaudojamos. Kai kurios jų dažnai būna beveik vienintelė galimybė išieškoti skolą.

Nors įstatymas, numatantis Valstybinės mokesčių inspekcijos teisę mokestinių prievolių užtikrinimui taikyti priverstinę hipoteką ir įkeitimą, priimtas dar 2000-07-18, Valstybinė mokesčių inspekcija nepasiruošė ir nuo 2003-01-01 praktiškai nerealizuoja šios teisės. Neparengtos šios priemonės taikymo procedūros.

Nusistovėjusios vienodos praktikos dėl skolininko sudaromų turto perleidimo sandorių vertinimo vykdant išieškojimą Valstybinėje mokesčių inspekcijoje nėra. Neinicijuojamas nesąžiningų skolininkų patraukimas baudžiamojon atsakomybėn. Reikalingos vadovybės pastangos, kad atskiri bandymai dirbti su skolininkais, tyčia be

pagrindo perleidusiais turta, kuris galėjo būti pateiktas išieškojimui, būtų paversti gerai veikiančia sistema. Muitinėje ši sistema neegzistuoja.

Mokesčių administratoriai ne visa apimtimi realizuoja teisę duoti nurodymus mokesčių, kitų įmokų į valstybės (savivaldybės) biudžetą bei valstybės pinigų fondus mokėjimo klausimais. Neduodami nurodymai deklaruotos mokestinės nepriemokos mokėjimo klausimais. Savarankiškos administracinės atsakomybės už mokesčių nemokėjimą (išskyrus fizinių asmenų pajamų mokestį) nėra numatyta, o ATPK 172³ str., susijęs su nurodymais mokesčių mokėjimo klausimais, nenaudojamas ir neveikia.

Reikalingas skubus vadovybės dėmesys sukuriant veikiančią administracinės atsakomybės taikymo skolininkams (jų vadovams) sistemą (esant reikalui keičiant teisės aktus).

Ataskaita apie skolų valstybei išieškojimo auditą pateikta Seimo Biudžeto ir finansų komitetui ir Audito pakomitečiui 2003-09-24- raštu Nr. S-(8000-1.9.1)-1719 .

5. VALSTYBĖS LĖŠŲ, SKIRTŲ SAVIVALDYBĖMS, AUDITAS

Savivaldybių biudžetai 2002 metais gavo 3 716 914,9 tūkst. Lt pajamų (iš jų 2 044 398 tūkst. Lt specialiųjų tikslinių, bendrosios dotacijos kompensacijų bei lėšų pagal tarpusavio atsiskaitymus). Patikslintas pajamų planas (3 701 522,4 tūkst. Lt) įvykdytas 100,4 proc., t. y. gauta 15 392 tūkst. Lt viršplaninių pajamų. Pajamų užduočių neįvykdė 21 savivaldybė iš 60.

Savivaldybių biudžetų išlaidos 2002 metais – 3 705 795,9 tūkst. Lt (patvirtinta 3 700 040,8 tūkst. Lt), arba 100,2 proc. įvykdytas patikslintas planas.

Šiais metais valstybinio audito metu Finansų ministerijoje, kuri vykdo Valstybės priskirtų funkcijų ir programų įgyvendinimo savivaldybėse Vyriausybės patvirtintą programą, pagrindinį dėmesį kreipėme į:

- savivaldybių teises naudoti skiriamas specialiąsias tikslines dotacijas;
- savivaldybėms teikiamų trumpalaikių beprocentių paskolų sistemą.

Taip pat Valstybės kontrolė atliko kitus valstybinius auditus, susijusius su valstybės lėšomis, skiriamomis savivaldybėms. Svarbiausi iš jų – [Bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reformos](#) (žr. 3 dalies 8 skyriuje/ Švietimo ministerija) auditas, [Politinių kalinių ir tremtinių šeimų sugrįžimo į Lietuvą 2000–2002 metų programos auditas Klaipėdos savivaldybėje](#) (žr. 4 dalies 5 skyriuje/ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija).

5.1. Savivaldybių teisė panaudoti valstybės tikslines dotacijas kitoms reikmėms

2002 metų valstybės biudžeto įstatymo 3 ir 5 str. buvo nustatyta, kad nepanaudotos specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti gali būti naudojamos bendroms savivaldybių biudžetų reikmėms, o skirtos moksleivio krepšeliui finansuoti – kitoms švietimo reikmėms. Tikslinant 2002 metų valstybės biudžeto įstatymą savivaldybėms buvo suteikta teisė, planuojant bei vykdant biudžetą, nepanaudotas lėšas skirti kitoms savivaldybių ir švietimo įstaigų reikmėms. Nors tvirtinant biudžetus savivaldybėms nebuvo suteikta teisė iš karto skirti dalį specialiosioms dotacijoms skiriamų lėšų kitoms priemonėms finansuoti, tačiau jos, jau tvirtindamos 2002 metų biudžetus, iš valstybės biudžete patvirtintos specialios tikslinės dotacijos valstybės perduotoms funkcijoms atlikti – 34,5 mln. Lt ir iš moksleivių krepšelio – 13,3 mln. Lt skyrė bendroms savivaldybių ir kitoms švietimo reikmėms. Kai kurios savivaldybės iš valstybės biudžeto 2002 metais gautų specialiųjų tikslinių dotacijų nepanaudojo ir į valstybės biudžetą grąžino 3 349,1 tūkst. Lt, iš jų: 259,4 tūkst. Lt valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti, 95,5 tūkst. Lt moksleivio krepšeliui finansuoti, 2 992,3 tūkst. Lt Valstybės investicijų programoje numatytiems projektams finansuoti ir 1,9 tūkst. Lt negautoms pajamoms iš dalies kompensuoti.

Pažymėtina, kad savivaldybės, tvirtindamos biudžetus 2003 metams, iš valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti 62,2 mln. Lt skyrė kitoms savivaldybių reikmėms, o iš moksleivio krepšeliui skirtų lėšų 15,6 mln. Lt kitoms švietimo reikmėms finansuoti.

Mūsų rekomendacijos

Siekiant sustiprinti savivaldybių atskaitingumą Seimui, palengvinti darbą valstybės institucijų, prižiūrinčių, ar savivaldybės efektyviai ir pagal numatytus tikslus panaudoja valstybės lėšas, bei sudaryti savivaldybėms vienodas sąlygas, siūlome apsvarstyti galimybę

teikti tikslines dotacijas tik numatytiems tikslams. Esant papildomų lėšų būtinybei, savivaldybėms skirti lėšas kita forma – ne tikslines dotacijas.

5.2. Savivaldybėms teikiamos trumpalaikės beprocentės paskolos

Finansų ministerija 2002 metais ėmėsi priemonių sumažinti savivaldybių išiskolinimą valstybės biudžetui. 2003-01-01 savivaldybių išiskolinimas valstybės biudžetui buvo 36 444 tūkst. Lt, palyginti su išiskolinimu 2002-01-01, sumažėjo 72 641 tūkst. Lt, o 2003-04-01 suteiktų trumpalaikių nepalūkaninių paskolų iš valstybės išdo likutis buvo 29 999 tūkst. Lt ir sumažėjo dar 6 445 tūkst. Lt.

Biudžeto sandaros įstatymo 10 str. 2 dalyje nustatyta, kad Vyriausybės nustatyta tvarka biudžetinais metais savivaldybėms gali būti teikiamos trumpalaikės beprocentės paskolos iš valstybės biudžeto laikinam pajamų trūkumui padengti, kai šiam tikslui nepakanka savivaldybės biudžeto apyvartos lėšų. Visais atvejais paskolų grąžinimo terminas negali būti pratęstas ilgiau kaip iki biudžetinių metų pabaigos.

Pažymėtina, kad 10 savivaldybių (iš jų 5 buvo negrąžinusios valstybės biudžetui trumpalaikių beprocentių paskolų) viršijo skolos limitus, iš jų: Trakų rajono – 88,9 proc., Panevėžio raj. – 51,8 proc., Šilutės raj. – 47,8 proc. patvirtintų pajamų. 2002 metų valstybės biudžeto įstatymo 12 str. 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad savivaldybės skola negali viršyti 35 procentų patvirtintų tų metų savivaldybės biudžeto pajamų (neįskaitant iš valstybės biudžeto savivaldybei skiriamų specialiųjų tikslinių dotacijų).

Savivaldybių pateiktais duomenimis, savivaldybių skola 2003-07-01 buvo 368 659 tūkst. Lt, o 6 savivaldybių skolinimosi limitai viršyti.

2003-01-01 58 savivaldybės buvo paėmusios paskolas ne iš valstybės biudžeto, o iš ūkio subjektų, iš viso 442 984,2 tūkst. Lt. Už šias paskolas savivaldybės moka palūkanas. Tuo tarpu per 2002 metus 23 savivaldybėms buvo suteiktos 30 918 tūkst. Lt trumpalaikės beprocentės paskolos, už kurias palūkanos neimamos.

Išvados

Finansų ministerijos pastangos sumažinti savivaldybių išiskolinimą už trumpalaikes beprocentes paskolas yra geras pagrindas tolesniam tobulėjimui. Kita vertus, negalima nusiraminti, nes ne visos išieškojimo, vidaus kontrolės, priežiūros priemonės yra išnaudojamos.

Mūsų rekomendacijos

1. Finansų ministerija turi „technines“ priemones išieškoti visas negrąžintas trumpalaikes beprocentes paskolas iš savivaldybių, pavyzdžiui, iš Valstybės išdo surenkamųjų sąskaitų ar iš dotacijų. Tačiau tai reikštų kai kurių iš jų faktinį bankrotą bei valstybės ir savivaldybių funkcijų nevykdymą. Manome, kad reiktų teisiškai „sutvarkyti“ šią situaciją.

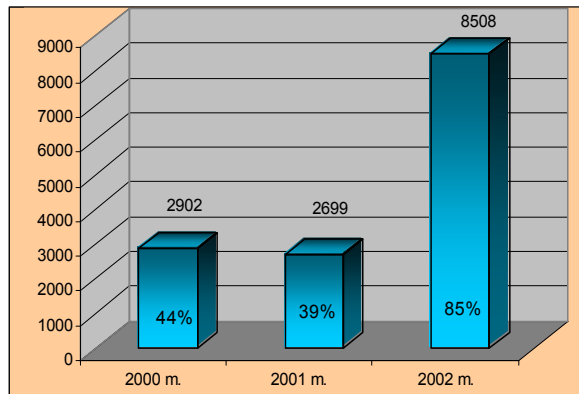
2. Siūlome už trumpalaikes paskolas savivaldybėms imti palūkanas, bent jau lygias palūkanų normai, už kurių skolinasi valstybė.

3. Kaip jau minėjome išvadoje dėl 2003 metų valstybės biudžeto projekto, siūlome į skolinimosi limitus įskaityti trumpalaikes beprocentes paskolas, kurios negrąžintos už ankstesniais biudžetinais metais paimtas paskolas.

6. BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ 2002 METŲ FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS AUDITO REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

Valstybės institucijų, nurodytų 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme ir joms pavaldžių įstaigų finansinės atskaitomybės audito metu audituota 8 508 mln. Lt panaudotų asignavimų.

Valstybės kontrolės 2000–2002 m. audituotos valstybės biudžeto išlaidos (mln. Lt) (proc. nuo visų valstybės biudžeto išlaidų)

Atliktas 201-os audituotos įstaigos 2002 metų finansinės atskaitomybės finansinis auditas; iš jų 96 valstybės institucijų, kurioms patvirtinti asignavimai 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu. Be to, atlikti PHARE ir SAPARD programų lėšų panaudojimo auditai. 2 atvejais valstybiniai auditoriai dėl metinės finansinės atskaitomybės atsisakė pareikšti nuomonę (dėl Širvintų policijos komisariato ir Lietuvos kariuomenės Vakarų karinės apygardos finansinių ataskaitų), 4 atvejais pareiškė neigiamą nuomonę (dėl Joniškio rajono apylinkės teismo, Telšių apskrities statistikos valdybos, Jonavos policijos komisariato finansinių ataskaitų bei SAPARD išlaidų 2002 m. 9 mėnesių faktinių išlaidų deklaracijos) ir 43 atvejais – sąlyginę nuomonę.

Audito metu nustatyti 524 pažeidimai teisės aktų, reglamentuojančių valstybės įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkymą, valstybės turto naudojimą ir disponavimą juo, inventorizavimą, biudžeto asignavimų valdymą, viešuosius pirkimus, kasos darbo organizavimą ir kasos operacijų atlikimą, valstybės biudžeto sudarymą ir vykdymą. Audito metu 331 pažeidimas pašalintas.

Nustatyti 128 Buhalterinės apskaitos vedimo biudžetinėse įstaigose tvarkos pažeidimai – audito metu 100 iš jų pašalinta; 55 Buhalterinės apskaitos įstatymo pažeidimai – audito metu 35 iš jų pašalinti. Dažnai biudžetinėse įstaigose nepakankamai dėmesio skiriama biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo kontrolei bei finansinės drausmės laikymosi kontrolei – audito metu nustatyti 53 tokio pobūdžio pažeidimai, 24 iš jų pašalinti. Audito metu nustatyti 6 Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimo atvejai. Dažnai pažeidinėjamas Biudžetinių įstaigų įstatymas – 50 atvejų, iš jų 26 pašalinti audito metu.

1. Dažniausiai pasitaikantys finansinius padarinius sukeltantys norminių aktų pažeidimai įsigyjant, apskaitant ir disponuojant ilgalaikiu turtu

2002 m. atliekant finansinį auditą (audito metu) apskaitoje atstatytas ilgalaikis 1 710 435 tūkst. Lt vertės valstybės turtas.

Audito metu nustatyti teisės aktų pažeidimai įsigyjant, apskaitant ir disponuojant ilgalaikiu turtu galėtų būti suskirstyti į tris grupes:

- 1) pažeidimai apskaitant finansinį turtą;
- 2) pažeidimai apskaitant ilgalaikį turtą, kuriuo biudžetinės įstaigos disponuoja patikėjimo teise;
- 3) pažeidimai apskaitant ilgalaikį turą, kuriuo biudžetinės įstaigos disponuoja nuomos teise (nuomos sutarčių pagrindu).

Trumpai apibūdiname pagrindinių pažeidimų, nustatytų audituojant ilgalaikį turtą, esmę:

- Audito metu balansinėse sąskaitose nustatėme neapskaitytų akcijų arba turtinių įnašų iš viso už 1 696 241 tūkst. Lt, iš jų 1 575 942 tūkst. Lt neapskaitytų akcijų Ūkio ministerijoje.

- Neapskaityti valstybės institucijų turtiniai įnašai į viešąsias įstaigas:
 - 8 807,9 tūkst. Lt Susisiekimo ministerijoje turtinis įnašas į viešąją įstaigą;
 - 470,5 tūkst. Lt neapskaitytas turtinis įnašas į viešąsias įstaigas ir akcijų vertė Vilniaus universitete;
 - 486,7 tūkst. Lt neapskaitytas turtinis įnašas į viešąją įstaigą Šiaulių universitete;
 - 137 tūkst. Lt neapskaitytas turtinis įnašas į viešąją įstaigą Kauno technologijos universitete;
 - 25 tūkst. Lt neapskaitytas turtinis įnašas Vytauto Didžiojo universitete į viešąją įstaigą.

- Audito metu nustatyta daug atvejų, kai įsigyjamas ilgalaikis turtas apskaitomas kaip trumpalaikis turtas, arba rekonstruojamo pastato vertė nepadidinama rekonstrukcijos darbų vertė, pavyzdžiui:

- 820,9 tūkst. Lt nepadidinta ilgalaikio turto vertė Klaipėdos apygardos teisme;
- 500 tūkst. Lt nepadidinta Kauno apskrities ilgalaikio turto vertė;
- 177,2 tūkst. Lt nepadidinta ilgalaikio turto vertė Palangos apylinkės teisme.

Auditorių nuomone, tai dažniausiai įvyksta tais atvejais, kai ilgalaikis turtas įsigyjamas (arba atliekamas esminis jo remontas, kurio vertė būtina didinti pastatų vertę) iš paprastųjų lėšų ekonomijos ir nustatyta tvarka nepatikslinama sąmata. Taigi gali būti siekiant paslėpti vieną finansinės drausmės pažeidimą, daromas kitas.

- Audito metu nustatyta atvejų, kai į apskaitą neįtraukiami pastatai, nors įstaiga jais disponuoja patikėjimo teise.

- Audito metu nustatyta atvejų, kai į užbalansines sąskaitas neįtraukiami pastatai, kuriais įstaiga disponuoja nuomos sutarčių pagrindu.

2. Dažniausiai pasitaikantys finansinius padarinius sukeltys biudžeto išlaidų sąmatų ir programų vykdymo bei išlaidų apskaitos pažeidimai

Dažniausiai nesilaikoma teisės aktų, reglamentuojančių biudžetinių įstaigų asignavimų valdymą (programų vykdytojams faktinėms išlaidoms dengti nepagrįstai pervedamos lėšos), ūkinių operacijų buhalterinę apskaitą, biudžetinę sandarą (pasibaigus finansiniams metams į biudžetą negrąžinamos nepanaudotos biudžeto lėšos).

3. Pažeidimai, susiję su biudžeto lėšų valdymu, programų ir biudžeto išlaidų sąmatų vykdymu.

Audito metu nustatyta, kad ne visi asignavimų valdytojai parengė pavaldžių įstaigų darbų, paslaugų, valdymo ir aptarnaujančio personalo etatų normatyvus, materialinių

vertybių atsargų, inventoriaus, mitybos, medikamentų finansinius normatyvus (Klaipėdos, Vilniaus apskritys ir kt.), nors tai padaryti juos įpareigoja įstatymas. Tai sudaro sąlygas neefektyviai ir netaupiai naudoti biudžeto lėšas bei apsunkina pavaldžių įstaigų veiklą.

Audito metu nenustatyta, kad asignavimų valdytojais būtų kaip nors reglamentavę pavaldžių įstaigų skolinių įsipareigojimų reguliavimo procedūras. Tai sudaro sąlygas pavaldžioms organizacijoms prisiimti skolinių įsipareigojimų (padaryti faktinių išlaidų), viršijančių nustatytus metinius asignavimus.

Išvados

Daugumos audituotų organizacijų vadovai ir atsakingi darbuotojai geranoriškai reagavo į auditorių pastabas, ištaisė padarytus pažeidimus bei stengėsi įdiegti auditorių rekomenduotas papildomas kontrolės procedūras. Tai, mūsų nuomone, yra tam tikras garantas, kad ateityje panašūs pažeidimai nesikartos. Tačiau ne visada pažeidimo padarinius galima visiškai ištaisyti, todėl žymiai paprasčiau imtis tinkamų prevencijos veiksmų siekiant iš anksto užkirsti kelią galimiems pažeidimams. Tai padaryti galima tik sukūrus pozityvią vidaus kontrolės aplinką ir įdiegus pakankamai veiksmingas kontrolės procedūras tiek į biudžeto lėšų valdymą, tiek į biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo procesus.

Valstybės institucijų veiksmai ir mūsų rekomendacijos

Audito metu valstybiniai auditoriai pateikė virš 600 rekomendacijų, kaip pagerinti biudžeto lėšų panaudojimą ir sustiprinti vidaus kontrolę. Džiugu, kad nemažai jų buvo įgyvendinta.

Kiekvienoje finansinio audito ataskaitoje buvo pateikta konkrečių rekomendacijų, susijusių su konkrečios įstaigos vidaus kontrolės (ypač finansų kontrolės) stiprinimu. Kaip jos bus vykdomos, bus stebima atliekant poauditinę veiklą.

Kita vertus, būtina pažymėti, kad, diegiant gerą biudžeto valdymo praktiką, kyla nemažai klausimų, kurie turi būti sprendžiami aukštesniu lygiu ir ne visada viskas priklauso nuo gerų organizacijų vadovų norų.

Problemų apibendrinimas

1. Dažnai pasitaikančios buhalterinės apskaitos klaidos daromos todėl, kad įstaigų vadovai neturi bendro dokumento, reglamentuojančio apskaitos politiką.

Įstaiga turi pasirinkti ir taikyti apskaitos politiką taip, kad finansinėse ataskaitose būtų teisingai pateikiami veiklos rezultatai bei pinigų srautai, ūkinės operacijos ir jų ekonominė prasmė. Ataskaitos turi būti rengiamos vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka, jose turi būti pateikiama išsami ir biudžeto sudarymo bei vykdymo principus atitinkanti informacija.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Problemai spręsti turi būti parengti Biudžetinių įstaigų apskaitos standartai ir juose numatyta, kaip įstaigų vadovai pritaikys bendruosius principus savo įstaigoje, atsižvelgiant į įstaigos bei operacijų ypatumus. Tai padėtų vadovams tinkamai įvertinti priimtina jų įstaigos veiklos rizikos lygį ir valdyti riziką bei vykstančius pokyčius.

2. Asignavimų valdytojų skaičius – per didelis.

Atlikus įstaigų, vadovaujamų asignavimų valdytojų, analizę nustatyta, kad 90 procentų asignavimų valdo 40 procentų asignavimų valdytojų. Likę 60 procentų asignavimų valdytojų valdo 10 procentų biudžeto asignavimų, skirtų biudžetinėms įstaigoms finansuoti. Tai aiškiai rodo, kad yra labai daug „smulkių“ asignavimų valdytojų, kurie valdo 0,1–5 mln. Lt asignavimų. Mūsų nuomone, tai labai apsunkina biudžeto planavimo procedūras, asignavimų valdymą ir nepagrįstai didina biudžeto kontrolės kaštus.

2002 metų Apyskaitoje nurodyti 272 asignavimų valdytojai. Taip pat ir 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatymu patvirtinti asignavimai 248 asignavimų valdytojams.

Valstybės biudžeto asignavimais finansuojami asignavimų valdytojai, kuriems valstybės biudžeto įstatymu nustatyta lėšų suma, ir kurią jie turi teisę gauti iš valstybės biudžete sukauptų lėšų pateikę paraišką Valstybės išdo departamentui patvirtintoms programoms vykdyti. Ministerijų ir valstybės institucijų asignavimų valdytojų programoms vykdyti pasitelkiamos pavaldžios biudžetinės įstaigos, kurioms dažniausiai, asignavimų valdytojams įgaliojus, iš valstybės išdo perduodami asignavimai, arba už paslaugas ir prekes sumokama tiesiog paslaugų tiekėjams tiesioginio apmokėjimo nustatyta tvarka.

Išvados

Plati ir sudėtinga sistema su daugeliu asignavimų valdytojų nenumato aiškių atskaitomybės ribų, programos dirbtinai skaidomos, be to, atsiranda sunkumų kontroliuojant valstybės biudžeto lėšų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą, didėja administravimo išlaidos, didėja Seimo ir Finansų ministerijos darbo krūvis rengiant, vykdant ir kontroliuojant valstybės biudžetą.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Finansų ministerijos vadovybei sutarus su Seimo atitinkamais padaliniais optimizuoti (sumažinti) asignavimų valdytojų skaičių. Neskirti valstybės biudžete asignavimų viešosioms įstaigoms, valstybės įmonėms, visuomeninėms organizacijoms bei nacionaliniams teatrams, koncertinėms organizacijoms. Asignavimai galėtų būti sukonzentruoti atitinkamose ministerijose jų programoms finansuoti. Iš Vyriausybės rezervo skirti lėšas tik asignavimų valdytojams, kurie būtų atsakingi už valstybės biudžeto lėšų panaudojimą pagal paskirtį.

3. Asignavimų tvirtinimas viešosioms įstaigoms

Valstybės kontrolė, teikdama Seimui Išvadą dėl Lietuvos Respublikos 2002 metų valstybės biudžeto projekto, nepritarė valstybės biudžeto asignavimų skyrimui viešosioms įstaigoms, tačiau į tai atsižvelgta nebuvo. Viešosioms įstaigoms, naudojančioms valstybės biudžeto asignavimus, netaikomas Valstybės tarnybos įstatymas, Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka, Viešųjų pirkimų įstatymas ir kt.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Viešosioms įstaigoms valstybės biudžeto asignavimų neskirti.

4. Kultūros įstaigų teisinis statusas ir apskaita

Nacionalinių teatrų, koncertinių organizacijų ir kitų kultūros įstaigų teisinis statusas nėra aiškiai apibrėžtas, todėl neaišku, kokią apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo tvarką joms taikyti.

Jau daug metų diskutuojama dėl kultūros įstaigos (teatrų ir koncertinių įstaigų) statuso ir joms skiriamų lėšų apskaitos tvarkos, tačiau padėtis nesikeičia. Valstybė kontrolė Išvadoje dėl 2001 metų valstybės biudžeto įvykdymo apskaitos atkreipė dėmesį į nacionalinių teatrų, koncertinių organizacijų ir kitų kultūros įstaigų aiškaus teisinio statuso bei apskaitos ir atskaitomybės tvarkos nustatymo būtinybę.

Kultūros ministerija, atsižvelgdama į Vyriausybės 2002-10-23 nutarimu Nr. 1676 patvirtintos Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo koncepcijos nuostatas, parengė teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo projektą, tačiau jame visi klausimai dėl įstaigų statuso ir buhalterinės apskaitos tvarkymo iki galo neišspręsti.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Būtina aiškiai nustatyti nacionalinių teatrų, koncertinių organizacijų ir kitų kultūros įstaigų teisinį statusą, ir apibrėžti apskaitos ir finansinės atskaitomybės tvarką.

5. Finansų ministerijai asignavimų valdytojai teikia suvestinę finansinę atskaitomybę, tačiau iki šiol nėra nustatyti tokios atskaitomybės rengimo principai ir tvarka.

Audito metu nustatyta, kad asignavimų valdytojais, rengdami suvestinę finansinę atskaitomybę, į jas tiesiog perkelia skaičius iš pavaldžių įstaigų pateiktos finansinės atskaitomybės. Sudarant tokiu principu suvestinę finansinę atskaitomybę, galima iškreipti informacijos esmę arba ją pateikti neteisingą. Tai ypač susiję su duomenimis apie turtą ir įsipareigojimus.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Mūsų nuomone, problemai spręsti Finansų ministerija turi patvirtinti apskaitos standartus, o jeigu šito neįmanoma padaryti artimiausiu laiku – nustatyti tokios atskaitomybės rengimo bendruosius principus.

3 DALIS

ASIGNAVIMŲ VALDYTOJŲ SRITYS

Pateikiame valstybės institucijose, kurios nurodytos 2002 metų valstybės biudžeto įstatyme, ir joms pavaldžiose įstaigose atliktų finansinių ir veiklos auditų pagrindinius rezultatus apie tai: ar įstaigų 2002 metų finansinės atskaitomybės parodo tikrą bei teisingą finansinę būklę ir ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais; kiek pasiekti Vyriausybės patvirtintose programose nustatyti tikslai; ar paskirti asignavimai panaudoti programose nustatytiems tikslams; ar asignavimai panaudoti galimu efektyviausiu būdu; ar naudojant asignavimus nepadaryta teisės aktų pažeidimų.

1. APLINKOS MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas ⁸	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas,-neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Valstybinė metrologijos tarnyba prie AM		2075	1918.4	-157	-8 *	-11
Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie AM		13596	13396.8	-199	-1	-9
Aplinkos ministerija	Teigiama	52837	52111	-726	-1	-7
Lietuvos standartizacijos departamentas prie AM		3213	3118.2	-95	-3 **	-6
Nacionalinis akreditacijos biuras prie AM		864	844.8	-19	-2	-4
Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie AM		4460	4802.1	342	8 ***	-4
Lietuvos geologijos tarnyba prie AM		4214	4282	68	2 ****	0
Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie AM		864	840.2	-24	-3	0
Iš viso:		82123	81313.5	-810	-1	-7
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Valstybinės metrologijos tarnybos atskaitomybės duomenimis, įstaigos išlaikymui nepanaudota 78 tūkst. Lt skirtų lėšų, iš jų 35 tūkst. Lt darbo užmokesčiui. Be to, liko nepanaudota 78 tūkst. Lt pasirengimo narystei Europos Sąjungoje skirtų lėšų.

** Lietuvos standartizacijos departamentas nepanaudojo specialiosioms programoms finansuoti patvirtintų 95 tūkst. Lt, nors pajamų už teikiamas paslaugas gavo daugiau nei planavo. Nepanaudotos lėšos liko ir bus naudojamos kitais metais viršijant Seimo patvirtintus asignavimus.

*** Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba 2002 metais gavo 204,4 tūkst. Lt daugiau pajamų už teikiamas paslaugas ir turėjo nepanaudotą 266,5 tūkst. Lt pajamų likutį 2002 m. sausio 1 d. Šias lėšas ji naudojo specialiajai programai finansuoti viršydama Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

**** Lietuvos geologijos tarnyba 2002 metais gavo 89 tūkst. Lt daugiau pajamų už teikiamas paslaugas ir turėjo nepanaudotą 11 tūkst. Lt pajamų likutį 2002 m. sausio 1 d. Šias lėšas ji naudojo specialiajai taikomųjų geologinių tyrimų programai finansuoti, viršydama patvirtintus asignavimus.

⁸ Pateiktos valstybinių auditorių pareikštos nuomonės apie **audituočių** valstybės institucijų, kurios **nurodytos 2002 metų valstybės biudžeto įstatyme**, finansinę atskaitomybę.

PROGRAMOS „APLINKOS APSAUGOS RĖMIMAS“ VERTINIMAS
(veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Aplinkos ministerija	4500	4419.9	-80	-2

Įgyvendinant specialiąją aplinkos apsaugos rėmimo programą, siekiama kompensuoti aplinkai padarytą žalą, atkurti ir gausinti gamtos išteklius, rengti ir skleisti aplinkos apsaugos informaciją.

Specialiosios aplinkos apsaugos rėmimo programos (toliau – AAR programa) vertinimo pagrindinės išvados:

AAR programa iš dalies tapati Aplinkos ministerijos patvirtintai „Bendrosios aplinkos politikos formavimo ir įgyvendinimo koordinavimo, įskaitant pasirengimą narystei Europos Sąjungoje“ programai. Abi minėtos programos skirtos tam pačiam Aplinkos ministerijos strateginiam tikslui įgyvendinti.

Galiojantys AAR programos vykdymą reglamentuojantys teisės aktai suteikia galimybę žymią dalį programos lėšų panaudoti finansuojant bendrųjų aplinkos apsaugos reikmių priemones. Tokios priemonės tiesiogiai nedaro įtakos galutiniams programos rezultatams. AAR programos lėšas priemonėms vykdyti 2001–2002 metais skirstė AAR programos lėšų panaudojimo taryba, kuri per audituojamą laikotarpį neanalizavo ir nesvarstė įvykdytų programos priemonių įtakos bendriems programos rezultatams bei šių priemonių efektyvumo.

Aplinkos ministerija 2001–2002 m. neturėjo tinkamos AAR programos vykdymo vidaus kontrolės sistemos, apimančios programos lėšų surinkimo, paskirstymo, panaudojimo ir atskaitomybės funkcijų vykdymo kontrolę. Ministerija 2003 m. parengė ir patvirtino daugelį programos vykdymą reglamentuojančių dokumentų.

AAR programos lėšoms surinkti nesudaromos ir netvirtinamos priemonės (sąmatos) pagal įmokų rūšis. Aplinkos ministerijos pavaldžios institucijos tik iš dalies laikosi aplinkos ministro įsakymu Nr. 91 patvirtintos AAR programos lėšų surinkimo ir kaupimo tvarkos. Ministerija neturi visos informacijos apie programos įplaukas pagal jų rūšis. Tokie duomenys leistų analizuoti lėšų surinkimo pokyčius ir priimti operatyvius valdymo sprendimus.

Aplinkos ministerijoje nustatyti AAR programos vertinimo kriterijai nesuteikia naudingos ir patikimos informacijos. AAR programos nustatytų vertinimo kriterijų apibrėžimams (sąvokoms) nėra paaiškinimų: ką jie parodo, ir kaip duomenys yra surenkami. Aplinkos ministerijoje nėra nustatytos vertinimo kriterijų sudarymo tvarkos, apskaičiavimų metodikos. Dėl šių priežasčių Aplinkos ministerijos vadovybės atsiskaitymo už AAR programos vykdymą atskaitos tikrumas ir patikimumas kelia abejonių.

Per audituojamąjį laikotarpį Ministerija nebuvo parengusi ir patvirtinusi Prekių, paslaugų ir darbų pirkimo, taikant įprastą komercinę praktiką, taisyklių. Programos lėšų panaudojimo taryba, skirdama lėšas, ne visais atvejais nurodydavo, kad sudarant sutartis būtų vadovaujama Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis. Taip buvo sudarytos sąlygos valstybės biudžeto lėšas naudoti ne pačiu taupiausiu būdu.

2. FINANSŲ MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Finansų ministerija	Teigiama	3153942.1	3082428.5	-71514	-2 *	-10
Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM	Teigiama	179276	174479.8	-4796	-3 **	-7
Muitinės departamentas prie FM	Sąlyginė	115199	115359.5	161	0	-1
Viešoji įstaiga Būsto ir urbanistikos plėtros fondas		4800	4800	0	0	
Valstybinės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba prie FM	Teigiama	2153	2148.8	-	0	0
Finansų ministerijos mokymo centras	Teigiama	1513	1568.7	56	4 ***	0
Iš viso:		3153942.1	3082428.5	-71513.6	-2	-9
Valstybės biudžetas iš viso:		10060331	10011700,3	-48630,7	-0,5	-6

* Finansų ministerija nepanaudojo 67 290 tūkst. Lt skolos valdymui patvirtintų asignavimų, nes mažėjo skolinimosi kaštai, VVP vidutinių metinių palūkanų normų svertinis vidurkis sumažėjo nuo 6,46 proc. iki 4,62 proc., taupymo laktų – nuo 6,89 iki 4,84 proc., už izdo vekselius atitinkamai – 5,67–3,69 ir obligacijas – 7,24–5,20. Taigi nebuvo lėšų poreikio. Be to, nebuvo įvykdyta Europos Sąjungos PHARE paramos bendrojo finansavimo programa, ir liko nepanaudota virš 700 tūkst. Lt. Kai kurios savivaldybės grąžino nepanaudotas specialias tikslines dotacijas investiciniams projektams – 2 946 tūkst. Lt, kitoms perduotoms funkcijoms ir moksleivio krepšeliui finansuoti – 929,6 tūkst. Lt.

** Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM negavo pajamų už teikiamas paslaugas, todėl Specialių apskaitos blankų ir banderolių specialiajai programai vykdyti nepanaudojo 1 569 tūkst. Lt. Neįvykus konkursui dėl kompiuterinių paslaugų teikimo ir ilgalaikio turto įsigijimo, liko nepanaudoti asignavimai paprastosioms ir nepaprastosioms išlaidoms.

*** Finansų ministerijos mokymo centras gavo 105 tūkst. Lt viršplaninių pajamų už teikiamas paslaugas ir todėl specialiajai programai finansuoti panaudojo asignavimų daugiau, nei Seimo patvirtinta.

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys :

Muitinės departamento prie Finansų ministerijos nurodymu pavaldžios įstaigos neteisingai apskaitė išsiskolinimus už gautą iš uždarnosios akcinės bendrovės kompiuterinę tinklinę įrangą. Todėl muitinės įstaigų Išlaidų sąmatų vykdymo 2002 balansų likučiai (subsąskaita „Atsiskaitymai su kitais debitoriais ir kreditoriais“) 2002-12-31 nurodyti didesni 1363 tūkst. Lt.

Su Finansų ministerijos valdymo sritimi (tiesiogiai ir iš dalies) susijusių Valstybės kontrolės valstybinių auditų apibendrinimai pateikti kituose šio Išvados priedo skyriuose:

- [apie programinį biudžetą](#) – 1 dalies 2 skyriuje;
- [apie vidaus kontrolę](#) – 1 dalies 2 skyriuje;
- [apie biudžeto vykdymą](#) – 4 skyriuje;
- [apie valstybės pajamas](#) – 7 skyriuje;
- [apie valstybės lėšas, perduotas savivaldybėms](#) – 8 skyriuje;
- apie valstybės skolą – išvadoje dėl valstybės skolos ataskaitos.

3. KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Audituota įstaiga	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Krašto apsaugos ministerija	Sąlyginė	642801	634339.1	-8462	-1	-3
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

SĄLYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Krašto apsaugos ministerijos įstaigos – Lietuvos kariuomenė ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, nesilaikydamos teisės aktų reikalavimų ir vykdydamos kai kurias programas iš asignavimų valdytojo gautus valstybės biudžeto asignavimus naudojo ne pagal asignavimų valdytojo patvirtintas (patikslintas) sąmatas ir viršijo kai kuriuos išlaidų straipsnius.

Pažeidžiant teisės aktus Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Pirmojoje ir Antrojoje aviacijos bazėse buvo priimami, saugomi ir išduodami aviaciniai degalai, tvarkoma apskaita bei nurašymas.

Lietuvos kariuomenės Vakarų karinėje apygardoje, pažeidžiant buhalterinės apskaitos reikalavimus, 2002 metais nebuvo tvarkoma ilgalaikio turto analitinė apskaita, netiksliai skaičiuojamas ilgalaikio turto nusidėvėjimas. Įstaigos apskaitoje ilgalaikio turto vertė nurodyta mažesnė, o ilgalaikio turto nusidėvėjimo – didesnė.

Daugelyje karinių dalinių pastebėta, kad kariai eina žemesnes pareigas, nei jiems priklauso pagal karinius laipsnius, todėl dalis lėšų darbo užmokesčiui buvo panaudotos netaupiai.

Valstybiniai auditoriai konstatavo, kad tarnybinių butų apskaita ir butpinigių mokėjimo tvarka sudaro galimybę kariams nepranešti apie jų turimą gyvenamąją patalpą ir naujajame dalinyje gauti butpinigius, o iš tarnybos atleistam kariui – toliau gyventi tarnybiniame bute. Krašto apsaugos ministras savo įsakymu šiuos trūkumus ištaisė.

PROGRAMOS „VISUOMENĖS RENGIMASIS GINTI VALSTYBĖ“ VERTINIMAS **(veiklos auditas)**

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Civilinės saugos departamentas prie KAM	7055,6	7047,7	-7,9	-0,1

Valstybės kontrolė atliko Krašto apsaugos ministerijos programos „Visuomenės rengimas ginti tėvynę“ priemonės „Koordinuoti civilinės saugos veiklą“ vertinimą (toliau – Programos priemonė).

Programos priemonės tikslas – vykdyti visų institucijų veiksmų koordinavimą įveikiant kilusias ekstremalias situacijas.

Atlikus Programos priemonės vykdymo vertinimą Civilinės saugos departamente (toliau – CSD) pateikiamos pagrindinės vertinimo išvados:

1. Nustatytas Programos priemonės įvykdymo vertinimo kriterijus neatspindi finansuojamos veiklos esmės.

2. Dalį programos priemonei skirtų valstybės biudžeto asignavimų CSD panaudojo neracionaliai.

3. Vykdoma CSD koordinavimo funkcija nėra kokybiška ir nevisiškai tenkina Civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos poreikius.

4. Civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos veiklos koordinavimas nepakankamai reglamentuotas.

5. Civilinės saugos veiklos koordinavimo procesas Civilinės saugos ir gelbėjimo sistemos ribose nėra tinkamai susistemintas. Išskirtinių ekstremalių įvykių metu civilinės saugos veiklos koordinavimas nepateisino visuomenės lūkesčių laiku sulaukti pagalbos ekstremalių situacijų atveju.

Valstybinio audito rekomendacijos dėl civilinės saugos veiklos koordinavimo proceso tobulinimo pateiktos Vyriausybei.

4. KULTŪROS MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Kultūros ministerijos Kultūros vertybių apsaugos departamentas		15658.1	15524	-134	-1	-2
Kultūros ministerija	Teigiama	95061.5	95090.5	29	0	-1
Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka		20151	19988.6	-162	-1	0
Valstybinė kalbos inspekcija		210	209.5	-0.5	0	
Lietuvos nacionalinis dramos teatras		2732	2727	-5	0	0
Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras		10692	10674	-18	0	0
Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus		7690	7669.2	-21	0	0
Lietuvos nacionalinė filharmonija		10532	10522	-10	0	0
Lietuvos dailės muziejus		6304	6348	44	1	0
Lietuvos aklujų biblioteka		931	961.9	31	3	0
Lietuvos nacionalinis muziejus		3751	3821.6	71	2	0
Iš viso:		173713	173536	-176	0	-1
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

SALYGINĖS nuomonės dėl Kultūros ministerijai pavaldžių įstaigų finansinės atskaitomybės priežastys:

Šiaulių „Aušros“ muziejus (toliau – Muziejus) 2002 metais dalį valstybės biudžeto asignavimų panaudojo be atitinkama tvarka patvirtintos išlaidų sąmatos ir Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje neteisingai nurodė atskiruose straipsniuose. Muziejaus finansinėje atskaitomybėje neteisingai padidintos faktinės „Ilgalaikio turto remonto“ išlaidos, o Išlaidų sąmatų vykdymo balanse ir pažymoje apie debitorinį ir kreditorinį išiskolinimą neįrašytas debitorinis išiskolinimas.

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio biblioteka (toliau – Biblioteka) be asignavimų valdytojo patvirtintos biudžeto išlaidų sąmatos iš Vyriausybės rezervo fondo skirtus 4,6 tūkst. Lt (paslaugoms už internetinį ryšį apmokėti) panaudojo ilgalaikiam turtui įsigyti ir Visuomenės informacinio aprūpinimo programos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje neteisingai apskaitė kasines ir faktines išlaidas pagal atskirus išlaidų straipsnius. Biblioteka be asignavimų valdytojo patvirtintos (patikslintos) biudžeto išlaidų sąmatos

įsigijo ilgalaikio turto už 19,7 tūkst. Lt iš Specialiajai kultūros paslaugų teikimo programai paprastosioms išlaidoms skirtų valstybės biudžeto lėšų.

Biblioteka neteisingai sudarė finansinę atskaitomybę ir Išlaidų sąmatų vykdymo balansą; neteisingai apskaitė ir įrašė finansinėje atskaitomybėje ilgalaikį, trumpalaikį turta, gautą paramą ir kreditorinį įsiskolinimą.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka be asignavimų valdytojo patvirtintos išlaidų sąmatos naudojo dalį iš Vyriausybės rezervo fondo papildomai skirtų biudžeto lėšų. Biblioteka Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitoje neteisingai nurodė pagal atskirus straipsnius kasines ir faktines išlaidas bei sudarė Išlaidų sąmatų vykdymo balansą.

**LIETUVOS NACIONALINĖS FILHARMONIJOS VEIKLA,
ORGANIZUOJANT KONCERTINES KELIONES BEI MENO
FESTIVALIUS**

Veiklos audito 2002-11-08 ataskaita

Ataskaita pateikta Seimo Biudžeto ir finansų komitetui 2003-01-14 raštu Nr. S-(2040-1.9.1)-36 bei Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui 2003-01-28 raštu Nr. S-(2040-1.9.1)-109.

Atlikę veiklos auditą, pateikėme pagrindines išvadas:

Pažeisdama teisės aktus Lietuvos nacionalinė filharmonija (toliau – Filharmonija) 1999–2002 m. I pusmetį darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms mokėti panaudojo 29 602,5 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Filharmonijos teikiamose finansinėse ir statistinėse ataskaitose parodomi neteisingi duomenys apie koncertinei veiklai skirtų biudžeto lėšų panaudojimą ir apie muzikos kolektyvų koncertus užsienyje bei už juos gaunamas pajamas.

Neracionaliai ir netaupiai naudojami asignavimai muzikos atlikėjų honorarams mokėti. Nėra nustatytos honorarų mokėjimo tvarkos.

Filharmonijos vadovai nenustatė atsiskaitymo už muzikos kolektyvų užsienio gastroles tvarkos. Už užsienio gastrolėse įvykusius koncertus ir ten gautas pajamas neatsiskaitoma. Tai sudarė sąlygas administracijos bei muzikos kolektyvų vadovams gauti už rengiamus koncertus atlygį, kuris nebuvo apskaitomas Filharmonijos buhalterijoje.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų ir nustatytų veiklos trūkumų priimtas valstybės kontrolieriaus sprendimas.

Atskleidusi neteisėto ir netaupaus valstybės asignavimų naudojimo Filharmonijoje faktus Valstybės kontrolė pasiūlė Lietuvos Respublikos Seimui bei Vyriausybei spręsti problemas, susijusias su kultūros įstaigų finansavimu, keičiant vykdomą lėšų skyrimo joms praktiką (VK 2003-05-27 raštas Nr. S-(2040-1.9)-950).

Informacija apie nustatytus teisės aktų pažeidimus ir veiklos trūkumus pateikta Finansų ministerijai.

PROGRAMOS „VALDOVŲ RŪMŲ ATSTATYMAS“ VERTINIMAS
(veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Kultūros ministerija	7080	7080	0	0

Ataskaita pateikta Seimo Biudžeto ir finansų komitetui 2003-03-14 raštu Nr. S-(2040-1.9.1)-379.

Valdovų rūmų atstatymo programos tikslas – archeologinių, istorinių, mokslinių ir architektūrinių tyrimų pagrindu, vadovaujantis šiuolaikiniais tarptautiniu mastu priimtais paminklotvarkos ir paminklosaugos principais bei nuostatomis, atkurti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmus.

Kultūros ministerijoje ir valstybės įmonėje Vilniaus pilių direkcijoje (toliau – Direkcija) (tiesiogiai vykdančioje Valdovų rūmų atstatymo užsakovo funkcijas) atlikę paminėtos programos veiklos auditą, pateikėme pagrindines išvadas:

1. Valdovų rūmų atkūrimo programos valdymo struktūra gali užtikrinti, kad Programoje numatyti tikslai būtų pasiekti. Kultūros ministerija 2002 metais kai kuriuos Valdovų rūmų atkūrimo organizacinius klausimus (dėl projektavimo darbų eigos) sprendė pavėluotai.

2. Metinė rangos sutartis Nr. 1 pasirašyta neatsižvelgiant į faktiškai 2002 metams skirtus valstybės biudžeto asignavimus, o prie jos pateiktas darbų vykdymo grafikas sudarytas neatsakingai – pagal jį kai kurie statybos darbai numatyti vykdyti nustatyta tvarka neparengus projekto, t. y. nesivadovaujant atitinkamuose statybas reglamentuojančiuose teisės aktuose ir rangos sutartyje išdėstyta nuostata, kad atliktų darbų aktai paruošiami pagal sudarytas ir patvirtintas sąmatas.

3. Direkcija, vykdydama Valdovų rūmų atkūrimo statybos darbų techninę priežiūrą, neužtikrino, kad visi darbai būtų vykdomi pagal nustatyta tvarka patvirtintą projektą ir vadovaujantis galiojančiuose statybos techniniuose reglamentuose išdėstytais reikalavimais bei rangos sutarties sąlygomis.

4. Direkcija neužtikrino, kad 2002 metais Valdovų rūmų statybos projektavimo darbams skirtos lėšos būtų panaudotos rezultatyviai (panaudota tik 57 proc. skirtų lėšų), o likusią dalį lėšų panaudojo ne Valdovų rūmų atkūrimo programos įgyvendinimo tikslams.

5. Iš Programai skirtų 7 080 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų 406,5 tūkst. Lt arba 5,7 proc. Direkcija panaudojo ne pagal paskirtį bei neužtikrino, kad apmokant rangovams už 2002 metais statybos darbams panaudotas kai kurias statybines medžiagas ir gaminius (betoną, kelio plokštes ir kt.) valstybės biudžeto lėšos buvo naudojamos racionaliai ir efektyviai.

6. Yra rizika, kad apmokant už atliktus istorinių tyrimų, duomenų paieškos ir jų apibendrinimo darbus be atitinkamų darbo sąnaudų pagrindimo Programai įgyvendinti skirtos lėšos gali būti naudojamos nepakankamai racionaliai ir efektyviai.

7. Numatyti 2002 metų Programos vykdymo uždaviniai yra formalūs, nėra aiškių uždavinių vertinimo kriterijų.

**5. SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA
IR JOS VALDYMO SRITIS**

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija SADM	Teigiama	529371	505071.7	-24299	-5 *	-2
Valstybinė darbo inspekcija prie SADM		6901	6897.6	-3	0	-1
Iš viso:		536272	511969.3	-24303	-5	-2
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vykdydama valstybinių ir šalpos (socialinių) pensijų ir valstybės socialinės paramos programą (kitos socialinės paramos išmokos lėšos pervestos savivaldybėms), panaudojo 6 mln. Lt mažiau nei patvirtinta. Atskiroms institucijoms nepakankamai bendradarbiaujant, lėšų poreikis pašalpoms už žuvusius rezistentus buvo nustatytas netiksliai. Be to, nukentėjusių asmenų valstybinėms pensijoms ir kitoms pensijoms, kurias moka Valstybinio socialinio fondo valdyba („Sodra“), kasinės išlaidos mažesnės negu patvirtinti asignavimai apie 10 mln. Lt, nes buvo planuotas didesnis vidutinės pensijos dydis, faktiškai mažesnis nei planuotas apdraustųjų skaičius. Be to, „Sodra“ neturėjo tikslios informacijos apie išmokėtas žalos atlyginimo sumas.

PROGRAMOS „NEDARBO MAŽINIMAS“ VERTINIMAS (veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	3500	3500	0	0

Nedarbo mažinimo programos tikslas – didinti gyventojų užimtumą rajonuose su aukštu nedarbo lygiu.

Valstybės kontrolės tikslas buvo įvertinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdytos Nedarbo mažinimo programos valdymą bei Respublikinės darbo biržos ir teritorinių darbo biržų veiklą administruojant Vietinių užimtumo iniciatyvų projektus ir pareikšti nuomonę apie programos lėšų panaudojimą.

Atlikę auditą, pateikėme tokias pagrindines išvadas dėl Nedarbo mažinimo programos:

1. Nenustatyti Nedarbo mažinimo programos tikslo – didinti gyventojų užimtumą rajonuose su aukštu nedarbo lygiu – pasiekimo įvertinimo kriterijai, leidžiantys įvertinti, kiek sumažėjo nedarbas dėl Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimo. Neanalizuojamos priežastys, kodėl projektus įgyvendinusiose ir gavusiose valstybės paramą įmonėse nepadidėjo darbuotojų skaičius. Dalies įmonių bendras darbuotojų skaičius po Vietinių užimtumo iniciatyvų projektų įgyvendinimo nepadidėjo arba padidėjo mažiau, negu įsteigta naujų darbo vietų. Yra rizika, kad Nedarbo mažinimo programos tikslas – didinti gyventojų užimtumą – gali būti nepasiektas.

2. Moksliniai nedarbo mažinimo srities tyrimai, atliekami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Lietuvos darbo biržos užsakymu, pakankamai neišanalizavus anksčiau atliktų tyrimų išvadų ir galimybių juos pritaikyti.

3. Vykdydant Nedarbo mažinimo programą, lėšų panaudojimo kontrolė ir programos valdymas buvo nepakankamas. Nebuvo tinkamai planuojama veikla bei įdiegta tokia kontrolės sistema, kuri užtikrintų Nedarbo mažinimo programos lėšų efektyvų panaudojimą.

**„POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ BEI JŲ ŠEIMOS NARIŲ SUGRĮŽIMO Į
LIETUVĄ“ PROGRAMOS VERTINIMAS (veiklos auditas)**

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2720	2664,6	-55,4	-2

Politinių kalinių ir tremtinių šeimų sugrįžimo į Lietuvą 2000–2002 metų programos (toliau – Programa) tikslas – valstybės parama okupacijų metais neteisėtai represuotiems asmenims ir jų vaikų šeimoms sudarant sąlygas sugrįžti nuolat gyventi į Lietuvą ir integruotis į šalies gyvenimą. Svarbiausia valstybės parama represuotų asmenų šeimoms – suteikta galimybė apsirūpinti būstu Lietuvoje.

1992–2001 metais grįžtančių asmenų būsto problemoms spręsti iš valstybės biudžeto, Privatizavimo fondo bei Europos Tarybos vystymo banko suteiktos paskolos buvo skirta ir panaudota 60,2 mln. Lt. Už šias lėšas būstu buvo aprūpintos 1 426 grįžtančių asmenų šeimos.

Valstybės kontrolė, siekdama įvertinti Programai skiriamų valstybės biudžeto, Privatizavimo fondo ir skolintų lėšų naudojimo teisėtumą bei efektyvumą, atliko auditą Klaipėdos miesto savivaldybės administracijoje, įvertindama, kaip įgyvendinama ši Programa. Programoje numatyta, kad gyvenamasis plotas jiems išnuomojamas ir po to suteikiama galimybė jį išsipirkti lengvatinėmis sąlygomis. Auditoriai konstatavo, kad esama grįžtančių į Lietuvą politinių kalinių ir tremtinių rėmimo tvarka nėra racionali, todėl dalis šiam tikslui skiriamų lėšų panaudojama neefektyviai.

Klaipėdos miesto savivaldybei 2000–2002 metais programai įgyvendinti buvo skirta 1,5 mln. Lt. Savivaldybė už 1,1 mln. Lt nupirko 19 butų. 1 kv. m buto ploto kaina sudarė nuo 1 iki 1,4 tūkst. Lt. Skirtos, bet nepanaudotos lėšos 2002 m. sudarė 0,4 mln. Lt. Valstybiniai auditoriai konstatavo, kad didžiausia jų dalis nebuvo panaudota todėl, kad savivaldybė jas gavo 2002 m. gruodžio 30 d. ir nespėjo per likusias dvi biudžetinių metų dienas nupirkti butų.

Klaipėdos miesto savivaldybė 1999–2002 metais grįžtantiems politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams nuomos pagrindais suteikė 48 butus. Jų nuomininkai 33 butus privatizavo ir 11 iš jų jau spėjo parduoti. 11 privatizuotų ir jau parduotų butų valstybei kainavo 919,5 tūkst. Lt, o juos privatizavę asmenys, pasinaudoję lengvatinėmis sąlygomis, sumokėjo už juos 21,8 tūkst. Lt. 7 parduotų butų buvę savininkai jau išvyko iš Lietuvos arba nedeklaravo savo naujos gyvenamosios vietos.

Be to, Klaipėdos miesto savivaldybė 2002 metais, prieš priimdama sprendimą nuomoti grįžtančio asmens šeimai gyvenamąsias patalpas, ne visada tikrindavo, ar grįžtantiems asmenims ir jų šeimų nariams nepriklauso gyvenamasis plotas nuosavybės teise, ir ne visada tikslino grįžtančio asmens šeimos sudėtį.

Valstybiniai auditoriai atkreipė dėmesį, kad pagal teisės aktais nustatytą tvarką savivaldybės, neatsižvelgdamos į pretendentų poreikius, gali pirkti įvairaus dydžio butus. Taip sudaromos sąlygos išnuomoti gyvenamąsias patalpas ne pagal grįžtančių politinių kalinių ir tremtinių šeimų sąrašo eiliškumą.

Valstybinių auditorių nuomone, Vyriausybė turi spręsti audito metu iškeltas bendro pobūdžio problemas, nes jos aktualios ir kitoms savivaldybėms. Be to, jų svarba kasmet

didėja, nes pretendentų į šią paramą skaičius nuolat augo. Jei 1992 metais valstybės lėšomis įgytus butus pageidavo nuomotis 250 grįžtančių šeimų, tai 2001 metų pradžioje jų buvo jau 948. Todėl yra rizika, kad lėšos ir ateityje bus naudojamos neefektyviai.

6. SUSISIEKIMO MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Civilinės aviacijos administracija		3700	3277.8	-422	-11 *	-68
Valstybinė kelių transporto inspekcija		14518	13422.9	-1095	-8 **	-26
Valstybinė vidaus vandenių laivybos inspekcija		742	738	-4	-1	-22
Lietuvos saugios laivybos administracija		6500	2346.1	-4154	-64 ***	
Susisiekimo ministerija	Sąlyginė	70377.5	56118.1	-14259	-20 ****	-1
Valstybinė geležinkelio inspekcija		440	440	0	0	-1
Transporto investicijų direkcija		1544	1108.5	-436	-28*****	0
Lietuvos automobilių direkcija	Sąlyginė	660000	719918.5	59919	9	
Iš viso:		757821.5	797369.9	39548	5	-21
Valstybės biudžetas iš viso:		10060331	10011700,3	-48630,7	-0,5	-6

* Civilinės aviacijos administracija negavo 80 tūkst. Lt pajamų už teikiamas paslaugas, todėl negalėjo finansuoti specialiosios programos. Be to, administracijos aiškinimu, buvo sutaupyti asignavimai darbo užmokesčiui dėl neužimtų etatų, nesudarytos planuotos darbo grupės teisės aktams rengti bei sutaupytos šildymo išlaidos, neįrengta planuota patalpų kondicionavimo sistema.

** Valstybinė kelių transporto inspekcija nepanaudojo per 1 mln. Lt patvirtintų asignavimų. Pagal vežėjų pateiktas ataskaitas dėl transporto lengvatų negautoms pajamoms atlyginti faktiškas lėšų poreikis 2002 metais buvo 7988 tūkst. Lt, tuo tarpu valstybės biudžete patvirtinta 9 mln. Lt.

*** Lietuvos saugios laivybos administracija nepanaudojo per 4 mln. Lt asignavimų, nes užsitęsę VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos reorganizacija, todėl nepanaudota didelė dalis (apie 1 mln. Lt) darbo užmokesčiui, įnašams socialiniam draudimui, darbo vietoms kurti ir eksploatuoti, kvalifikacijai kelti, komandiruotėms ir ilgalaikiam materialiajam turtui remontuoti skirtų lėšų.

**** Susisiekimo ministerija nepanaudojo per 14 mln. Lt patvirtintų asignavimų. Vien palūkanoms mokėti ir paskoloms dengti dėl valiutų kursų pasikeitimo (JAV dolerio kurso kritimo) liko nepanaudota 8,5 mln. Lt. Nepaprastosioms išlaidoms skirtų asignavimų (pagal patvirtintą investicijų programą) nepanaudota 5,7 mln. Lt.

***** Transporto investicijų direkcija nepanaudojo per 400 tūkst. Lt kapitalo investicijoms patvirtintų asignavimų. Tik 2002 metų gruodžio mėnesį pasirašyta trijų valstybinio jūrų uosto Malkų įlankos pasienio kontrolės punktų naujos statybos projektavimo darbų sutartys, todėl darbai faktiškai atlikti tik 2003 metais. Pagrindinė priežastis, dėl kurios panaudoti ne visi asignavimai (300 tūkst. Lt) – tai ilgai trukusios viešųjų pirkimų procedūros ir projektavimo darbų kainos, kurios buvo žymiai mažesnės nei planuota. Be to, nepanaudota 100 tūkst. Lt ISPA techninės pagalbos projektui kofinansuoti numatytų lėšų, ir jos bus naudojamos 2003 metais.

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Susisiekimo ministerija

Valstybės kontrolė, atlikdama finansinį auditą Susisiekimo ministerijoje, atkreipė dėmesį, kad iš ministerijai skirtų valstybės biudžeto lėšų „Keleivių vežimo gerinimas“ programai vykdyti ministerija gražina paskolą Pasaulio bankui, kuri 1995 metais Vyriausybės nutarimu buvo paimta autobusų atsarginėms dalims įsigyti. Tokia dar 1997

metais Finansų ministerijos nustatyta skolos grąžinimo tvarka pažeidžia Biudžeto sandaros ir Buhalterinės apskaitos įstatymus, nes Susisiekimo ministerija nebuvo nei paskolos, nei atsarginių dalių gavėja. Finansų ministerija Valstybės kontrolę patikino, kad ateinančiais finansiniais metais minėtos paskolos grąžinimą tęs Finansų ministerija.

Susisiekimo ministerija, būdama atsakinga už efektyvų, atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų paskirtų biudžeto asignavimų naudojimą (Biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktas), programos „Vidaus vandens kelių priežiūra ir eksploatavimas bei mechanizmų išlaikymas“ vykdytojui, valstybės įmonei „Vidaus vandens kelių direkcija“ apmokėjo 58,4 tūkst. Lt didesnes išlaidas, negu įmonė turėjo sąnaudų. VĮ „Vidaus vandens kelių direkcija“ permokėtas lėšas grąžino į valstybės biudžetą.

1996 metais reorganizavus ne pelno organizaciją „Vaikų poilsis“ į tokio pat pavadinimo viešąją įstaigą, jos balanse buvęs turtas buvo perduotas į viešosios įstaigos balansą, nors pagal įstatymą turėjo būti perduotas pagal panaudą. Taisydama šį pažeidimą Susisiekimo ministerija 2002 metų patikslintoje finansinėje atskaitomybėje 8,8 mln. Lt vertės turtą parodė kaip valstybės turto investavimą į viešąją įstaigą. Tačiau įstatymas numato, kad tai galima padaryti tik Vyriausybei priėmus atitinkamą nutarimą.

Dėl finansinio audito metu nustatytų įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų Valstybės kontrolerius priėmė sprendimą, kuriame nurodė iki metų pabaigos pašalinti nurodytus pažeidimus.

Lietuvos automobilių kelių direkcija (toliau – Direkcija)

Vykdydama Vyriausybės nutarimą, Direkcija akcinei bendrovei „Smiltynės perkėla“ turėjo kompensuoti keleivių ir transporto priemonių neatlygintino perkėlimo keltais per Kuršių marias išlaidas. Tačiau neįsitikinusi pateiktų ataskaitų teisingumu, Direkcija sumokėjo 848 tūkst. Lt daugiau, nei ši bendrovė išleido nemokamam kėlimui. Direkcija, vykdydama valstybinių auditorių rekomendacijas, minėtą sumą grąžino į valstybės biudžetą.

Patikrinę sandorius, kuriuos Direkcija sudarė su valstybės įmone „Transporto ir kelių tyrimo institutas“ dėl 3,7 mln. Lt vertės tiriamųjų darbų pirkimo, nustatėme, kad pagal susisiekimo ministro įsakymus, darbai buvo įvardinti kaip privalomi ir buvo pirkti nesilaikant Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų.

Valstybiniai auditoriai rekomendavo iš valstybės biudžeto Kelių priežiūros ir plėtros programos išskirti Direkcijos valdymo išlaidas, nes tai padėtų tiksliau apskaičiuoti biudžeto lėšų reikalingumą Direkcijai išlaikyti bei skirtų asignavimų panaudojimo efektyvumą, tuo labiau, kad programos tikslai ir uždaviniai skiriasi.

PROGRAMOS „KELIŲ PRIEŽIŪRA IR PLĖTRA“ VERTINIMAS **(veiklos auditas)**

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Lietuvos automobilių kelių direkcija	660000	719918,5	59919	9

Išanalizavę „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos bei Lietuvos automobilių kelių direkcijos (toliau – Direkcijos) tikslus ir žinodami, kad vietinės reikšmės keliai sudaro apie du trečdalius kelių tinklo Lietuvoje, audito objektu pasirinkome vietinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros finansavimo strategijos vertinimą.

Pateikiame pagrindines išvadas:

Pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos įstatyme numatytus pajamų šaltinius „Kelių priežiūros ir plėtros“ programai finansuoti gauta 847,4 mln. Lt pajamų. Direkcijai pervesta 720,3 tūkst. Lt, bendroms valstybės biudžeto reikmėms skirta 27 mln. Lt ir liko nepanaudotų lėšų likutis apyskaitinio laikotarpio pabaigoje – 100,1 mln. Lt. Atlikdami auditą palyginome duomenis apie įregistruotas transporto priemones ir skaičių transporto priemonių, praėjusių technines apžiūras, nes tai turi įtakos įregistruotų transporto priemonių savininkų ar valdytojo naudotojo mokesčių surinkimui. Įvertinę krovinių automobilių, priekabų bei puspriekabių skaičių ir nustatytus mokesčius bei tikimybę, kad šie mokesčiai būtų mokėję visų įregistruotų transporto priemonių savininkai, per 2002 metus šio mokesčio būtų buvę sumokėta apie 65 mln. Lt (įskaitant įregistruotas krovines transporto priemones, kurioms suteikta lengvata nemokėti mokesčio). Faktiškai per 2002 metus šio mokesčio sumokėta 18 mln. Lt, ir tai sudaro 27 proc. visų registruotų krovinių automobilių priskaičiuotų mokesčių sumos.

Direkcija pagal jos nuostatuose nustatytus veiklos tikslus ir funkcijas tik iš dalies vykdo jai, kaip „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos valdytojai, nustatytą prievolę užtikrinti „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą, nes ji neatlieka kontrolės funkcijų programos lėšų dalies, skiriamos vietinės reikšmės kelių priežiūrai ir plėtrai, planavimo ir panaudojimo pagal paskirtį. Todėl vietinės reikšmės kelių priežiūrai ir plėtrai skiriamos lėšos gali būti naudojamos ne pačiu ekonomiškiausiu, efektyviausiu ir rezultatyviausiu būdu.

Savivaldybėms skiriamoms „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos lėšoms nėra paruošto ekonominio pagrindimo ir apie 87 % savivaldybių nėra sudariusios ir patvirtinusios vietinių kelių ir gatvių plėtros strategijos.

Savivaldybių pateikti duomenys apie vietinės reikšmės kelių ir gatvių ilgį neatitinka Direkcijos turimų duomenų, pagal kuriuos skirstomos „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos dalies lėšos. Neatlikta vietinės reikšmės kelių ir gatvių inventorizacija, nenustatyti vienodi kelių ir gatvių apskaitos techniniai parametrai, dėl to yra rizika, kad lėšos gali būti panaudotos netaupiai ir neracionaliai.

2002 m. apie 46 % svarbių valstybei vietinės reikšmės kelių ir gatvių tikslinio finansavimo lėšų skirta kelių ir gatvių taisymo (remonto) darbams, nors, mūsų nuomone, kelių ir gatvių taisymo (remonto) darbai neturėtų būti priskiriami prie svarbių valstybei darbų ar objektų.

Kitų valstybės reikmių, susijusių su keliais, sąvoka nėra aiškiai ir konkrečiai reglamentuota, taip pat nėra nustatyti šios „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos finansavimo dalies tikslai, objektų atrankos kriterijai bei prioritetai.

Vidutiniškai 90,6 proc. „Kelių priežiūros ir plėtros“ programos finansavimo lėšų rezervo skiriama objektams, kurie finansuojami pagal kitus finansavimo šaltinius. Iš jų 81,7 proc. rezervo lėšų skiriama vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti ir taisyti.

Atlikę Programos vertinimo auditą pateikėme siūlymus Vyriausybei.

7. SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Sveikatos ministerija	Teigiama	139196	137026	-2170	-2*	-6
Valstybinė ligonių kasa		426550	425681.3	-869	0	0
Iš viso:		565746	562707	-3039	-1	-2
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Sveikatos ministerija nepanaudojo specialiajai sveikatos priežiūros ir farmacijos stiprinimo ir modernizavimo programai skirtų 1,7 mln. Lt. Likusios pajamos gautos už teikiamas paslaugas, per 1,1 mln. Lt bus panaudotos kitais metais viršijant patvirtintus asignavimus.

8. ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Audituota įstaiga	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Švietimo ir mokslo ministerija	Sąlyginė	505479	504640	-839	0	-2
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

SĄLYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – Ministerija)

Mokslo ir studijų departamento reorganizacija ir funkcijų perdavimas nuo 2002-04-01 Ministerijai buvo atliktas nesilaikant teisės aktais nustatytos tvarkos, tai yra nebuvo atlikta Mokslo ir studijų departamento viso turto inventorizacija, ir tai turėjo įtakos Ministerijos finansinių ataskaitų teisingumui.

Ministerija išsiuntė tarpusavio suderinimo aktus pavaldžioms institucijoms dėl pavedimų lėšų likučio 2718,9 tūkst. Lt, tačiau ne visos institucijos juos patvirtino. Į išlaidas nurašyta 192 tūkst. Lt, tačiau mes negalėjome pareikšti nuomonės dėl faktinių išlaidų, kurias Ministerija nurašė audito metu, nes neauditavome tų įstaigų ir negalėjome įsitikinti šių išlaidų teisingumu. Dėl šios priežasties Ministerijos Išlaidų sąmatų vykdymo balanse Atsiskaitymų už pavedimų lėšas likutis gali būti neteisingas, nes galutinai suderinus su įstaigomis likučius, gali tekti koreguoti balansą.

Ministerijos balanse apskaitytas finansinis turtas (akcijos) – 12 832 tūkst. Lt – nebuvo apskaitytas Mokslo ir studijų departamento balanse ir reorganizavimo metu inventorizuotas bei perduotas Ministerijai. Todėl negalėjome patvirtinti, ar šių investicijų vertė nesumažėjusi ir ar šis finansinis turtas yra teisingai parodytas finansinėje atskaitomybėje.

Programos „Bendrujų mokslo ir studijų sistemos poreikių tenkinimas“ finansinėje atskaitomybėje darbo užmokesčio išlaidoms neteisingai priskirtos ir apskaitytos autorinių

sutarčių išlaidos – 157 tūkst. Lt, o programos „Švietimo kokybės vadyba“ – transporto išlaidoms neteisingai priskirta ir apskaityta 92 tūkst. Lt.

Ministerijai pavaldžiose įstaigose:

1. Respublikinių moksleivių techninės kūrybos rūmų specialiosios programos kai kurių išlaidų straipsnių kasinės išlaidos nurodytos didesnės.

2. Negalėjome patvirtinti Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijos Išlaidų sąmatų vykdymo balanse ilgalaikio turto – pastatų vertės tikrumo, nes apskaitoje nėra vieno pastato vertę patvirtinančių duomenų ir ilgalaikio turto (šilumos punktų) rekonstravimo darbų vertė nepagrįstai sumažinta.

3. Lietuvos vaikų ir jaunimo centras 2002 metų finansinėje atskaitomybėje neparodė specialiosios programos 164,3 tūkst. Lt kasinių išlaidų (sumokėto pridėtinės vertės mokesčio tiekėjams už specialiajai programai vykdyti įsigytas prekes bei suteiktas paslaugas). Nepakankamai reglamentuota pridėtinės vertės mokesčio apskaita ir jo pateikimas finansinėje atskaitomybėje biudžetinėse įstaigose, kai jos įregistruotos pridėtinės vertės mokesčio mokėtojomis.

Valstybiniai auditoriai rekomendavo sustiprinti vidaus kontrolę finansų valdymo, turto, apskaitos, personalo valdymo srityse.

Valstybės kontrolierius priėmė sprendimą, kuriame švietimo ir mokslo ministrui nurodė nustatytus veiklos trūkumus ir pasiūlė spręsti klausimą dėl asmenų, atsakingų už teisės aktų pažeidimus, patraukimo atsakomybėn.

**PROGRAMOS „VAIKŲ IR JAUNIMO UGDYMO SI UŽTIKRINIMAS“
VERTINIMAS (veiklos auditas)**

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Švietimo ir mokslo ministerija	86242	85662,5	-579,5	-0,7

Pagrindiniai programos „Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas“ (toliau – Programa) tikslai – užtikrinti moksleivių privalomą mokymąsi; racionalizuoti bendrojo lavinimo mokyklų tinklą, moksleivių pavėžėjimą; atnaujinti ir statyti naujas mokyklas; rūpintis šalies moksleivių saviraiška ir užimtumu.

Atlikę Programos vertinimą, pateikėme svarbiausias audito išvadas:

Švietimo ir mokslo ministerija, vykdydama Programą, dalies, t. y. 3 iš 10, 2002 metų darbo plane numatytų uždavinių bei priemonių neįvykdė;

Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras be teisinio pagrindo 4 savivaldybėms pervedė 1 426,8 tūkst. Lt ir 4 rangovams, už atliktus darbus nepateikusiems sąskaitų faktūrų – 1 275,8 tūkst. Lt avansą, nors tai nebuvo numatyta rangos ir trišalėse Švietimo ir mokslo ministerijos, VŠĮ „Būsto ir urbanistikos plėtros fondo“ bei savivaldybių pasirašytose sutartyse;

Švietimo ir mokslo ministerija neefektyviai panaudojo 1 953,9 tūkst. Lt Programos lėšų, iš jų:

– 1 850 tūkst. Lt socialinių pedagogų etatų steigimo programai vykdyti;

– 104 tūkst. Lt rengti ir įgyvendinti moksleivių užimtumo, poilsio, veiklos po pamokų, asocialumo prevencijos ir kitas papildomojo ugdymo programas ir priemones.

Vykdam Programą neužtikrinta, kad lėšos būtų naudojamos teisės aktų nustatyta tvarka.

Nenustatyti Programos uždavinių įgyvendinimo kokybiniai bei išlaidų efektyvumo vertinimo kriterijai. Programos atsakingasis vykdytojas – Švietimo ir mokslo ministerija – neužtikrino tinkamos Programos vykdymo kontrolės.

Valstybės kontrolė 2003-07-28 priėmė sprendimą dėl teisės aktų pažeidimų Švietimo ir mokslo ministerijoje, vykdam programą Vaikų ir jaunimo ugdymosi užtikrinimas.

BENDROJO LAVINIMO MOKYKLŲ FINANSAVIMO REFORMOS VERTINIMAS

Veiklos audito 2003-09-08 ataskaita

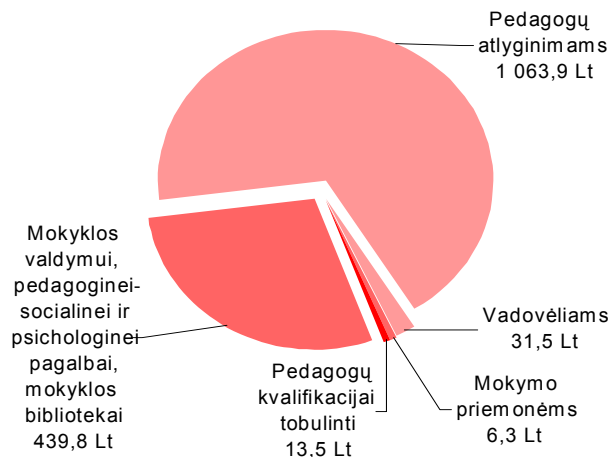
2002 metais pradėta vykdyti bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reforma, jos pagrindiniai tikslai yra:

1. Efektyviau naudojant švietimui skiriamas lėšas, gerinti švietimo paslaugų kokybę, sudaryti galimybes teikti asmenims švietimo paslaugas pagal jų gebėjimus ir poreikius.
2. Sukurti skaidrią švietimo finansavimo sistemą.
3. Suteikti moksleiviams ir jų tėvams galimybę pasirinkti mokymo įstaigą ir sudaryti sąlygas šią teisę įgyvendinti.
4. Racionaliau sutvarkyti bendrojo lavinimo mokyklų tinklą, skatinti mokyklų konkurenciją, sudaryti vienodas galimybes kaimo ir miesto moksleiviams įgyti geros kokybės išsilavinimą.
5. Stiprinti mokyklų finansinį savarankiškumą.
6. Sudaryti sąlygas plėtoti nevalstybinių švietimo įstaigų tinklą.
7. Mažinti nelankančių mokyklos vaikų skaičių.
8. Didinti visų lygių švietimo įstaigų vadovų atsakomybę už realiais finansiniais ištekliais grindžiamų sprendimų vykdymą nustatant švietimo politiką.

Pagrindinis naujos bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo sistemos principas – „pinigai paskui moksleivį“ reiškia, kad lėšos skiriamos moksleivių ugdymui, o ne klasei ar mokyklai išlaikyti. Vienam sutartiniam moksleiviui skiriama vienoda pinigų suma – moksleivio krepšelis. Pagal Vyriausybės 2001-06-27 nutarimu Nr. 785 patvirtintą Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką apskaičiuoto bazinio sutartinio moksleivio krepšelio dydis yra 1 555 Lt. 2002 metams buvo nustatytas 1 521 Lt moksleivio krepšelis, 2003 metams – 1 538 Lt, 2004 metams numatomas 1 555 Lt moksleivio krepšelis. Moksleivio krepšelio lėšos skiriamos švietimo ir mokslo ministro patvirtintam ugdymo planui įgyvendinti (pedagogų atlyginimams), pedagogų kvalifikacijai tobulinti, mokyklos valdymui, pedagoginei – socialinei ir psichologinei pagalbai, mokyklos bibliotekai, vadovėliams ir mokymo priemonėms įsigyti (žr. 1 diagramą).

1 diagrama

Moksleivio krepšelio struktūra (1 555 Lt)

Moksleivio krepšelio lėšos bendrojo lavinimo mokyklų steigėjams skiriamos kaip tikslinės valstybės biudžeto lėšos. 2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu buvo patvirtinta 1 047,4 mln. Lt specialioji tikslinė dotacija moksleivio krepšeliui finansuoti. Tai sudarė 10 % valstybės biudžeto asignavimų ir 54 % visų savivaldybėms skirtų specialiųjų tikslinių dotacijų. 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu buvo patvirtinta 1 049,4 mln. Lt tikslinė dotacija moksleivio krepšeliui finansuoti. Tai sudarė 10 % valstybės biudžeto asignavimų ir 51 % savivaldybėms skirtų specialiųjų tikslinių dotacijų.

Atlikus veiklos auditą pateiktos apibendrintos išvados:

1. Nenustatyta aiški bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reformos įgyvendinimo strategija: laikotarpiai kiekvienam bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo reformos tikslui pasiekti bei tikslų įgyvendinimo vertinimo kriterijai.

2. Neužtikrintos vienodos finansavimo ir konkurencijos sąlygos valstybinėms ir savivaldybių bendrojo lavinimo mokykloms.

3. Švietimo ir mokslo ministerija, sudarydama moksleivio krepšelio lėšų projektus savivaldybėms:

– Numatė skirti moksleivio krepšeliui lėšų daugiau nei apskaičiavo savivaldybės ir turėjo būti skirta pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką: 2002 metams – 8,6 mln. Lt, o 2003 metams – 5,5 mln. Lt. Savivaldybės 2002 metais apskaičiavo 2,7 mln. Lt, 2003 metais – 0,5 mln. Lt moksleivio krepšeliui lėšų daugiau nei priklausė pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką.

– Neužtikrino vienodų savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo sąlygų: moksleivio krepšelio lėšos, vidutiniškai tenkančios atskirų savivaldybių vienam sutartiniam moksleiviui, 2002 metais skiriasi nuo 1 523 Lt iki 1 592 Lt, 2003 metais – nuo 1 538 Lt iki 1 595 Lt.

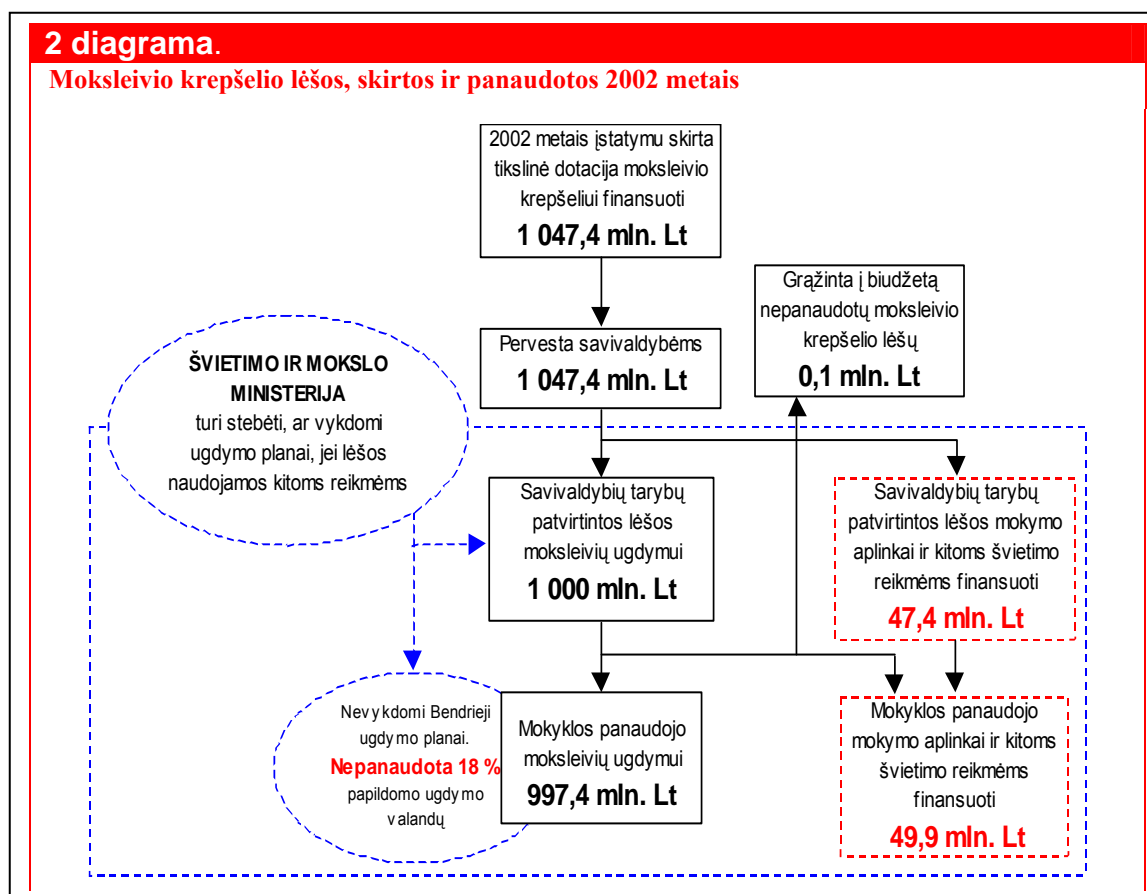
4. Teisės aktai nenustato aiškių moksleivio krepšelio lėšų perskirstymo kriterijų (kurią moksleivio krepšelio lėšų dalį steigėjas turi teisę perskirstyti). Tai sudarė skirtingas mokyklų finansavimo sąlygas: steigėjai atskiroms mokykloms skyrė iki 55 % moksleivio krepšelio lėšų mažiau nei priklausė pagal Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodiką.

5. Pradėjus taikyti naują Bendrojo lavinimo mokyklų finansavimo tvarką, valstybė skyrė daugiau lėšų savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių ugdymui: 2002 metais 64,7 mln. Lt daugiau nei 2001 metais, 2003 metais – 2,0 mln. Lt daugiau nei 2002 metais. Tačiau tai neužtikrino efektyvesnio ugdymo proceso finansavimo:

– Teisės aktai savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklų steigėjams ir mokyklų vadovams sudaro sąlygas lėšas, skirtas moksleivių ugdymui, panaudoti mokymo aplinkai ir kitoms švietimo reikmėms finansuoti. Moksleivio krepšelio lėšos savivaldybėse 2002 metais buvo naudojamos mokymo aplinkai ir kitoms švietimo reikmėms finansuoti, nesant įvykdytiems švietimo ir mokslo ministro patvirtintiems bendriesiems ugdymo planams. Vidutiniškai šalyje 2002–2003 mokslo metais nepanaudota 18 % bendruosiuose ugdymo planuose nustatytų papildomo ugdymo valandų.

– Savivaldybių tarybos moksleivių ugdymui 2002 metais skyrė 47,4 mln. Lt moksleivio krepšelio lėšų mažiau nei patvirtinta 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu. Savivaldybių bendrojo lavinimo mokyklos mokymo aplinkai ir kitoms švietimo reikmėms finansuoti panaudojo 49,9 mln. Lt moksleivio krepšelio lėšų (žr. 2 diagramą).

– Kai kurios mokyklos 2002 ir 2003 metais komplektavo didesnes klases, atskirais atvejais viršydamos maksimalų leistiną moksleivių skaičių klasėje.

6. Nevisiškai įgyvendinamas finansavimo principas „pinigai paskui moksleivį“: ne laiku ir ne visuomet buvo vykdomi atsiskaitymai tarp savivaldybių 2002 metais moksleiviams pereinant iš vienos savivaldybės mokyklos į kitos savivaldybės mokyklą bei tarp tos pačios savivaldybės mokyklų.

7. Ne visais atvejais Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodika sudaro vienodas mokyklų, turinčių panašų moksleivių skaičių, finansavimo sąlygas.

Mūsų nuomone, atsižvelgiant į aukščiau pateiktas išvadas, reformos tikslai gali būti nevisiškai pasiekti.

9. TEISINGUMO MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija	Teigiama	724	721.4	-3	0	-22
Kalėjų departamentas prie TM	Sąlyginė	103155	102999.7	-155	0	-2
Lietuvos metrologijos inspekcija		1742	1734.8	-7	0	-2
Teisingumo ministerija	Teigiama	35602.7	35780.3	178	0	-1
Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro VĮ		4138	4082	-56	-1	-2
Valstybinis patentų biuras		1956	1891.5	-65	-3*	0
Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba		823	807.4	-16	-2	0
Iš viso:		148141	148017	-124	0	-2
Valstybės biudžetas iš viso:		10060331	10011700,3	-48630,7	-0,5	-6

* Valstybinis patentų biuras programoje skirtų asignavimų nepanaudojo, nes nebuvo įvykdytas vienas programoje numatytas uždavinys, ir lėšos nebuvo reikalingos. Asignavimų nebuvo prašyta ir pagal institucijos paraiškas, pateiktas valstybės išdui.

SĄLYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Kalėjų departamentas prie Teisingumo ministerijos naudojo valstybės biudžeto asignavimus nesilaikydamas teisės aktų reikalavimų, ir pagal suvestinės finansinės atskaitomybės duomenis kai kurių straipsnių kasinės išlaidos viršijo patikslintą sąmatą.

Pažeidžiant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarką, kurioje nurodyta, kad biudžetinės įstaigos biudžeto ir kitų lėšų išlaidų sąmatų vykdymo apskaitą tvarko sudarydamos bendrą balansą, departamentas savo įstaigos ir suvestiniame išlaidų vykdymo balanse nenurodė specialiojo fondo lėšų. Nesilaikant Kalėjų departamento įsakymu patvirtintų fondo (finansinio rezervo) nuostatų, iš šio fondo sąskaitos 2002 metais buvo pervestos lėšos pensijoms mokėti.

PROGRAMOS „BAUSMIŲ VYKDYMO SISTEMOS VEIKLOS UŽTIKRINIMAS“ VERTINIMAS (veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Kalėjų departamentas prie TM	90363	90188.2	-175	0

Programa „Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas“ turi vieną tikslą – užtikrinti laisvės atėmimo ir kitų teismo paskirtų kriminalinių bausmių (išskyrus baudų) vykdymą, nuteistųjų rengimą integracijai į visuomenę jiems atlikus bausmę.

Atlikę Programos vykdymo vertinimą, pateikėme pagrindines išvadas:

1. Departamento vadovai neužtikrino:

– asignavimų valdytojo pareigos tinkamai organizuoti programų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, rengimą ir vykdymą;

– kad būtų parengtos kontrolės priemonės programos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti.

2. Departamente nėra aiškių pavaldžių įstaigų finansavimo kriterijų bei normatyvų.

3. Finansiniai ištekliai programai vykdyti pavaldžioms įstaigoms buvo netiksliai parinkti kiekybės požiūriu – patvirtinta daugiau nei realiai reikalinga programai vykdyti etatų, jie kelis metus iš eilės nuolat neužimti, o darbo užmokesčio fondas apskaičiuotas pagal patvirtintą etatų skaičių. Tai rodo, kad programai skirtos biudžeto lėšos naudojamos nepakankamai taupiai.

4. Netinkamai apibrėžtos priemonės programos uždaviniams pasiekti (turi būti atsižvelgiama į įstaigų specifiką).

5. Vertinimo kriterijai programos vykdymo rezultatams įvertinti parinkti netinkamai – tie patys kiekybiniai (išlaidų) vertinimo kriterijai nustatyti visoms pavaldžioms įstaigoms, neatsižvelgiant į jų specifiką: gydymo, nepilnamečių, moterų įkalinimo įstaigose, atvirojoje kolonijoje, todėl jie neduoda naudingos informacijos. Nediferencijuoti pavaldžių įstaigų vertinimo kriterijai neatspindi nuteistųjų gyvenimo laisvės atėmimo ir įkalinimo įstaigose kokybės, neleidžia įvertinti programos vykdymo efektyvumo, analizuoti, daryti palyginimus bei išvadas, neskatina efektyviai naudoti programos lėšas. Departamentas nepateikė duomenų, kad analizavo vertinimo kriterijus pagal pavaldžias įstaigas ir siekė, kad programai skirtos lėšos būtų naudojamos taupiai.

6. Nenumatytos pakankamos kontrolės priemonės, užtikrinančios planuojamų rezultatų pasiekimą. Nuo 2002 metų vidurio Departamente nebuvo komisijos, atsakingos už programų vykdymo kontrolę, pirmininko, o iki metų pabaigos – ir asmenų, atsakingų už programos vykdymą.

7. Departamento direktoriaus įsakymu patvirtinta Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos ir jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo instrukcijos nuostatos prieštarauja Vyriausybės nutarimo „Dėl tarnybinių automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo biudžetinėse įstaigose“ nuostatoms ir neužtikrina, kad tarnybiniai lengvieji automobiliai būtų tinkamai laikomi, saugomi, naudojami tik tarnybiniams įstaigų uždaviniams bei funkcijoms vykdyti.

8. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio regionų pataisos inspekcijos 2002 m. netvarkė atskiros apskaitos ir nesudarė metinės finansinės atskaitomybės, todėl negalima įvertinti programos „Bausmių vykdymo sistemos veiklos užtikrinimas“ lėšų naudojimo taupumo.

9. Nenagrinėjamas darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikis bei nesudaromi kvalifikacijos kėlimo planai. Kvalifikacijos kėlimui Departamentui pavaldžios įstaigos panaudojo tik 0,04 proc. darbo užmokesčiui nustatytų asignavimų (turėjo skirti ne mažiau kaip 1 proc. ir ne daugiau kaip 5 proc.).

**TEISMŲ ANTSTOLIŲ INSTITUCINĖS REFORMOS ĮTAKOS SKOLŲ
VALSTYBEI IŠIEŠKOJIMUI VERTINIMAS**
Veiklos audito 2003-08-29 ataskaita

Ataskaita pateikta Seimo Biudžeto ir finansų bei Audito pakomitečiui 2003-09-24 raštu Nr. S-(8000-1.9.1)-1719

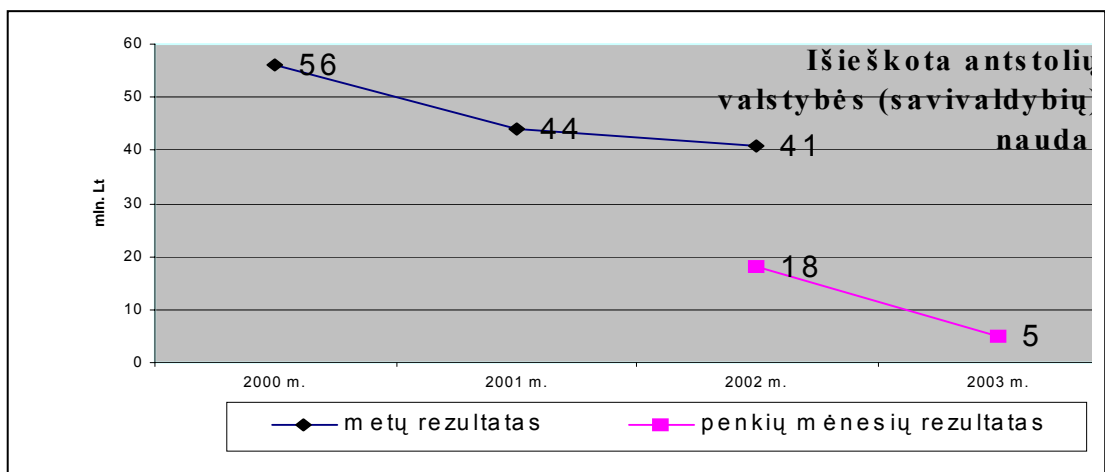
Valstybės kontrolės pareigūnai atliko mokesčių ir kitų skolų valstybei išieškojimo funkcijos valstybinį auditą. Vienas iš valstybinio audito uždavinių buvo įvertinti teismų antstolių institucinės reformos įtaką skolų valstybei išieškojimo efektyvumui.

Pateikiame pagrindines valstybinio audito išvadas.

Pagrindinė teismų antstolių institucinės reformos idėja vertintina teigiamai, kadangi finansinis antstolio suinteresuotumas, kaip buvo planuota, turėjo vykdymo procesą padaryti efektyvesnį. Tikslui pasiekti pasirinktas privatus antstolio interesas ir asmeninė atsakomybė. Papildomas valstybės interesas – nefinansuoti antstolių veiklos. Atsisakyta finansuoti vykdymo procesą privačių asmenų naudai, prisiimant pareigą sumokėti už vykdymo procesą valstybės naudai. Ne mažiau svarbi priemonė – aukštos kvalifikacijos, juridinių išsilavinimą turinčių asmenų įtraukimas į šią veiklos sferą. Antstolių reforma turėjo skatinti racionalių biudžeto lėšų panaudojimą.

Nors vertinti reformos efektyvumą iš esmės dar per anksti, tačiau mažėjančios įplaukos ir galimos (jei nebus pakeisti teisės aktai) didelės išlaidos kelia susirūpinimą.

Atliekant valstybinio audito procedūras gauti duomenys⁹ apie valstybės institucijų antstoliams teikiamus vykdomuosius dokumentus. Remiantis pateiktais duomenimis nustatyta, kad antstoliams per penkis 2003 metų mėnesius pateikta 40 tūkst. vykdomųjų dokumentų arba 17 tūkst. (30 %) mažiau nei 2002 m. tuo pačiu laikotarpiu (t. y. iki institucinės antstolių reformos). Išieškoti perduota suma sumažėjo 130 mln. Lt (arba 6 kartus) – nuo 154 mln. iki 24 mln. Lt. **Antstolių išieškota suma sumažėjo 13 mln. Lt (arba daugiau nei 3 kartus)** – nuo 18 mln. iki 5 mln. Lt. Institucinė antstolių reformos pradžia dar labiau paspartino išieškotų sumų mažėjimą: 2000 m. išieškota 56 mln. Lt, 2001 m. – 44 mln. Lt, 2002 m. – 41 mln. Lt.

2001 metais teismo antstoliams išlaikyti iš valstybės biudžeto buvo skirta 8 688 (panaudota 8 686,6) tūkst. Lt, 2002 metais – 9 496 (panaudota 9 489,4) tūkst. Lt. Iš šių

⁹ Duomenys pateikti apibendrinus Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM, Muitinės departamento prie FM, Policijos departamento prie VRM, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos, Valstybinės darbo inspekcijos, Valstybinės tabako ir alkoholio kontrolės tarnybos, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos, VĮ Valstybės turto fondo ir AB Turto banko informaciją

išlaidų buvo finansuojamas ne tik valstybės įstaigų, bet ir privačių asmenų vykdomųjų raštų vykdymas. Be to, dalis išlaidų buvo dengiama iš privačių kreditorių mokamų avansinių įmokų.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie FM 2003-07-25 patvirtino Atsiskaitymų su antstoliais programą ir pateikė Finansų ministerijai paraišką 94 684 tūkst. Lt finansavimui iš 2004 m. valstybės biudžeto gauti, kad būtų galima apmokėti 2003 bei 2004 metų vykdomųjų dokumentų vykdymo išlaidas antstoliams.

Antstolių rūmų prezidiumo pirmininko nuomone, Valstybinės mokesčių inspekcijos išlaidos neturėtų siekti 10 mln. Lt.

Praktiškai, išlaidų apskaičiavimo skirtumai susidaro dėl to, kad skirtingai skaičiuojamas antstolių veiksmų skaičius bei skirtingai vertinamos skolų išieškojimo tikimybės.

Valstybinių auditorių manymu, reikalingas skubus valstybės institucijų vadovybės dėmesys užtikrinant valstybės finansinius interesus. Funkcijų dubliavimas, Valstybinės mokesčių inspekcijos kompetencija vykdant išieškojimą į valstybės biudžetą taip pat reikalauja papildomo dėmesio.

Informacija apie valstybinių auditorių rekomendacijas, valstybinių institucijų veiksmus nurodyta šio [Išvados priedo 2 dalies 4 skyriuje](#).

10. ŪKIO MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Ūkio ministerija	Teigiama	65610.2	87415.1	21805	33 *	-57
Valstybinis turizmo departamentas prie ŪM		2048	1715.1	-333	-16 **	-8
Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie ŪM		4122	4106.9	-15	0	-3
Įmonių bankroto valdymo departamentas prie ŪM		849	808.5	-41	-5	-3
Energetikos valstybinė inspekcija prie ŪM		2843	2992.7	150	5 ***	5
Iš viso:		75472	97038	21566	29	
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Ūkio ministerija 2002 metų pradžioje turėjo 69453,5 tūkst. Lt administruojamų pajamų nepanaudotą likutį, kurio dalį 2002 metais naudojo specialiosioms programoms finansuoti viršijant Seimo patvirtintas sumas, todėl bendras asignavimų panaudojimas viršytas 21805 tūkst. Lt.

** Valstybinis turizmo departamentas nevykdė Europos Sąjungos PHARE paramos bendrojo finansavimo programos ir todėl nepanaudojo patvirtintų 300 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

*** Energetikos valstybinė inspekcija 2002 metais gavo 262 tūkst. Lt daugiau pajamų už suteiktas paslaugas ir todėl specialiajai programai finansuoti panaudojo daugiau asignavimų, viršydama Seimo patvirtintas sumas.

**SPECIALIOSIOS PROGRAMOS „EKSPORTO PLĖTROS IR SKATINIMO
STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS“ VERTINIMAS (veiklos auditas)**

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Ūkio ministerija	3022	12556,6	9534,6	3 kartus

Eksporto plėtros strategijos tikslas – sudaryti palankias sąlygas plėtoti tradicines eksporto sritis ir rasti naujoms. Eksporto skatinimo strategijos tikslas –parduoti daugiau lietuviškos kilmės prekių ir paslaugų, skleisti informaciją apie Lietuvą ir jos produkciją.

Valstybės kontrolė vertino specialiosios Eksporto plėtros ir skatinimo strategijos programos (toliau – Eksporto programa) vykdymą, paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą.

Pateikiame svarbiausias Eksporto programos vykdymo vertinimo išvadas:

1. Eksporto programos vykdytos priemonės 2001–2002 metais tiesiogiai susijusios su Vyriausybės nustatytais prioritetais – užtikrinti tolesnį ir esminį verslo plėtros sąlygų gerinimą; konkurencingo žemės ūkio plėtrą; plėtoti informacinę visuomenę. Eksporto programos numatytų uždavinių priemonės buvo įgyvendintos laiku, faktiniai uždavinių kiekybiniai vertinimo kriterijai atitinka ir žymiai viršija planinius. Tačiau pagal šiuos kriterijus negalima įvertinti, kiek konkrečiai šalies eksporto rodiklių pagerėjimui įtakos turėjo vykdyta Eksporto programa.

2. Ūkio ministerija vidaus teisės aktais tinkamai reglamentavo Eksporto programos vykdymo funkcijas, todėl Eksporto programos administravimo klaidų rizika yra nedidelė. Tačiau skiriant subsidijas parodų organizatoriams pagal naują Lietuvos ūkio subjektų dalyvavimo tarptautinėse parodose subsidijavimo tvarką išlieka subjektyvaus vertinimo galimybė nustatant subsidijų dydį.

3. 2001–2002 metais buvusi parodų organizavimo praktika, kai atskiri parodų organizatoriai, sudarytose sutartyse su Ūkio ministerija išipareigoję organizuoti parodas bei koordinuoti jų veiklą, parodų organizavimo funkcijas perduodavo savo įsteigtoms privačioms įmonėms arba iš tokių įmonių nuomodavo parodoms reikalingą įrangą, apribojo Ūkio ministerijos galimybes kontroliuoti jiems skirtų lėšų panaudojimą ir sudarė sąlygas padidinti parodų organizavimo faktines išlaidas. Skiriant subsidijas iš Eksporto programos lėšų tokių parodų faktinėms išlaidoms kompensuoti buvo netaupiai naudojamos valstybės biudžeto lėšos, skirtos Eksporto programai vykdyti. Be to, parodų organizatoriai ne visais atvejais gautas lėšas naudojo pagal tikslinę paskirtį.

KAUNO LAISVOSIOS EKONOMINĖS ZONOS STEIGIMO VERTINIMAS
Veiklos audito 2003-01-23 ataskaita

Ataskaita pateikta Seimo Biudžeto ir finansų komitetui, Vyriausybei bei Kauno apygardos prokuratūrai 2003-01-31 raštu Nr. S-(2030-1.9.1)-142 bei Biudžeto ir finansų komiteto Audito pakomitečiui 2003-02-21 raštu Nr. S-(2030-1.9.1)-262.

Valstybės kontrolės Kauno laisvosios ekonominės zonos (toliau – LEZ) steigimo vertinimo ataskaitoje buvo pateiktos išvados, iš kurių pateikiame pagrindines, susijusias su valstybės biudžeto lėšų naudojimu:

1. Kauno LEZ įsteigta Lietuvos Respublikos 1996-10-22 įstatymu, tačiau LEZ teritorijoje ūkinė veikla nevykdoma.

2. Parenkant Kauno LEZ teritoriją nebuvo parengtas detalusis planas, neatsižvelgta į tai, kad didelė dalis teritorijos priklauso privatiems asmenims, įeina dideli rekreacinio miško plotai.

3. Ūkio ministerijai pavesta vykdyti ir koordinuoti darbus, susijusius su LEZ steigimo ekonominiu pagrindu, steigimu ir funkcionavimu, vykdyti valstybinę priežiūrą. Prie Ūkio ministerijos kaip patariamasis organas sudaryta speciali komisija, kuri padeda koordinuoti LEZ steigimo, valdymo ir veiklos klausimus. Tačiau Konkurencijos taryba nėra gavusi iš Ūkio ministerijos pranešimo apie valstybės pagalbą Kauno LEZ įmonėms, todėl joms negali būti taikomos lengvatos, įskaitant ir žemės nuomos mokesčio lengvatą, taikomą Kauno LEZ valdymo UAB, nes Konkurencijos taryba nėra įvertinusi jų atitikimo Lietuvos Respublikos valstybės pagalbos ūkio subjektams kontrolės įstatymo reikalavimams.

4. Nuostoliams padengti už visuomenės reikmėms paimtą žemę Kauno apskrities administracija panaudojo 1275 tūkst. Lt. Kauno apskrities administracija nebuvo pasirengusi efektyviai ir rezultatyviai panaudoti gautus 800 tūkst. Lt, t. y. suformuoti vientisą sklypą. Apskrities administracija, matydama, kad efektyviai nepanaudos lėšų, galėjo jas gražinti į valstybės biudžetą, tačiau to nepadarė. Už 490 ha privačios arba baigiamos privatizuoti žemės ar miško, paimant juos visuomenės reikmėms, savininkams reikės sumokėti apie 10,3 mln. Lt. 2003 metų valstybės biudžete Kauno apskrities administracijai šiam reikalui lėšų nenumatyta.

5. Projektuojamas didžiausių Lietuvos miestų dvimiestis, susijęs su galimybe pritraukti Europos Sąjungos lėšų. Tai būtų kaip alternatyva Kauno LEZ tolimesnei plėtrai, tačiau tokiu atveju dabartinis Kauno LEZ statusas turėtų būti keičiamas.

6. Palankus metas įsteigti Kauno LEZ yra praleistas tiek regioniniu, tiek integracijos į ES požiūriu.

Ataskaita pateikta Vyriausybei bei Kauno apygardos prokuratūrai.

11. UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Audituota įstaiga	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Užsienio reikalų ministerija	Teigiama	119397	119201	-196	0	
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

12. VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
1	2	3	4	5	6	7
Vidaus reikalų ministerija	Sąlyginė	182075	183875.4	1800	1	-6
Mokesčių policijos departamentas prie VRM		9165	9161.3	-4	0	-5
Lietuvos viešojo administravimo institutas		1000	994.7	-5	-1	-4
Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie VRM		144212.5	144518.7	306	0	-2
Policijos departamentas prie VRM	Sąlyginė	426532.8	416493.4	-10039	-2*	-1
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM		100559	97905.7	-2653	-3**	0
Viešoji įstaiga Valstybės ir savivaldybių tarnautojų mokymo centras "Dainava"		190	189	-1	-1	0
LR Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko ir oficialių svečių apsaugos departamentas prie VRM		15186	15149	-37	0	0
Revizijų departamentas prie VRM	Teigiama	7414	7382.6	-31	0	
Iš viso:		886334.3	875669.8	-10665	-1	-2
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Policijos departamentas gavo 8 635 tūkst. Lt mažiau pajamų už teikiamas paslaugas, todėl specialiųjų funkcijų vykdymo programai finansuoti neturėjo patvirtintų asignavimų.

** Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas gavo 2 394 tūkst. Lt mažiau pajamų už teikiamas paslaugas, todėl negalėjo panaudoti specialiajai svarbių objektų apsaugos programai patvirtintų asignavimų.

SĄLYGINIŲ nuomonių dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Vidaus reikalų ministerija investicijoms iš paskolų skirtų lėšų buhalterinę apskaitą tvarkė nesilaikydama biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos pinigų principo ir nesivadovaudama nustatyta Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarka.

Taigi Vidaus reikalų ministerija neteisingai tvarkė gautų paskolų apskaitą ir savo bei suvestiniame 2002 metų finansinės atskaitomybės Išlaidų sąmatų vykdymo balanse nepagrįstai nurodė 3 354 tūkst. Lt mažesnius atsiskaitymų sąskaitų likučius. Klaida ištaisyta 2003 metų apskaitoje ir 2003-04-01 finansinėje atskaitomybėje.

Ministerija neužtikrino atitinkamų balanso straipsnių „Paskolų 2002 m. judėjimo apyskaita“, „Pažyma apie debitorinį-kreditorinį išsiskolinimą“ nurodytų duomenų teisingumo.

Audito metu nustatytas atvejis, kai perduodant nebaigtą statybą nebuvo perduota nebaigtos statybos vertė, ir baigus statyti pastatą jo vertė šia suma nebuvo padidinta:

966 tūkst. Lt Turto valdymo ir ūkio departamente prie VRM sumažinta ilgalaikio turto vertė. *Auditorių nuomone, šis pažeidimas nuolat kartojasi, todėl būtina į jį atkreipti dėmesį.*

Policijos departamentas prie VRM

Valstybiniai auditoriai konstatavo, kad Policijos departamentas ir jam pavaldžios organizacijos, inventorizuodamos ir apskaitydamos turtą bei išlaidas, sudarydamos finansines atskaitomybes, pažeidinėjo įstatymus ir kitus teisės aktus.

Nevykdydamos Biudžetinių įstaigų įstatymo, Policijos departamentui pavaldžios įstaigos pagal atskirus išlaidų straipsnius gautų ir metų pabaigoje nepanaudotų 1 074 tūkst. Lt asignavimų dalį, nustatyta tvarka nepatikslinusios išlaidų sąmatų, panaudojo kitoms išlaidoms dengti.

Kauno m. VPK Apsaugos skyrius, pateikdamas Policijos departamentui 2002 m. išlaidų sąmatų vykdymo balansą, neteisingai nurodė atsiskaitymų už socialinio draudimo įmokas atskaitinio laikotarpio pabaigos likutį.

Širvintų rajono policijos komisariatas nuo 1993 metų nebuvo tvarkoma sintetinė ir analitinė apskaita. 2002 metų gruodžio mėnesį sutvarkius 2002 m. apskaitą ir atlikus patikrinimą, nustatytas 9 972,72 Lt grynujų pinigų trūkumas kasoje ir 21 144,3 Lt neteisėtas pinigų nurašymas. Dėl nustatytos rizikos visose buhalterinės apskaitos srityse, finansinės atskaitomybės metų pradžios likučiai yra nepatikimi.

Kauno rajono policijos komisariatas pateikė Policijos departamentui Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitą, kurioje darbo užmokesčio kasinės išlaidos įrašytos 51 tūkst. Lt didesnės negu apskaitos registre, įnašų socialiniam draudimui kasinės išlaidos 0,9 tūkst. Lt bei kitų išlaidų kasinės išlaidos 50,5 tūkst. Lt mažesnės negu apskaitos registruose.

Jonavos rajono policijos komisariatas pateikė Policijos departamentui Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitą, kurioje darbo užmokesčio faktinės išlaidos įrašytos 302 tūkst. Lt ir įnašų socialiniam draudimui – 44 tūkst. Lt mažesnės negu apskaitos registruose.

Anykščių rajono policijos komisariatas neteisingai apskaitytas turtas ir 2002 metų finansinėje atskaitomybėje eksploatuojamo ilgalaikio turto vertė padidinta 34 tūkst. Lt.

Įvertinęs nustatytus teisės aktų pažeidimus, valstybės kontrolieriaus pavaduotojas priėmė sprendimą ir įpareigojo policijos generalinį komisarą patraukti kaltus asmenis tarnybinę atsakomybėn. Be to, Policijos departamente ir jam pavaldžiose organizacijose pasiūlyta sugriežtinti vidaus kontrolę ir tobulinti jos procedūras.

PROGRAMOS „VIEŠOJO SAUGUMO IR VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO POLITIKOS FORMAVIMAS, ĮGYVENDINIMO KOORDINAVIMAS IR KONTROLĖ“ VERTINIMAS (veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Vidaus reikalų ministerija	11268	11109.8	-158	-1

Programos „Viešojo saugumo ir viešojo administravimo politikos formavimas, įgyvendinimo koordinavimas ir kontrolė“ (toliau – Programa) tikslas – organizuoti vidaus reikalų sistemos misijos asmens ir visuomenės saugumo stiprinimo, valstybės tarnybos reformos vykdymo bei valstybės administravimo tobulinimo srityse įgyvendinimą. Programa skirta užtikrinti efektyvesnį viešojo administravimo sistemos funkcionavimą, atsižvelgiant į Europos Sąjungos reikalavimus.

Valstybės kontrolės audito tikslas buvo įvertinti minėtą Programą bei joje numatytą uždavinių ir priemonių vykdymą ekonomiškumo požiūriu, rezultatų pasiekimą.

Programos valstybinio audito pagrindinės išvados:

1. 2002 metais Vidaus reikalų ministerijoje (toliau – Ministerija) nebuvo realizuoti Vyriausybės 2001-04-05 nutarimu Nr. 379 patvirtintos Valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymo kontrolės ir vertinimo tvarkos reikalavimai užtikrinti programos vykdymo kontrolę. Ministro 2001-12-28 įsakymas Nr. 683 „Dėl strateginio veiklos planavimo organizavimo ir tobulinimo vidaus reikalų sistemoje“ nebuvo įgyvendintas.

3. Programa 2002 metais įgyvendinta neviseiškai, nes dalis priemonių liko neįvykdytos. Kai kurių priemonių įvykdymo terminai nukelti į 2003 metus. Ne visi pasirinkti ir patvirtinti Programos uždavinių įvykdymo vertinimo kriterijai suteikia objektyvios informacijos apie ministerijos administracijos veiklą. Vertinimo kriterijai nesuteikia galimybės įvertinti programos uždavinių vykdymą efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriais.

Ministerija nepakankamą dėmesį skyrė programos priemonių planavimui.

4. Neadekvatus asignavimų paskirstymas pagal programos uždavinius ir priemones vykdytojų išlaikymui ir bendrosioms išlaidoms neleido atlikti objektyvių programos ir jos sudėtinųjų dalių vertinimų efektyvumo, rezultatyvumo požiūriais.

5. Dalis Programai vykdyti skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudoti neekonomiškai, kai kurios išlaidos nebuvo susijusios su programos uždaviniais ir priemonėmis.

6. Vykdamas ministerijos 2002-01-25 su VĮ „Vilniaus kultūros, pramogų ir sporto rūmai“ sudarytą Sporto komplekso nuomos sutartį padaryta 40,2 tūkst. Lt išlaidų, kurios buvo skirtos ne administracijos išlaikymui ir nėra susijusios su programos uždaviniais ir priemonėmis.

7. Naudodama civilinės valstybės valdymo institucijos programai vykdyti skirtus asignavimus, ministerija į Kadro rezervą įrašytiems administracijos darbuotojams mokėjo statutiniams valstybės tarnautojams priklausančius priedus už stažą (išmokėta 67,3 tūkst. Lt), laipsnius ir už kvalifikacines kategorijas.

8. Vidaus reikalų ministerijos vadovybės ir administracijos aptarnavimui tarnybiniais lengvaisiais automobiliais buvo panaudota 673,1 tūkst. Lt biudžeto lėšų, kurios buvo planuotos ir skirtos programai „Vidaus reikalų ministerijos infrastruktūros plėtra ir bendrųjų funkcijų vykdymas“ (Policijos įstaigos). Ministerijos administracija tarnybinius lengvuosius automobilius naudojo ne tik tarnybiniams uždaviniams ar funkcijoms vykdyti.

Atlikus valstybinį auditą pateiktos rekomendacijos Vyriausybei.

13. ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA IR JOS VALDYMO SRITIS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	Proc. 2001
Nacionalinė žemės tarnyba prie ŽŪM		36038	26390.1	-9648	-27*	-64
Žemės ūkio ministerija	Teigiama	439427	439191.3	-236	0	-14
LR žemės ūkio rūmai		1765	1758	-7	0	-1
Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba prie ŽŪM		2937	3143.2	206	7**	0
Žemės ir maisto ūkio integracijos į ES departamentas prie ŽŪM		1230	1219.5	-11	-1	0
Žuvininkystės departamentas prie ŽŪM		911	911	0	0	0
Valstybinė gyvulių veislininkystės priežiūros tarnyba prie ŽŪM		1403	1403	0	0	0
Nacionalinė mokėjimo agentūra prie ŽŪM	Sąlyginė	5478	4904	-574	-10 ***	0
Iš viso:		489189	478920.1	-10269	-2	-18
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Nacionalinė žemės tarnyba negavo ir nesumokėjo į valstybės biudžetą 6 mln. Lt administruojamų pajamų, todėl nebuvo perduoti asignavimai specialiajai žemės reformos vykdymo programai finansuoti.

** Valstybinė sėklų ir grūdų tarnyba turėjo 295,7 tūkst. Lt 2001 metais nepanaudotų pajamų už teikiamas paslaugas, kurias teisiškai pagrįstai panaudojo 2002 metais, viršydama Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

*** Nacionalinė mokėjimo agentūra nepateikė valstybės išdo departamentui paraiškų dėl asignavimų skyrimo ir nepanaudojo nepaprastosioms išlaidoms patvirtintų asignavimų.

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra)

Agentūroje taikomos kontrolės procedūros kai kuriais atvejais neužtikrina teisėto valstybės biudžeto lėšų naudojimo bei teisingos, išsamios ir tikslios finansinės atskaitomybės sudarymo. Agentūra 47,9 tūkst. Lt panaudojo be nustatyta tvarka patvirtintos (patikslintos) išlaidų sąmatos. Agentūra, administruodama Specialiosios kaimo rėmimo programos tiesiogines išmokas, tas pačias ūkininkų paraiškas 44,6 tūkst. Lt apmokėjo du kartus. Tačiau permokėta suma 2002 m. pavedimų lėšų debitorių ir kreditorių apskaitos registruose nebuvo apskaityta, todėl Žemės ūkio ministerijai pateiktoje Specialiosios kaimo rėmimo programos pavedimų lėšų atskaitoje nurodytos 44,6 tūkst. Lt faktinės išlaidos, kurios per 2002 m. finansinius metus nebuvo padarytos. Finansinėje atskaitomybėje pateiktos didesnės nei padarytos faktinės išlaidos turėjo įtakos Žemės ūkio ministerijos 2002 m. Specialiosios kaimo rėmimo programos suvestinės finansinės atskaitomybės tikslumui. Agentūros Išlaidų sąmatų vykdymo balanse nenurodytas kreditorinis bei atitinkamai debitorinis permokėtų sumų išskolinimas Žemės ūkio ministerijai. Nesilaikant finansų ministro įsakymu patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos, kurioje nurodyta, kad biudžetinės įstaigos biudžeto ir kitų lėšų išlaidų sąmatų vykdymo apskaitą tvarko sudarydamos bendrą balansą, Agentūros Išlaidų sąmatų vykdymo balanse nenurodytas

pavedimų lėšų sąskaitos 1 043 tūkst. Lt likutis ir atitinkamai kreditorinis išskolinimas nacionalinės paramos gavėjams.

PROGRAMOS „KAIMO RĖMIMAS“ VERTINIMAS (veiklos auditas)

Audituota įstaiga/ audituotos programos rezultatai	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Skirtumas	
	planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc.
Žemės ūkio ministerija	282945	303655.7	20711	7

Kaimo rėmimo programos (toliau – Programa) tikslas – plėtoti žemės ūkio produktų rinką, kurti konkurencingą ir efektyvų ūkį, gerinti žemės ūkio produkcijos kokybę.

Valstybinio audito metu pagrindinis dėmesys buvo skiriamas grūdų rinkos reguliavimo priemonei – intervenciniams pirkimams ir kitoms su grūdų ūkiu susijusioms priemonėms, finansuotoms iš Programos lėšų. Klausimas pasirinktas nagrinėti atsižvelgiant į Seimo Kaimo reikalų komiteto sprendimus, publikacijas spaudoje, nes pastaraisiais metais viena iš opiausių problemų yra žemdirbių išaugintų grūdų supirkimas.

Pateikiamos pagrindinės išvados dėl Programos vykdymo:

1. Programos priemonėms vertinti naudojami kriterijai yra kiekybinio pobūdžio, tačiau nenaudojami kokybiniai vertinimo kriterijai. Žemės ūkio ministerijos Strateginiame veiklos plane numatytos Kaimo rėmimo programos vertinimo kriterijų sistemos nepakanka, norint įvertinti Programos tikslo pasiekimą.

2. Šiuo metu Lietuvoje taikoma intervencinė sistema nuo Europos Sąjungos skiriasi pagrindiniais sistemos elementais, t. y.: superkamos produkcijos kaina, intervencinio pirkimo laikotarpiu, superkamų kultūrų ir minimaliu superkamos produkcijos kiekiu, atsiskaitymo už supirktą produkciją tvarka.

3. 2002 metais buvo atsakyta nustatyto konkretaus intervenciniu būdu superkamų grūdų kiekio, prognozuojant, kad perteklinių grūdų pasiūla bus nedidelė, tačiau pasiūla daugiau kaip 3,8 karto viršijo paklausą. Todėl intervenciniams nuostoliams dengti 2003 metų Programoje skirta 34 mln. Lt asignavimų arba 2 kartus daugiau nei 2002 metais. 2002 metų derliaus II klasės kviečių intervencinė kaina vidutiniškai 34 Lt didesnė nei vidutinė rinkos kaina, todėl tai sąlygojo didesnę pasiūlą.

4. 2002 metų derliaus I ir II klasės kviečiai ir I klasės rugiai buvo superkami intervencinėmis kainomis, aukštesnėmis už vidutines rinkos kainas. Supirkti kviečiai sudarė 72 proc. visų intervenciniu būdu supirktų grūdų. Prognozuojama, kad parduodant šios rūšies grūdus 2003 metais vien dėl kainų skirtumo bus patirta daugiau kaip 10 mln. Lt nuostolių.

**IŠ EUROPOS BENDRIJOS SKIRTOS PARAMOS LIETUVOS ŽUVININKYSTEI,
KLAIPĖDOS ŽVEJŲ UOSTO INFRASTRUKTŪRAI PANAUDOTŲ LĖŠŲ
VERTINIMAS (Veiklos audito 2003-01-27 ataskaita)**

Atlikę iš Europos Bendrijos skirtos paramos Lietuvos žuvininkystei, Klaipėdos žvejų uosto infrastruktūrai panaudotų lėšų vertinimą Žemės ūkio ministerijoje (toliau – Ministerija), pateikėme svarbiausias audito išvadas:

1. Ministerija neužtikrino efektyvaus Europos Bendrijos finansinės paramos Lietuvos žuvininkystei, gaunamos pagal sutartį su Europos Bendrija, lėšų naudojimo, kaip

numatyta Vyriausybės patvirtintuose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatuose.

2. Dėl nepakankamo Europos Bendrijos finansinės paramos Lietuvos žuvininkystei lėšų naudojimo teisinio reglamentavimo Žemės ūkio ministerija neteikia Vyriausybei ir Finansų ministerijai informacijos apie valstybės vardu gaunamą finansinę paramą bei jos panaudojimą.

3. Žemės ūkio ministro patvirtintos Žuvininkystei remti skirtų lėšų skirstymo komisijos 2000-09-15 nutarimas skirti Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacijai 3 500 tūkst. Lt, kuriam pritarė Žemės ūkio ministerijos kolegija, priimtas pažeidžiant:

3.1. žemės ūkio ministro 1999-08-06 įsakymu Nr. 332 patvirtintos Finansinės paramos Lietuvos žuvininkystei, gaunamos pagal sutartį su Europos Bendrija, naudojimo tvarkos 4.5 ir 6 punktų reikalavimus: komisijos nutarimas priimtas be patvirtintos valstybinės programos ar projekto; lėšas nutarta skirti objektų, kurie neįtraukti į valstybinės reikšmės objektų sąrašą, statybai ir priemonių įsigijimui finansuoti;

3.2. statybos ir urbanistikos ministro 1998-01-19 įsakymo Nr. 7 1.1 punktą (statybos ir urbanistikos ministro 1999-09-29 įsakymo Nr. 303 redakcija): komisija, skirdama paramos lėšas, neturėjo ekonominio skiriamų lėšų poreikio pagrindimo.

4. Išvadų 3 punkte nurodytų teisės aktų pažeidimų pasekmės: vadovaujantis minėtos komisijos 2000-09-15 nutarimu Žemės ūkio ministerija su Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacija 2000-09-27 sudarė Tikslinės paramos skyrimo sutartis Nr. 201 ir Nr. 202, pagal kurias Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacijai iš Europos Bendrijos finansinės paramos Lietuvos žuvininkystei lėšų ministerija įsipareigojo pervesti atitinkamai 1 000 tūkst. Lt ir 2 500 tūkst. Lt, faktiškai pervedė atitinkamai 800 000 Lt ir 2 500 000 Lt.

5. Žuvininkystės departamento direktorius nevykdė žemės ūkio ministro 1999-10-11 įsakymo Nr. 385 „Dėl ministerijos sutarčių (išskyrus tarptautines ir slaptas) sudarymo bei jų vykdymo kontrolės“ 1.6 punkto reikalavimų: dėl nepakankamos sutarčių vykdymo kontrolės 2000-09-27 Tikslinės paramos skyrimo sutartys Nr. 201 ir Nr. 202 2001-12-31 pasibaigus sutarčių įvykdymo laikui ir iki šiol jų neįvykdžius, sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminas neprateštas; sutartyse numatytos 5 procentų dydžio baudos (tai sudarytų 165 tūkst. Lt) už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą iš Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacijos neišieškotos; neišspręstas sutarčių nutraukimo tikslingumo klausimas.

6. Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacija, organizuodama ir vykdydama pirkimus už valstybės vardu gautos paramos lėšas, skirtas jai 2000-09-27 Tikslinės paramos skyrimo sutartimis Nr. 201 ir Nr. 202, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymo 7 straipsnio 8 dalį; 19 straipsnio 2, 6, 7, 8 punktus; 21; 34 straipsnio 5 ir 6 dalis ir nevykdė statybos ir urbanistikos ministro įsakymo Nr. 7 1 punkto reikalavimų.

7. Vakarų Lietuvos žvejų ir žuvies perdirbėjų konfederacija, sudarydama 2001-04-29 kontraktą C-996-2, pažeidė tuo metu galiojusią statybos ir urbanistikos ministro 1997-12-05 įsakymu Nr. 266 patvirtintų Statybos rangos sutarties nuostatų 5 dalies reikalavimus ir Vyriausybės 1997-09-08 nutarimo Nr. 956 „Dėl statybos rangos sutarčių sudarymo ir vykdymo“ 1.3 punktą, t. y. sudarydama kontraktą, ji neturėjo sklypo bei leidimo vykdyti statybos darbus ir kontrakte nenurodė statybos darbų, kuriuos reikia atlikti, kokybės, sudėties, apimties bei kainos.

14. AUKŠTOSIOS MOKYKLOS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002*	proc. 2001
Vilniaus universitetas	Sąlyginė	90694.7	93934.5	3240	4	12
Vytauto Didžiojo universitetas	Teigiama	24083	29454.5	5372	22	14
Kauno technologijos universitetas	Teigiama	82953	90672.5	7720	9	3
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Sąlyginė	48725	54262.3	5537	11	0
Klaipėdos universitetas	Teigiama	24158	28254	4096	17	7
Lietuvos žemės ūkio universitetas	Teigiama	24139	26312.6	2174	9	3
Lietuvos veterinarijos akademija		8131	8108	-23	0	-13
Lietuvos teisės universitetas		24937	35425.7	10489	42	5
Kauno medicinos universitetas	Teigiama	42863	44105.9	1243	3	-2
Vilniaus dailės akademija	Teigiama	13690	14030.2	340	2	-1
Vilniaus pedagoginis universitetas		26842	32817.6	5976	22	-5
Lietuvos kūno kultūros universitetas		8149	9316.7	1168	14	0
Šiaulių universitetas	Sąlyginė	20003	27472.3	7469	37	5
Lietuvos muzikos akademija	Teigiama	11787	11811.8	25	0	0
Iš viso:		451155	505978.6	54824	12	
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

* Aukštojo mokslo įstaigos panaudojo daugiau asignavimų nei patvirtinta dėl to, kad 2001 metais turėjo nepanaudotų pajamų, gautų už teikiamas paslaugas ir 2002 metais jas naudojo viršydamos Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

SALYGINIŲ nuomonių dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Vilniaus universiteto Išlaidų sąmatų vykdymo balanse finansinio turto vertė neteisingai sumažinta, nes į apskaitą neįtraukti dalininko įnašai viešųjų įstaigų įstatiniam kapitalui suformuoti.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Išlaidų sąmatų vykdymo balanse dėl nenurašyto iš apskaitos privatizuoto ilgalaikio turto neteisingai padidinta 544,6 tūkst. Lt ilgalaikio turto ir fondo vertė.

Šiaulių universiteto Išlaidų sąmatų vykdymo balanso metų pradžios likučiuose nenurodytas 486 tūkst. Lt finansinis turtas, o įrašytas didesnis išlaidų iš biudžeto likutis. Atitinkamai pažymoje apie 2002 m. išlaidų sąmatų vykdymo balanso likučius ta pačia suma metų pradžioje įrašytas didesnis išlaidų iš biudžeto likutis. Išlaidų sąmatų vykdymo balanse ilgalaikio turto likutis metų pradžioje neteisingai nurodytas 362 tūkst. Lt didesnis, tame tarpe 133 tūkst. Lt neteisingai priskirtas ilgalaikiam turtui trumpalaikis turtas ir 229 tūkst. Lt dėl neteisingai apskaitytos pastato vertės, neatsižvelgus į tai, kad dalis šio pastato priklausė nuosavybės teise asmenims, privatizavusiems butus. Neteisingai (padidintas) įrašytas materialiojo turto nusidėvėjimas, ilgalaikio turto fondas, trumpalaikis turtas ir jo fondas.

Išlaidų sąmatų vykdymo balanse neteisingai nurodyti atsargų likučiai metų pradžioje.

15. APSKRIČIŲ VIRŠININKŲ ADMINISTRACIJOS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymams	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Alytaus	Teigiama	20704	20579.9	-124	-1	-1
Kauno	Sąlyginė	51552.7	51338.3	-214	0	-1
Klaipėdos	Teigiama	37990	38058.2	68	0	-3
Marijampolės	Teigiama	22605	22564.5	-41	0	-1
Panevėžio	Teigiama	31105	30744.5	-361	-1	0
Šiaulių	Teigiama	39313	39377.9	65	0	0
Tauragės	Teigiama	12476	12327.9	-148	-1	-2
Telšių	Teigiama	19102.7	19052.5	-50	0	-1
Utenos	Teigiama	27412	27364	-48	0	0
Vilniaus	Teigiama	63328.4	63227.3	-101	0	-1
Iš viso:		325589	324635	-954	0	-1
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys :

Kauno apskrities viršininko administracijai pavaldi įstaiga Kauno apskrities pedagoginis muziejus 500 tūkst. Lt nepaprastųjų išlaidų, skirtų rekonstrukcijai pagal „Vaikų ir jaunimo ugdymas“ programą, neapskaitė ilgalaikio turto ir ilgalaikio turto fondo sąskaitose, o priskyrė kitoms išlaidoms. Dėl šios priežasties Kauno apskrities viršininko administracijos suvestinio ir Kauno apskrities pedagoginio muziejaus finansinėje atskaitomybėje 500 tūkst. Lt sumažinta ilgalaikio turto vertė.

16. TEISĖSAUGOS INSTITUCIJOS

Audituotos įstaigos	Audito išvados tipas	Bendra asignavimų suma tūkst. Lt		Plano vykdymas (+viršijimas, - neįvykdymas)		
		planas	įvykdymas	tūkst. Lt	proc. 2002	proc. 2001
Lietuvos Aukščiausiasis Teismas		9525	9546.4	21	0	
LR generalinė prokuratūra	Teigiama	66161	66084	-77	0	
Nacionalinė teismų administracija		1701	1688.2	-13	-1	
Teismai	Žr. toliau	99506	99226.2	-280	0	
Iš viso:		176893	176544.8	-348	0	
<i>Valstybės biudžetas iš viso:</i>		<i>10060331</i>	<i>10011700,3</i>	<i>-48630,7</i>	<i>-0,5</i>	<i>-6</i>

TEIGIAMOS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės :

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, Vilniaus, Klaipėdos, Panevėžio apygardų teismų, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio miestų teismų, Palangos, Kretingos, Skuodo, Šilutės, Šilalės, Tauragės, Vilniaus, Anykščių, Utenos,

Molėtų, Ukmergės, Mažeikių, Telšių, Pasvalio rajonų teismų, Klaipėdos apygardos administracinio teismo, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros.

NEIGIAMOS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys :

Joniškio rajono apylinkės teismo 2003-01-11 d. finansinė atskaitomybė parengta nesivadovaujant įstatymais ir kitais teisės aktais. Nustatytos esminės klaidos, kurios daro įtaką finansinei atskaitomybei, todėl mūsų nuomonė apie ją yra neigiama.

Nekilnojamojo turto registrų centro 2002-11-05 duomenimis, Joniškio rajono apylinkės teismas patikėjimo teise valdo 545 tūkst. Lt vertės valstybei nuosavybės teise priklausančio 1/3 administracinio pastato ir garažų dalį. Pažeisdamas Buhalterinės apskaitos įstatymo bei Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos reikalavimus, teismas šio turto neapskaitė 2002 metų finansinėje apskaitoje ir atskaitomybėje.

Finansinės atskaitomybės Išlaidų sąmatos vykdymo balanse padaryta 4 tūkst. Lt aritmetinė klaida. Balanse neteisingai įrašytas 24 tūkst. Lt trumpalaikio turto fondas ir 3,9 tūkst. Lt atsiskaitymai už pavedimų lėšas.

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys :

Šiaulių apygardos teismas

Pažeidžiant nustatytą tvarką materialinio turto inventorizacijos metu faktiniai likučiai nebuvo sutikrinti su apskaitos duomenimis ir 13,5 tūkst. Lt ilgalaikio turto perteklius neįregistruotas į apskaitos registrus. Dėl to 2002 metų finansinėje atskaitomybėje sumažinta ilgalaikio turto vertė. Išlaidų sąmatų vykdymo balanse Ilgalaikio turto ataskaitinio laikotarpio pabaigos likutis turėjo būti 795 tūkst. Lt (balanse 782 tūkst. Lt).

Teismas 2002 metais Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apskaitoje neteisingai nurodė 82 tūkst. Lt faktines išlaidas pagal atskirus ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Šiaulių rajono apylinkės teismas

Išlaidų sąmatų vykdymo 2002 metų balanse ir pažymoje apie debitorinį ir kreditorinį 2002-01-01 išskolinimą nebuvo įrašytas 10 tūkst. Lt debitorinis išskolinimas, taip pat šia suma sumažintas finansavimo iš biudžeto likutis. Neteisingi duomenys pažymoje apie iš biudžeto gaunamų lėšų sumų judėjimą. Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apskaitoje padidintos faktinės išlaidos. Teismas 2002 metais neištaisė neteisingai įrašytų 2002-01-01 balanso duomenų ir neteisingai sudarė 2002 m. metinę finansinę atskaitomybę.

Rokiškio rajono apylinkės teismas

Teismas 2002 metų biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apskaitoje faktinėse išlaidose įrašė 10 tūkst. Lt išlaidų, padarytų vykdant 2001 m. išlaidų sąmatą. Be to, buhalterinėje apskaitoje neapskaitė ir metinėje finansinėje atskaitomybėje neįrašė 2002 m. gruodžio mėn. padarytų 8 tūkst. Lt faktinių išlaidų. Teismo buhalterinėje apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje neįrašytas 8 tūkst. Lt kreditorinis išskolinimas.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto judėjimo 2002 m. apskaitos duomenys neatitinka Didžiosios knygos duomenų. Ilgalaikio materialiojo turto vertė pagal apskaitos duomenis didesnė, o ilgalaikio nematerialiojo turto – 3,4 tūkst. Lt mažesnė. Neteisingai priskirtas priskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimas pagal subsąskaitas, todėl neteisingai nurodytos atskirų turto grupių 2002 metų likutinės vertės metų pabaigoje.

Taisymai apskaitos registruose daryti pažeidžiant Buhalterinės apskaitos įstatymo nustatytą klaidų taisymo tvarką.

Pakruojo rajono apylinkės teismas

Teismas, nesivadovaudamas Biudžeto sandaros įstatymu ir Vyriausybės nutarimu patvirtinta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarka, asignavimus naudojimo ne pagal paskirtį, atitinkama tvarka nepatikslinges išlaidų sąmatos, ir įsigijo kompiuterinės technikos už 2 tūkst. Lt.

Nesivadovaudamas finansų ministro įsakymu patvirtinta Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, teismas ilgalaikio turto įsigijimo išlaidas – 1,7 tūkst. Lt, vandentiekio ir kanalizacijos paslaugų išlaidas – 1 tūkst. Lt nepagrįstai priskyrė kitoms išlaidoms, kitų prekių įsigijimo išlaidas – 0,9 tūkst. Lt – komandiruočių išlaidoms. Dėl šios priežasties biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos duomenys neteisingi. Nematerialiam turtui 2002 m. nebuvo priskaičiuotas ir finansinėje atskaitomybėje neįrašytas nusidėvėjimas.

Finansinės atskaitomybės audito metu nustatyta, kad kai kurie išlaidų sąmatų vykdymo balanso likučiai 2002 m. sausio 1 d. ir 2003 m. sausio 1 d. netikri ir neteisingi.

Kelmės rajono apylinkės teismas

Metinės finansinės atskaitomybės Biudžeto išlaidų sąmatų įvykdymo apyskaitoje neteisingai nurodytos faktinės išlaidos.

Biržų rajono apylinkės teismas

Teismas neteisingai sudarė biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitą.

Nesivadovaudamas Vyriausybės nutarimu patvirtinta Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarka, teismas, nepatikslinges išlaidų sąmatos, darbo užmokesčio ir įnašų socialiniam draudimui ekonomiją panaudojo kitoms išlaidoms apmokėti.

Klaipėdos rajono apylinkės teismas

Teismas, nepatikslinges išlaidų sąmatos, paprastųjų išlaidų ekonomiją naudojo ilgalaikiam turtui įsigyti.

Teisėjų darbo užmokesčio teisinis reguliavimas

Teisėjų darbo užmokestis nėra sureguliuotas įstatymu, nors tai numatyta Teismų įstatymo 96 straipsnyje. Valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo nuostatos ta apimtimi, kuria nustatytas teisėjų darbo užmokesčio mažinimas, Konstitucinio teismo 2001-07-12 nutarimu pripažintos prieštaraujančiomis Konstitucijai ir negali būti taikomos. Todėl teisėjų darbo užmokestis ir toliau skaičiuojamas vadovaujantis Vyriausybės nutarimais (1997-06-24 Nr. 666, 1997-06-30 Nr. 689 bei 1999-12-28 Nr. 1494), reglamentuojančiais teismų teisėjų tarnybinio atlyginimo koeficientą, tarnybinio atlyginimo priedą už ištarnautą laiką ir nustatyto tarnybinio atlyginimo (koeficiento) padidinimą 1,75 karto.

Valstybės kontrolės rekomendacija

Įvertinę Konstitucinio Teismo 2001-07-12 nutarimo nuostatas ir teisėjų darbo užmokesčio teisinio reguliavimo problemas, siūlome inicijuoti teisėjų darbo apmokėjimo sureguliuvimą įstatymu.

17. KITI ASIGNAVIMŲ VALDYTOJAI

TEIGIAMOS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės :

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Prezidentūros kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos, Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriato, Nacionalinės sveikatos tarybos, Statistikos departamento prie Vyriausybės, Mokestinių ginčių komisijos prie Vyriausybės, Europos teisės departamento prie Vyriausybės, Vyriausybinių ryšių centro prie Valstybės saugumo departamento, Lietuvos nacionalinio muziejaus, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos.

SALYGINĖS nuomonės dėl finansinės atskaitomybės priežastys:

Valstybės saugumo departamento apskaitoje neteisingai apskaitytas ir 2002 metų finansinėje atskaitomybėje įrašytas įstaigos naudojamas ilgalaikis ir trumpalaikis turtas.

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Vyriausybės 601 tūkst. Lt kasines ir faktines ilgalaikio nematerialiojo turto įsigijimo išlaidas nurodė Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos Paprastosiose išlaidose, nors jos turėjo būti apskaitytos Nepaprastosiose išlaidose.

Lietuvos gyvulininkystės institutas (toliau – Institutas) 2002 metais teikė mokamas paslaugas, už kurias gavo 18 tūkst. Lt pajamų. Pažeisdamas Vyriausybės nutarimu patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos reikalavimus, Institutas gautą 2002 metais pajamų į valstybės biudžetą nesumokėjo. Be to, nevykdydamas Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos reikalavimų, gautas už teikiamas paslaugas lėšas apskaitė ne kaip lėšas, gautas už teikiamas paslaugas, bet neteisingai apskaitė kaip pavedimų lėšas. Metinės finansinės atskaitomybės Išlaidų sąmatų vykdymo balanse ir pažymoje apie iš biudžeto gaunamų lėšų sumų judėjimą minėta pajamų suma neįrašyta.

Instituto darbuotojams be teisinio pagrindo apskaičiuotos ir išmokėtos valstybės biudžeto lėšos.

4 DALIS

VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO ANALIZĖ

Valstybės ataskaitų (valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turta) bei Valstybės kontrolės išvadų dėl šių ataskaitų svarstymo metu Seimo komitetuose kai kurie Seimo nariai išreiškė pageidavimą, kad valstybės ataskaitose būtų pateikta platesnė finansinių duomenų analizė. Atsižvelgdami į tai, teikiame duomenų, į kuriuos, mūsų manymu, reiktų atkreipti dėmesį, vertinimą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS 1998–2002 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO RODIKLIAI

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Rodikliai</i>	<i>1998 m.</i>	<i>1999 m.</i>	<i>2000 m.</i>	<i>2001 m.</i>	<i>2002 m.</i>
1	2	3	4	5	6	7
1	Pajamos (mln. Lt) • palyginta su praėjusiais metais (proc.) • palyginta su 1998 m. (proc.)	<u>6439,6</u>	<u>5904,1</u> -8,3	<u>5781,3</u> -2,1 -10,2	<u>6344,7</u> 9,7 -105	<u>8900,3</u> 40,3 38,2
2	Nepriemoka metų pabaigoje (mln. Lt)	1140,8	1384,6	1575,9	1520,5	1571,0
3	Pripažinta beviltiška ir nurašyta nepriemoka (mln. Lt)	–	60,0	106,1	112,5	139,0
4	Išlaidos (mln. Lt) • palyginta su praėjusiais metais (proc.) • palyginta su 1998 m. (proc.)	<u>7132,2</u>	<u>5942,0</u> -16,7	<u>6534,1</u> 10,0 -8,4	<u>6974,8</u> 6,7 -2,2	10011, 7 43,5 40,4
5	Deficitas (mln. Lt)	683,6	-	752,8	630,1	1111,4
6	Valstybės skola (mln. Lt) • palyginta su praėjusiais metais (proc.) • palyginta su 1998 m. (proc.)	<u>9613,6</u>	<u>12069,4</u> 25,5	<u>12724,7</u> 5,4 32,4	<u>12903,</u> 6 1,4 34,2	<u>13161,</u> 5 2,0 36,9
7	Bendrasis vidaus produktas (BVP) veikusiomis kainomis (mln. Lt) • palyginta su praėjusiais metais (proc.) • palyginta su 1998 m. (proc.)	<u>42990,0</u>	<u>42654,6</u> -0,8	<u>45147,6</u> 5,8 5,0	<u>47967,7</u> 6,2 11,6	<u>50679,0</u> 6,7 17,9
8	Pajamos, palygintos su BVP (proc.)	15,0	13,8	12,8	13,2	17,5
9	Išlaidos, palygintos su BVP (proc.)	16,6	13,9	14,5	14,5	19,8

Pastaba. Rodiklių palyginamoji lentelė sudaryta remiantis Lietuvos Respublikos 1998–2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitų, Finansų ministerijos ir Statistikos departamento prie Vyriausybės duomenimis.

1. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS

2002 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (2001-12-13 Nr. IX-643) (toliau – 2002 metų valstybės biudžeto įstatymas) buvo patvirtinta 8 924,9 mln. Lt pajamų užduotis. 2002 m. valstybės biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 8 900,3 mln. Lt, t. y. nesurinkta 24,6 mln. Lt, arba 0,27 proc. patvirtintų pajamų. 2002 metais gauta 2 555,6 mln. Lt daugiau negu 2001 metais.

Pagrindinės tokio valstybės biudžeto pajamų padidėjimo priežastys yra susijusios su įstatymų pakeitimais:

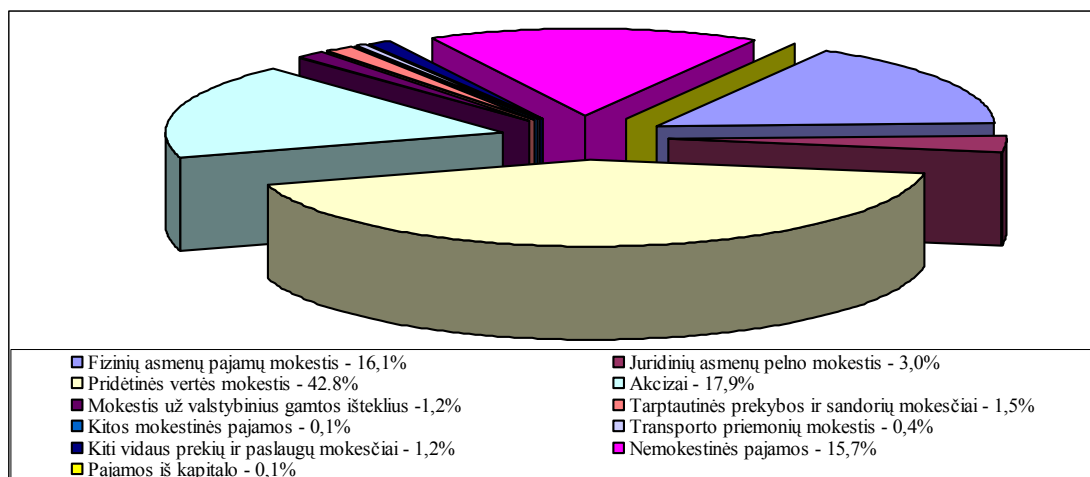
– 2002 metais fizinių asmenų pajamų mokesčio (gyventojų pajamų mokesčio) dalis procentais, nustatytais tvirtinant 2002 metų valstybės biudžetą, pervesta ne savivaldybių biudžetams, o į valstybės biudžetą. Pažymėtina, kad fizinių asmenų pajamų mokestis 1998–2001 metais, pervedus nustatytus 30 procentų apskaičiuotos šio mokesčio sumos į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetą, likusi šio mokesčio suma buvo atiduodama savivaldybių biudžetams tiesiogiai ir per Valstybės išdo atskirą sąskaitą. 2002 metais fizinių asmenų pajamų mokesčio (gyventojų pajamų mokestis) į valstybės biudžetą gauta 1432 mln. Lt, ir tai sudarė 16,1 proc. visų pajamų;

– remiantis Kelių priežiūros ir plėtros programos (toliau–Programa) finansavimo įstatymu (2001-12-21 Nr. IX-682) Programos finansavimo šaltiniai 2002 metais buvo atskaitymai nuo pajamų (Lietuvos automobilių kelių direkcijos administruojamos pajamos), kurių į valstybės biudžetą įplaukė 398 mln. Lt, transporto priemonių mokesčio – 35,8 mln. Lt ir dalis akcizo pajamų, skiriamų Programai finansuoti – 386,5 mln. Lt. Šios 2002 metais į valstybės biudžetą gautos pajamos buvo naudojamos Lietuvos automobilių kelių direkcijai Vyriausybės patvirtintai specialiajai kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti;

– pagal 2002 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitą gauta 110 mln. Lt kitų vidaus prekių ir paslaugų mokesčių, t. y. cukraus mokesčio (2002-01-24 įstatymas Nr. IX-728 įsigaliojo nuo 2002 m. liepos 1 d.) gauta 38,7 mln. Lt ir prekių apyvartos mokesčio (2002-05-21 įstatymas Nr. IX-896 įsigaliojo nuo 2002m. liepos 1 d.) – 71,4 mln. Lt. Pažymėtina, kad mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus suvestinėje apyskaitoje forma Nr. 1–VP, pagal kurios duomenis sudaroma Apyskaitos pajamų dalis, prekių apyvartos mokesčio iš gamintojų ir importuotojų gauta 1,8 mln. Lt. Pagal suvestinės formos 1-VP duomenis akcizai sudarė 1 665,8 mln. Lt, tačiau Apyskaitoje šis mokestis nurodytas 69,6 mln. Lt mažesnis, o prekių apyvartos mokestis atitinkamai didesnis.

Pajamų struktūra ir užduočių įvykdymas

Valstybės biudžeto 2002 metų pajamų struktūra:

Pajamų struktūroje didžiausią dalį, 84,2 proc., sudarė mokesstinės pajamos, nemokestinės pajamos ir pajamos iš kapitalo – 15,8 proc.

Didžiausią (42,8 proc.) dalį sudaro pridėtinės vertės mokestis, tačiau pridėtinės vertės mokesčio dalis bendrose pajamose kasmet mažėja (2000 m. – 59,2 proc., 2001 m. – 55,3 proc.). Taip pat kasmet mažėja ir Pelno (Juridinių asmenų pelno) mokesčio lyginamoji dalis bendrose pajamose. 2000 m. jis sudarė 5,4 proc., 2001 m. – 4,1 proc., o 2002 m. tik 3 proc. bendrų pajamų.

Biudžetinių įstaigų pajamų, gaunamų už teikiamas paslaugas, dalis nuo 3,3 proc. padidėjo iki 4,5 proc., o asignavimų valdytojų administruojamų pajamų dalis – nuo 4,1 proc. iki 5,7 proc. fizinių asmenų pajamų mokestis (gyventojų pajamų mokestis) 2002 metais sudarė 16,1 proc. bendrų valstybės biudžeto pajamų, nors 1998–2001 metais fizinių asmenų pajamų mokestis buvo visiškai perduotas savivaldybių biudžetams.

2002 metais neįvykdytos tokios pajamų užduotys:

negauta mokestinių pajamų:

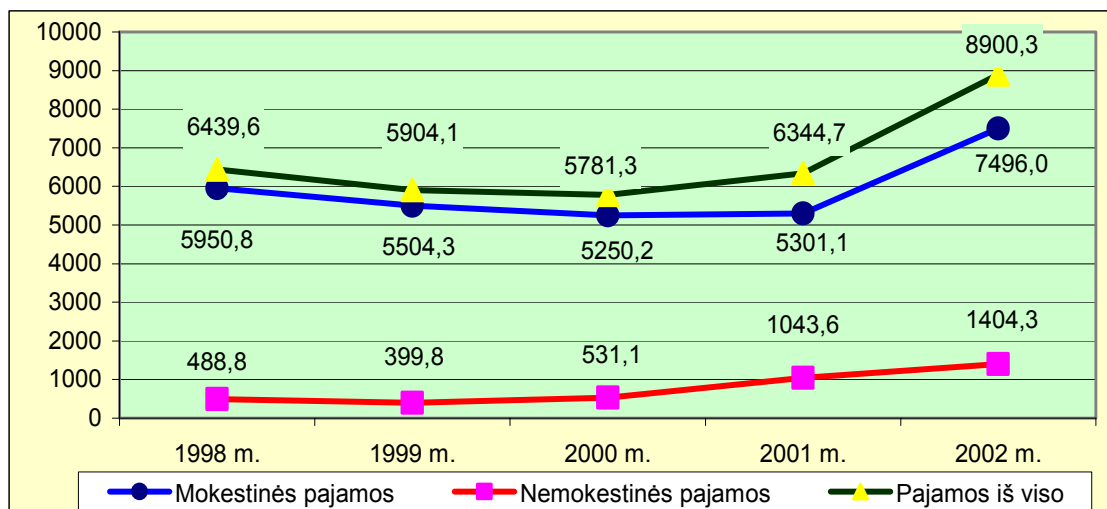
- pelno (juridinių asmenų) mokesčio – 84 074 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 76 proc.);
- pridėtinės vertės mokesčio – 54 309 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 99 proc.);
- loterijų ir azartinių lošimų mokesčio – 22 500 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 10 proc.);
- kitų vidaus prekių ir paslaugų mokesčių – 434 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 92 proc.).

negauta nemokestinių pajamų:

- palūkanų už depozitus – 15 891 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 58 proc.);
- rinkliavų – 13 444 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 82 proc.);
- iš patalpų nuomos – 5 900 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 67 proc.);
- dividendų – 5 782 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 88 proc.);
- palūkanų už valstybės kapitalo naudojimą – 2 683 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 88 proc.);
- iš baudų ir konfiskacijos – 8 572 tūkst. Lt (užduotis įvykdyta 75 proc.).

Mokestinės ir nemokestinės pajamos

2002 m. valstybės biudžete didžiausią pajamų dalį sudarė mokestinės pajamos, kurių gauta 7 496 mln. Lt, ir tai sudarė 84,2 proc. bendrųjų pajamų. Mokestinių pajamų padidėjimas 2002 m., palyginti su 2001 m., sudarė 2 194,9 mln. Lt, arba 41,4 proc., t. y. 1,2 punkto daugiau nei valstybės biudžeto pajamų padidėjimas. Nemokestinių pajamų ir pajamų iš kapitalo 2002 m. gauta 1 404,3 mln. Lt, ir tai sudarė 15,8 proc. bendrųjų pajamų, t. y. palyginti su 2001 m., padidėjo 360,7 mln. Lt, arba 34,6 proc.

Didžiausią įtaką padidėjusioms mokestinėms pajamoms 2002 metais turėjo gyventojų pajamų (fizinių asmenų pajamų mokestis) mokesčio dalies 1432 mln. Lt įskaitymas į valstybės biudžeto pajamas ir nauji mokesčiai, t. y. 35,8 mln. Lt transporto priemonių mokestis ir 110,1 mln. Lt vidaus prekių ir paslaugų mokesčiai. Nemokestinėms pajamoms didžiausią įtaką turėjo padidėjusios 2002 metais biudžetinių įstaigų lėšos, gautos už teikiamas paslaugas, ir administruojamų pajamų įmokos į valstybės biudžetą. 2001 metais į valstybės biudžetą įskaityta šių pajamų 470,6 mln. Lt, o 2002 metais – 911,7 mln. Lt.

Mokestinė nepriemoka

Bendra mokestinė nepriemoka 2003-01-01 buvo 2 207 mln. Lt, arba 467 mln. Lt mažesnė nei 2002-01-01 (2002-01-01 – 2674 mln. Lt). Didžiausią bendros mokestinės nepriemokos dalį – 1 571 mln. Lt – sudarė nepriemoka valstybės biudžetui. Mokestinė nepriemoka nuo 1996 metų iki 2001 metų kasmet didėjo ir tik 2002-01-01 buvo 55 mln. Lt mažesnė nei 2001-01-01. Mokestinė nepriemoka valstybės biudžetui 2002 metų pabaigoje sudarė:

- 17,6 proc. 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu patvirtintų pajamų;
- 20,6 proc. 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu patvirtintų mokesčių pajamų;
- 15,6 proc. 2002 metų valstybės biudžeto įstatymu patvirtintų asignavimų.

Per 2002 metus išieškojus 664 mln. Lt, Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojama mokestinė nepriemoka valstybės, savivaldybių biudžetams ir pinigų fondams sumažėjo 496 mln. Lt, iki 2 259 mln. Lt (skolingas kas dešimtas Lietuvos gyventojas (iš viso – 365 tūkst.) ir beveik kas antras trečias įregistruotas juridinis asmuo (iš viso – 65 685)). Bet ji būtų didesnė, jei ne 2002 metais panaikinti 139 mln. Lt delspinigių, jei ne AB Turto bankui perduota 322 mln. Lt mokestinė nepriemoka bei beviltiška pripažinta, bet nenurašyta 66 mln. Lt mokestinė nepriemoka.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Valstybinės mokesčių inspekcijos prie FM skaičiavimais, realiai išieškotina mokestinė nepriemoka 2003-01-01 sudaro 75 mln. Lt (tik apie 3 % bendros mokestinės nepriemokos).

Daugiau apie nepriemoką žiūrėti šios Išvados priedo [2 dalies 4 skyriuje](#).

Mokesčių permoka (grąžintini mokesčiai)

Biudžeto vykdymui įtakos turi ne tik mokestinė nepriemoka, bet ir mokesčių permokos.

Mokesčio permoka pagal Mokesčių administravimo įstatymą (1995-06-28 Nr. I-974) yra mokesčio mokėtojo arba mokesčių išskaičiuojančio asmens Mokesčio įstatymo nustatyta tvarka sumokėta per didelę mokesčio suma. Taip pat mokesčio permoka laikoma per didelę mokesčio suma, kurią tikrinimo metu nustato mokesčio administratorius. Mokesčio skirtumas yra mokesčio mokėtojui grąžintina (įskaitytina) iš biudžeto suma, kuri gali susidaryti Mokesčio įstatymo nustatyta tvarka pildant mokesčio deklaraciją.

Mokesčio permoka (skirtumas) mokesčio mokėtojams grąžinama (įskaitomi kitiems mokėtiniams mokesčiams ir muitams dengti) Mokesčių administravimo įstatymo bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad didėjant valstybės biudžeto mokesčių pajamų surinkimui, kartu didėja ir mokesčių permoka, tenkanti valstybės biudžetui.

IŠVADOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS
BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS PRIEDAS

Ta pati mokesčių permokos (grąžintinių mokesčių) didėjimo tendencija išlieka ir 2003 metais. Auga PVM permokos (skirtumo) suma, kuri 2003 m. kovo 1 d. buvo pasiekusi 880 054 tūkst. Lt (padidėjo 75, 3 mln. Lt), 2003 m. liepos 1 dieną buvo 860 785 tūkst. Lt.

PVM surinkimas 2003 m. I pusmetį, palyginti su 2002 m. I pusmečiu, išaugo 23,4 mln. Lt, PVM permoka 2003-07-01, palyginti su 2002-12-31, išaugo 56,1 mln. Lt, t. y. 2003 m. pirmajame pusmetyje PVM permoka augo daugiau kaip du kartus sparčiau negu PVM pajamos.

LIETUVOS RESPUBLIKOS 1998–2002 METŲ
VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS

Eil. Nr.	Pajamos	1998 m. mln. Lt proc.*	1999 m. mln. Lt proc.*	2000 m. mln. Lt proc.*	2001 m. mln. Lt proc.*	2002 m. mln. Lt proc.*
1	2	3	4	5	6	7
Mokestinės pajamos						
1	Fizinių asmenų pajamų mokestis	-	-	-	-	1432,0
2	Juridinių asmenų pelno mokestis	<u>579,9</u>	<u>360,8</u> -37,8	<u>311,7</u> -13,6	<u>259,2</u> -16,8	<u>264,0</u> 1,9
3	Pridėtinės vertės mokestis	<u>3612,1</u>	<u>3466,5</u> -4,0	<u>3419,4</u> -1,4	<u>3511,8</u> 2,7	<u>3809,7</u> 8,5
4	Akcizai	<u>1340,2</u>	<u>1318,4</u> -1,6	<u>1209,6</u> -8,3	<u>1295,3</u> 7,1	<u>1596,1</u> 23,2
5	Azartinių lošimų mokestis **	-	-	-	-	2,5
6	Mokestis už valstybinius gamtos išteklius	<u>39,5</u> -	<u>25,8</u> -34,7	<u>58,3</u> 2,3 karto	<u>97,4</u> 67,1	<u>109,4</u> 12,3
7	Tarptautinės prekybos ir sandorių mokesčiai	<u>245,4</u>	<u>192,6</u> -21,5	<u>142,9</u> -25,8	<u>133,8</u> -6,4	<u>132,5</u> -1,0
8	Mokestis už aplinkos teršimą	<u>20,2</u>	<u>21,6</u> 6,9	<u>2,0</u> -10,8 karto	<u>3,6</u> 1,8 karto	<u>3,9</u> 8,3
9	Žyminis mokestis	<u>113,5</u>	<u>118,6</u> 4,5	<u>106,3</u> -10,4	-	-
10	Transporto priemonių mokestis	-	-	-	-	35,8
11	Kiti vidaus prekių ir paslaugų mokesčiai	-	-	-	-	110,1
Nemokestinės pajamos						
12	Lietuvos banko likutinis pelnas	<u>9,1</u>	<u>60,3</u> 6,6 karto	<u>37,0</u> -10,4	<u>98,6</u> 2,7 karto	<u>61,9</u> -37,2
13	Pajamos iš patalpų nuomos	-	-	-	-	12,1
14	Palūkanos už kapitalo naudojimą	<u>10,3</u>	<u>7,1</u> -31,1	<u>18,1</u> 2,5 karto	<u>21,5</u> 18,8	<u>19,0</u> -11,6
15	Dividendai už akcijas	<u>81,4</u>	<u>28,9</u> -2,8 karto	<u>52,5</u> 1,8 karto	<u>35,5</u> -32,4	<u>43,7</u> 23,1
16	Palūkanos už paskolas	150,3	<u>172,5</u> 14,8	<u>277,8</u> 61,0	<u>256,8</u> -7,6	<u>185,9</u> -27,6
17	Palūkanos už depozitus	-	-	-	39,8	<u>22,2</u> -44,2
18	Rinkliavos	-	-	-	58,6	<u>60,3</u> 2,9
19	Konsulinis mokestis	<u>35,6</u>	<u>15,1</u> -2,4 karto	<u>13,3</u> -11,9	<u>15,6</u> 17,3	<u>18,2</u> 16,7
20	Biudžetinių įstaigų pajamos, gautos už teikiamas paslaugas	-	61,7	<u>53,1</u> -13,9	<u>209,5</u> 3,9 karto	<u>403,5</u> 92,6
21	Asignavimų valdytojų administruojamos pajamos	-	-	-	261,1	<u>508,2</u> 94,6
22	Pajamos iš baudų ir konfiskacijų	<u>22,3</u>	<u>10,5</u> -2,1 karto	<u>30,5</u> 2,9 karto	<u>29,5</u> -3,3	<u>25,8</u> -12,5
23	Kitos nemokestinės pajamos	<u>49,7</u>	<u>41,5</u> -16,5	<u>46,0</u> 10,8	<u>16,4</u> -2,9 karto	<u>36,0</u> 1,2 karto

IŠVADOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS
BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS PRIEDAS

1	2	3	4	5	6	7
24	Ilgalaikio turto realizavimo pajamos (pajamos iš kapitalo)	6,2	2,2 -2,8 karto	2,8 27,3	0,7 -4 kartai	7,5 9,7 karto
Biudžeto lėšų likutis		123,9				
<i>Iš viso:</i>		<u>6439,6</u>	<u>5904,1</u> -8,3	<u>5781,3</u> -2,1	<u>6344,7</u> 9,7	<u>8900,3</u> 40,3

Pastabos:

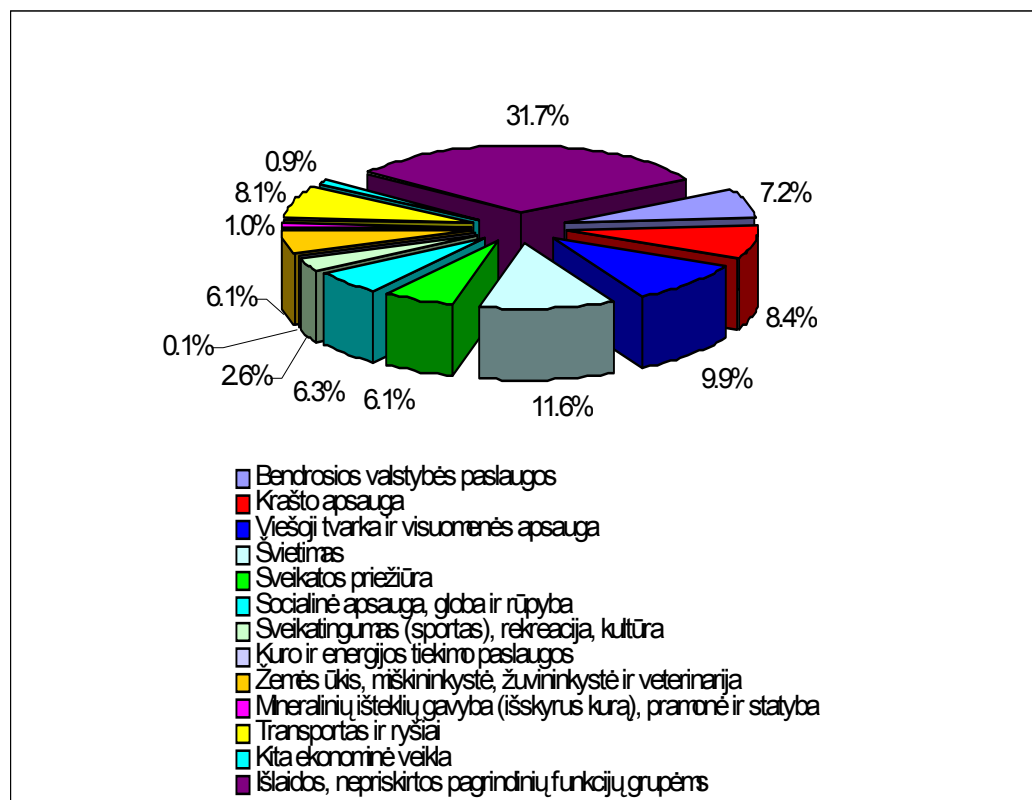
* pasikeitimai (procentais) palyginus su praėjusiais metais;

** 2002 metais nauji mokesčiai į valstybės biudžetą.

2. VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI IR IŠLAIDOS

2002 m. valstybės biudžeto įstatymu buvo patvirtinta 10 060,3 mln. Lt asignavimų, panaudota – 10 011,7 mln. Lt, arba 99,5 proc. Panaudoti valstybės biudžeto asignavimai 2002 metais buvo 3 036,9 mln. Lt, arba 43,5 proc. didesni nei 2001 metais. Dėl šios priežasties pagal visas valstybės funkcijas panaudoti asignavimai taip pat didesni.

Valstybės biudžeto išlaidų struktūra pagal valstybės funkcijas pasiskirsto taip:

2002 metais liko nepanaudota patvirtintų 48,6 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų. Pagal visas valstybės funkcijas liko nepanaudoti asignavimai, išskyrus „Švietimas“ panaudota 54,2 mln. Lt, „Mineralinių išteklių gavyba, pramonė ir statyba“ – 21,8 mln. Lt, „Transportas ir ryšiai“ – 43,4 mln. Lt daugiau negu patvirtinta valstybės biudžeto įstatymu.

Patvirtinti asignavimai viršyti todėl, kad 2002 metais biudžetinės įstaigos gavo daugiau pajamų už suteiktas paslaugas, o asignavimų valdytojai – daugiau administruojamų pajamų, kurios buvo naudojamos Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti,

IŠVADOS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS
BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS PRIEDAS

viršijant Seimo patvirtintus asignavimus. Be to, liko nepanaudoti 2001 metais minėtų pajamų likučiai, 261,5 mln. Lt, kurie buvo naudojami 2002 metais, viršijant Seimo patvirtintus asignavimus. Nepanaudotų įmokų į biudžetą, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, 2003-01-01 likutis – 351,4 mln.Lt.

2002 metų išlaidų struktūra, palyginti su 2001 metais, pasikeitė pagal visas valstybės funkcijas (9 valstybės funkcijas sumažėjo, 2 – liko nepakitę ir 2 – padidėjo), iš jų didžiausi – dėl įstatymų pakeitimų :

– „Transportas ir ryšiai“ nuo 0,8 proc. 2001 metais padidėjo iki 8,1 proc., nes 2002 metais Lietuvos automobilių kelių direkcijai patvirtinta specialioji kelių priežiūros ir plėtros programa, kuriai finansuoti panaudota 719,9 mln. Lt asignavimų;

– „Dotacija ir kompensacijos savivaldybėms“ padidėjo nuo 3,6 proc. 2001 metais iki 20,4 proc. 2002 metais, nes specialiųjų tikslinių dotacijų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti 2002 metais patvirtinta ir perduota 1 788 mln. Lt daugiau.

LIETUVOS RESPUBLIKOS 1998–2002 METŲ
VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO IŠLAIDOS

Ei l. N r.	Išlaidos (pagal valstybės funkcijas)	1998 m. mln. Lt proc.*	1999 m. mln. Lt proc.*	2000 m. mln. Lt proc.*	2001 m. mln. Lt proc.*	2002 m. mln. Lt proc.*
1	Bendrosios valstybės paslaugos	<u>701.1</u>	<u>602.3</u> -14,1	<u>581.3</u> -3,5	<u>654.4</u> 12,6	<u>724.2</u> 10,7
2	Krašto apsauga	<u>446.6</u>	<u>494.3</u> 10,7	<u>611.4</u> 43,9	<u>698.1</u> 14,2	<u>844.8</u> 21,0
3	Viešoji tvarka ir visuomenės apsauga	<u>1194.4</u>	<u>946.7</u> -20,7	<u>906.7</u> -4,2	<u>939.1</u> 3,6	<u>996.1</u> 6,1
4	Švietimas	<u>922.3</u>	<u>883.7</u> -4,2	<u>832.7</u> -5,8	<u>1024.7</u> 23,0	<u>1157.8</u> 13,0
5	Sveikatos priežiūra	<u>614.3</u>	<u>544.2</u> -11,4	<u>593.8</u> 9,1	<u>579.3</u> -2,4	<u>606.7</u> 4,7
6	Socialinė apsauga, globa ir rūpyba	<u>566.9</u>	<u>578.5</u> 2,0	<u>638.0</u> 10,3	<u>601.1</u> -5,8	<u>633.6</u> 5,4
7	Butų ir komunalinis ūkis	-	-	0,1	-	-
8	Sveikatingumas (sportas), rekreacija, kultūra	<u>303.8</u>	<u>230.9</u> -24,0	<u>230.9</u> -	<u>235.2</u> 1,9	<u>263.5</u> 12,0
9	Kuro ir energijos tiekimo paslaugos	<u>32.1</u>	<u>6.1</u> -5,3 karto	<u>5.7</u> -6,6	<u>6.0</u> 5,3	<u>6.8</u> 13,3
10	Žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė ir veterinarija	<u>658.8</u>	<u>469.8</u> -28,7	<u>589.5</u> 46,8	<u>588.8</u> -0,1	<u>612.0</u> 3,9
11	Mineralinių išteklių gavyba (išskyrus kūrą), pramonė ir statyba	<u>82.4</u>	<u>38.9</u> -2,1 karto	<u>47.1</u> 21,1	<u>69.4</u> 47,3	<u>98.1</u> 41,3
12	Transportas ir ryšiai	<u>83.2</u>	<u>73.1</u> -12,1	<u>53.1</u> -27,4	<u>52.5</u> -1,1	<u>810.3</u> 14,4 karto
13	Kita ekonominė veikla	<u>77.1</u>	<u>74.9</u> -2,9	<u>64.4</u> -14,0	<u>68.7</u> 6,7	<u>89.3</u> 30,0
14	Išlaidos, nepriskirtos pagrindinių funkcijų grupėms	<u>1440.2</u>	<u>998.6</u> -30,7	<u>1379.8</u> 38,2	<u>1457.5</u> 5,6	<u>3168.5</u> 1,2 karto
	Iš viso:	<u>7123.2</u>	<u>5942.0</u> -16,6	<u>6534.1</u> 10,0	<u>6974.8</u> 6,7	<u>10011.7</u> 43,5

* pasikeitimai (procentais) palyginus su praėjusiais metais

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2002 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS

Išvadą parengė:

Viktoras Švedas, Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas;

Arūnas Juozulynas, Valstybės ataskaitų ir pajamų audito
departamento direktorius;

Ingrida Jurgelevičienė, Valstybės ataskaitų ir pajamų audito
departamento direktoriaus pavaduotoja;

Aldona Meiluvienė, Valstybės ataskaitų ir pajamų audito
departamento vyriausioji auditorė.

Adresas: Pamėnkalnio 27, 2669 Vilnius
Telefonas: (8-5) 2622580, **faksas:** (8-5) 2625092
El. paštas: info@vkontrole.lt
Tinklapis: <http://www.vkontrole.lt>